

• With illustrations •

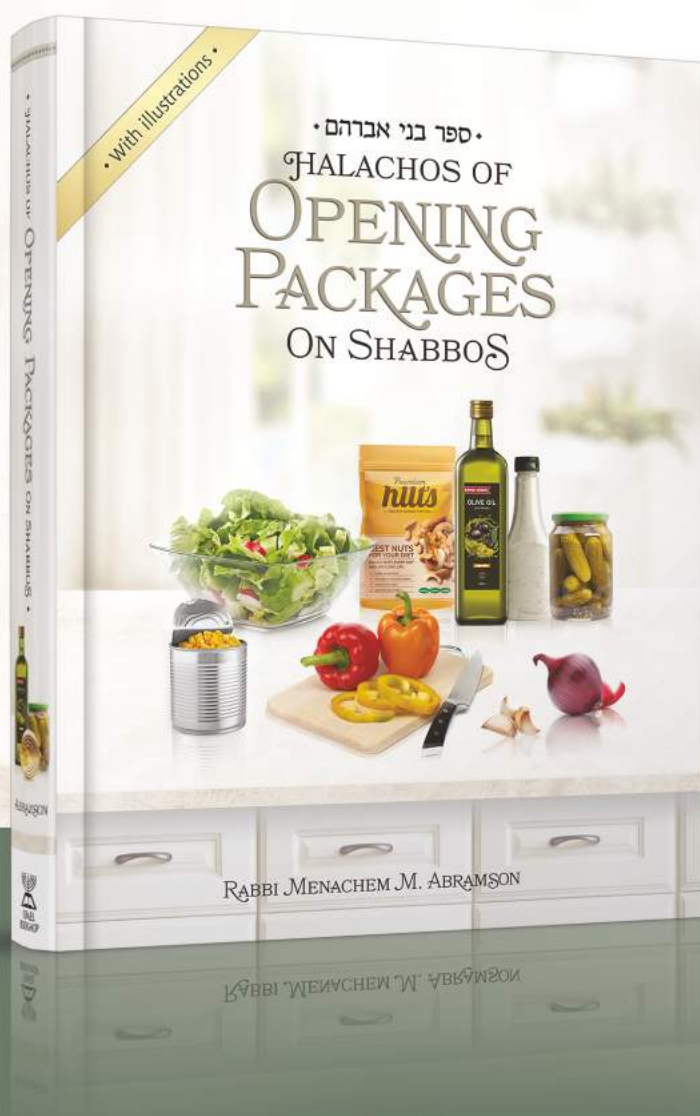
• ספר בני אברהם •

HALACHOS OF OPENING PACKAGES ON SHABBOS

- WHAT'S THE BEST WAY TO OPEN A SODA BOTTLE ON SHABBOS?
- ARE DISPOSABLE CONTAINERS REALLY CONSIDERED A KLI?
- CAN I GIVE MY CHILDREN JUICE BOXES AND POTATO CHIPS FOR SHABBOS PARTY?
- WHAT ARE THE HALACHIC CONCERNS ABOUT OPENING MAIL?
- ARE SHABBOS AND YOM TOV DIFFERENT?
- WHAT SHOULD I DO IF AN EXPENSIVE PACKAGE ARRIVES IN THE MAIL?

THE ANSWERS TO THESE QUESTIONS ARE BUT
A SMALL SAMPLING OF THE TOPICS DISCUSSED IN
RABBI MENACHEM M. ABRAMSON'S COMPREHENSIVE WORK,

• HALACHOS OF OPENING PACKAGES ON SHABBOS •



REVIEWED BY
CHARAV SIMCHA BUNIM COHEN SHLIT" A

CONTAINS MANY P'SAKIM FROM
CHARAV SHMUEL FELDER SHLIT" A

Published by:


Machon Aleh Zayis
alehzayis@gmail.com | 732.513.3466
FAX: 732.865.7002 | 732.514.7155

AVAILABLE AT YOUR LOCAL
JUDAICA STORE !

• ספר בני אברהם •

HALACHOS OF OPENING PACKAGES ON SHABBOS



A COMPREHENSIVE HALACHIC GUIDE TO THE LAWS OF
• OPENING PACKAGES ON SHABBOS •

REVIEWED BY
HARAV SIMCHA BUNIM COHEN *SHLIT*"A

CONTAINS MANY *P'SAKIM* FROM
HARAV SHMUEL FELDER *SHLIT*"A

RABBI MENACHEM M. ABRAMSON

HALACHOS OF OPENING

A COMPREHENSIVE HALACHIC GUIDE TO THE LAWS OF
• OPENING PACKAGES ON SHABBOS •

REVIEWED BY
HARAV SIMCHA BUNIM COHEN *SHLIT"*A

CONTAINS MANY *P'SAKIM* FROM
HARAV SHMUEL FELDER *SHLIT"*A

RABBI MENACHEM M. ABRAMSON
Lakewood, 5781



• ספר בני אברהם

PACKAGES ON SHABBOS



• ספר בני אברהם •

HALACHOS OF OPENING PACKAGES ON SHABBOŠ



Please address any questions or
comments regarding the contents
of this work to the author:

♦ RABBI MENACHEM M. ABRAMSON ♦

208 John Street
Lakewood, NJ 08701
mendyabramson@gmail.com
917-635-3972

Copyright©2021 by Rabbi Menachem M. Abramson

All rights reserved. No part of this
book may be reproduced or
transmitted in any form or by any
means (electronic, photocopying,
recording or otherwise) without prior
permission of the copyright holder
or distributor.

Published by:


Machon Aleh Zayis
alehzayis@gmail.com | 732.513.3466
FAX: 732.865.7002 | 732.514.7155

ISBN 978-1-60091-917-6

Distributed by:



Israel Bookshop Publications
501 Prospect Street
Lakewood, NJ 08701

Tel: (732) 901-3009

Fax: (732) 901-4012

www.israelbookshoppublications.com

info@israelbookshoppublications.com

Printed in Israel

Distributed in Israel by:

Tfutz Publications
P.O.B. 50036
Beitar Illit 90500
972-2-650-9400

Distributed in Europe by:

Lehmans
Unit E Viking Industrial Park
Rolling Mill Road,
Jarrow, Tyne & Wear NE32 3DP
44-191-430-0333

Distributed in Australia by:

Gold's Book and Gift Company
3- 13 William Street
Balaclava 3183
613-9527-8775

Distributed in South Africa by:

Kollel Bookshop
Northfield Centre
17 Northfield Avenue
Glenhazel 2192
27-11-440-6679

ההסכמות נסדרו על פי סדר הא"ב.

הסכמת הרב הגאון ר' ישראל דוד הארפענעם שליט"א

RABBI ISRAEL D. HARFENES

244 Hewes St.

Brooklyn N.Y. 11211

Tel. (718) 384-0255

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד ישראל וחזמנים
חזס"ץ התאחדות הרבנים
ומדחם ישראל וחזמנים נ"ת, שרת ויברך דוד ר"ת
שרת נשמת שבת ד"ח, נשמת ישראל נ"ח,
מקור ישראל ד"ח, ומי ודנני ישראל ושאר

בס"ד ט"ז (טו"ב) לירחא תליתאי תשפ"א לפ"ק

ידועים דברי חז"ל שאין לו הקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד, ופי כמה הלכות מעשיות בהלכות שבת (חמדת ימים אותו קראת וכו') החמורה, ששקולה כנגד כל מצוות התורה [וכמיומרת מרן החפץ חיים ז"ע שהוא הלב והשלט של כל היהדות כולה] ובמק"א כתבנו לפרש מאחז"ל הנ"ל שאין לו להאדם לזוז ממקומו (שהוא ד' אמותיו) ולעשות דבר גדול או קטן עד שיברר מראש פרטי הלכותיה, וזה נוגע ביותר בזמנינו שמדי יום מתחדשים כלים מכלים שונים לשימושי בני אדם, ומעטפות אוכלים שונים ומשונים לאוכלים מוכנים שקונים מן השוק, לא ראוי זה כראוי זה, ולא מצינו ידינו ורגלינו כדת של תורה.

על כן בואו ונחזיק טיבותא להאי גברא רבא ויקירא שכבר פקיעי שמיה בעולם התורה בספריו הנחמדים ה"ה הרב הגאון החרף ובקי טובא בכל ספרי הפוסקים רו"א, אשר מעודו לא משה מאהלה של תורה, ומד' אמות של הלכה, שכל מגמתו לזכות את הרבים בדבר ה' זו הלכה, עדיו לגאון ולתפאר, וכו' מוה"ר מנחם מענדל אייברמסאן שליט"א, בעל מחבר ספרי בני אברהם ה"ח מחושבי הלומדים בעיר התורה לעיקוואד נ.דזש. שהשקיע מיטב כוחותיו לברר דיני פתיחת כל סוגי הכלים בשב"ק בטעמיהם ובמוצאיהם, מקורי ההלכה, מדברי ראשונים ואחרונים (החל מן הגמ' עד אחרוני אחרונים, כולל אחרוני זמנינו) בבקאות נפלאה, ובמלוא ההיקף, לא הניח זוית ופינה שלא השתטח שמה, וסידר הענינים בטוב טעם ודעת, בטעם זקנים זקן זה שקנה חכמה, עד שהרואה אומר ברקאי, גם לרבות קיים משאחז"ל גדול שימושה יותר מלימודה, שהיה לו פתחון פה עם כמה מגדולי ההוראה, ובעיקר עם א' מחשובי המורים בעיר לעיקוואד ה"ה הרב הגאון ר' יצחק רייכמאן שליט"א שעבר עמו על כל דבר ודבר [ועוד גדולי המורים בלעיקוואד וביניהן ידידי הרב הגאון ר' שמחה בונם קאהן שליט"א בעמח"ס ספרי הלכה המפורסמים בכל העולם] כדי שיצא מתחת ידו דבר מתוקן, עד שזכה לברך על המוגמר.

וכבר מלתי אמורה בשבח המחבר שליט"א שהיה לו עמי מו"מ של הלכה עוד בימי בחורותו שמאז שקד על דלתי התורה והוראה בהתמדה וראיתי שלגדולות נוצר, ומאז עלה ונתעלה להוציא חיבורים נפלאים כאלו, וה' עמו.

והברכה אחת להמחבר שיזכה עוד רבות בשנים לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, ולהאיר עולם התורה בחיבוריו. ואל אחבנ"י קחו ברכה אל בתיכם והתענגו מרוב טוב, אין טוב אלא תורה.

הכו"ח למען כבוד התורה ולומדיה, ומשוטטי נתיבותיה, ומפיצי דבריה.



ישראל דוד הארפענעם
שרת נשמת שבת ד"ח, נשמת ישראל נ"ח,
מקור ישראל ד"ח, ומי ודנני ישראל ושאר



הסכמת הרב הגאון ר' שמואל יצחק פעלדער שליט"א

RABBI SHMUEL FELDER
BETH MEDRASH GOVOHA
LAKEWOOD N.J

שמואל יצחק פעלדער
דיין ומר"ץ בית מדרש גבוה
לייסקוואד נ.ד.

מכתב ברכה

יום ה' לחדש אדר תשפ"א

באתי בשורות אלו לחזק ולעודד את ידי האברך החשוב והמופלג
הר"ר מנחם מענדל אייברמסאן שליט"א, ואיתמחי גברא ואיתמחי
קמיעא בספריו הנודעים "בני אברהם", אשר זכה ונתקבלו בבי
מדרשא.

ועתה הניף ידו בחיבוריו **בדיני פתיחת בקבוקים ואריזות בשבת**
קודש, דולה מים מבארות עמוקים מפי ספרים ומפי סופרים
בשאלות המצויות שבדינים אלו, ומלבן השיטות בהיקף ובעמקות
ובסברא ישרה.

המחבר שליט"א רבות נשא ונתן עמי, ומצאתי שידי רב לו לירד
לעומקה של הלכה מתוך יגיעה רבה, וראוים הדברים לעלות על
שלחן מלכים, מאן מלכי רבנן. **ועברתי על כל מה שהביא בשמי, והם**
כהייתן.

והנני לברכו שיזכה ויתקבל חיבור זה באהלי תורה, ויפוצו מעינות
חכמתו חוצה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, מתוך בריות
גופא ונהורא מעליא ומנוחת הנפש.

שמואל יצחק פעלדער



הסכמת הרב הגאון ר' שמחה בונם קאהן שליט"א

Rabbi Simcha Bunim Cohen

K' hal Ateres Yeshaya

Lakewood, New Jersey

שמחה בונם קאהן

קהל עטרת ישעי'

לעקוואד, ניו דזערסי

י"ז סיון תשפ"א

הנה בא לפני ידידי וחביבי בלב ונפש זה הרבה שנים הגאון ר' מנחם מענדל אייברמסאן שליט"א בעל מחבר ספרים הנפלאים "בני אברהם", ועכשיו יש בידו ספר מלא וגדוש בראשונים ואחרונים על דיני פתיחת קופסאות בשבת. והמחבר כותב ההלכה והמקור באופן נפלא. ועמל על הספר ביחד עם הגאון ר' יצחק רייכמאן שליט"א מורה צדק בעיר ליקוואוד. והספר הוא אחד במינו ואשרי חלקו שזכה לחבר חיבור כזה.

וגם אני עברתי על רוב הספר וברכתי ברכת הנהנין, ועכשיו הוא רוצה לזכות את העולם התורה להורות להם הדרך בהלכה למעשה בענין פתיחת קופסאות ושאר כלים.

ואני מצפה שיתקבלו דבריו בעולם התורה, שהוא ספר חשוב מאד מהמחבר שהוא גדול בתורה ויראת שמים.

וע"ז באתי על החותם

שמחה בונם קאהן



הסכמת הרב הגאון ר' יצחק רייכמאן שליט"א

הרב יצחק רייכמאן מו"צ בבית הוראה בליקוואוד

בס"ד

י"ד סיון תשפ"א

זכות היא לי להוקיר ולהזכיר את ידידי האברך החשוב הרב מנחם מענדל אייברמסאן שליט"א, אשר ביודעי ומכירי קאמינא מזה שנים רבות, שהרבה מקנתו בש"ס ופוסקים, ומשמיא קא זכו ליה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. ופעמים רבות דנתי עמו במשא ומתן של הלכה, ובצוותא חדא זכינן לברר כמה סוגיות חמורות.

ואמנם חפץ ה' עלה בידו לאחר שעמל ויגע בכל כוחו, והתמסר במשך שנה ויותר ללבן ולברר כשמלה הלכות פתיחת קופסאות ואריזות בשבת קודש, ואחר שקיבץ כל שיטות הפוסקים האחרונים בסוגיא זו כעמיר גרנה, ביקש שאחווה דעתי העניה, ועמלנו יחד בעומקה של הלכה, בכללי המלאכות ופרטיהם הנוגעות לדינים אלו [הרי הן קורע, מחתך, עשיית פתח, מוחק, וכו'], לברר גדרה של כל מלאכה ומלאכה, על מנת לידע אופני ההיתר והאיסור בפתיחת כל סוגי האריזות המצויים בזמנינו. והנני להעיד על לילות כימים שהושקעו בלימוד וביאור דינים אלו.

והנה הלכות שבת החמורות אשר הן כהררים התלויים בשערה, ורבים נבוכו בפרט בהלכות אלו לדעת האופן המותר והאסור, עלה במחשבתו של ידידי החשוב שליט"א, לזכות הרבים ולהביא חיבורו החשוב עלי דפוס, ואף לכתוב ספרו זה בלשון המדינה השווה לכל נפש. וגם על גליוני הדפוס ישבתי ועברתי ביחד עם ידידי שליט"א, שלא תצא תקלה או טעות ח"ו תחת ידו, להיות ספרו סולת נקיה וברורה.

והנני לברכו שיזכה ללמוד תורה מתוך הרחבת הדעת כאוות נפשו הטהורה, ויפוצו מעיינותיו חוצה, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל ימי חייו.

הכותב בידידות,

יצחק רייכמאן

הסכמות שנתקבלו על ספרי בני אברהם הקודמים



הסכמת הרב הגאון ר' שלמה אליהו מילר שליט"א



BAIS HORA'AH OF LAKEWOOD

PO Box 979 · Lakewood, New Jersey 08701 · Tel. 732.905.9992 · Toll Free 877.451.2021

הנה ידידי הרב מענדל איברמסאן שליט"א עמל הרבה בהלכות הכנה
משבת לחול, ורוצה להוציא לאור חבורו על זה, וראיתי שיש לו ידיעה
רחבה בענינים אלו. וברכתי שלוחה לו שיזכה להוציא חבורו לאורו,
וימצא חן בעיני לומדיו.

וע"ז בעה"ח היום כ"ב מג"א תשע"ט לפ"ק פה לייקוואוד

גאון מילר שליט"א



הסכמת הרב הגאון ר' פסח אליהו פאלק זצ"ל

Rabbi E. Falk
146 Whitehall Road
Gateshead, NE8 1TP
England
TEL: 0044-191-4782342

פסח אליהו פאלק
מח"ס שו"ת מחזה אליהו
'זכור ושמור' על הלכות שבת
'עוז והדר לבושה' על צניעות דלבוש
מור"ץ בק"ק גייטסהעד יצ"ו

בס"ד

בשורות אלו הנני להגיד שבחו דהאי אברך יקר עמל בתורה לך בעומקא
דדינא ומבקש את האמת, הרב ר' מנחם מענדל אייברמסאן שליט"א.

במשך השנה האחרונה התקשר הנ"ל אלי פעמים רבות עם ספיקותיו
וחידושיו בנוגע לאיסורא דהכנה משבת לחול, ותמיד ראיתי איך
שמשתדל להבהיר הענין ולפשוט הרבה ספיקותיו מתוך ראיות נכונות
והגיון ישר. ובכן שמחה היא עבורי לשמוע שזכה לקבוע כל מה שבירר
בכתב, ושעומד כעת להוציאו לאור עולם. והנני מברכו שחפץ ה' בידו
יצליח ויזכה לזכות הרבים, וגם לעתיד יזכה לעמול ולברר ענינים נשגבים
מתורת ה' בלי נטיה להחמיר או להקל רק להוציא לאור האמת הברור.

כה דברי המברכו בכל לב,

פסח אליהו פאלק

פסח אליהו פאלק
אלול תשע"ט לפ"ק
פה גייטסהעד יצ"ו



הסכמת הרב הגאון ר' שמואל קמנצקי שליט"א

שמואל קמנצקי
Rabbi S. Kamenetsky



2018 Upland Way
Philadelphia, PA 19131

Home: 215-473-2798
Study: 215-473-1212

דל"ק יאס ד' פ' הקור גל"ס
למאמדיהם פרי"ק גמולת ר' מנחם מנדל
אויפגעשטן איז'ס.
סדרה אל פאלא פרי"ק גמולת ר' מנחם מנדל
מורא סדר אלדרי וכו' וכו' אבדיו אבדיו גמולת
לרבים וכו' אל יוא.
לדרי אל פרי"ק גמולת ר' מנחם מנדל
כה' מנחם מנחם מנחם מנחם מנחם מנחם
יבדו פאמולדיו גמולת ר' מנחם מנדל
ססקיו אבדיו.
יבדו כה' אבדיו אבדיו אבדיו אבדיו
ססקיו אבדיו אבדיו.
המנחם מנחם
למאמדיהם



הסכמת הרב הגאון ר' מאיר שיינבערג זצ"ל

הרב מאיר שיינבערג
Rabbi Mayer Scheinberg
 1267 East 10th Street
 Brooklyn, N.Y. 11230
 718-258-8922 -- Study: 718-258-4112

Congregation Orach Chaim

בית המדרש וקהלת אורח חיים

ראש תשס"ב בש"ס
 אנכי נציג בתי ופתיג הרב יחזקאל מנחם שניאורסון
 "בן חב"ד ישיבה אג" ישי"א בתיקה שמה בשא"ן כואה שאר ממשין
 בעבודתך בתשובה ואם עמל ויגע אסמ' שמעתי אלקא צולתא
 וקחתי "א"ל לבן יקדש צע"א אתר עוסק בצע"א פולוצ'א אמצא
 לפי אחד ואחד.
 וצא את מצפ'ים חלק שני של ספרך בחשוב "בן יאחזקאל" בעוסק
 בשאלות ומשקלות של אצול' הפוסקים ומחזק פילג הי"א
 בעין וצולתך הא"פ אמצא.
 י"ב רצון למצב אכזב' תורה ויכאח מתן גניאח מנחה
 ושמח ומתן למג-של תורה ממשותף ביקרה ביחוד צא
 אמת בחשוב מתן שמה שמיה.

באחד
 מ. שני' גע'ע

Table of Contents

Opening Packages On Shabbos

Preface.....	VI
--------------	----

PART ONE: Halachic Background

CHAPTER ONE: Boneh and Soseir

S'tiras Keilim	1
Musteki and Disposables.....	2
Flattening Disposable Keilim.....	3
Creating Disposable Keilim	3

CHAPTER TWO: Korei'a

Constructive and Destructive Keriah	5
Tearing Food Packages	6
The Definition of a Destructive Keriah	7
The Definition of a Shabbos Need.....	11
Separating Things That Were Glued Together.....	12
Light Adhesive	15
Materials That Are Subject to Korei'a.....	17
Korei'a and Disposable Packages.....	20
Tearing Threads	21

CHAPTER THREE: Mechateich

The Definition of Mechateich	23
Creating an Object and Adjusting an Object's Size.....	24
Intent to Adjust the Object's Size.....	25
Something That Will Immediately Be Disposed of.....	26
An Object That Is Clearly Defined	27
Making a Hole.....	29
Opening a Package Where Indicated.....	30
Mechateich With the Hands	31

CHAPTER FOUR: Asiyas Pesach

The Definition of Asiyas Pesach	33
Reopening a Pesach.....	33

A Hole that Will Only Be Used to Empty the K'li Once	34
A Nice Opening	36

CHAPTER FIVE: Guf Atum

The Ruling of the Chazon Ish	39
The Definition of a Guf Atum	42
Plastic Bags	44
Cans That Are Emptied at One Meal	44
Containers That Are Not Emptied in One Meal	46

CHAPTER SIX: Mocheik

"Erasing" Letters	49
"Erasing" Pictures	51
"Erasing" Part of a Letter or Picture	52
Letters or Pictures That Are Formed & Broken when a Package Is Opened & Closed ..	53

CHAPTER SEVEN: General Rules Regarding Opening Bottles and Packages

Opening Bottles and Packages on Yom Tov	55
Bottles and Packages Opened in a Forbidden Manner	56
Asking a Non-Jew to Open Bottles and Packages	58
Asking a Child to Open Bottles and Packages	62
Stopping a Child from Opening Bottles and Packages	67
Opening Bottles and Packages for Someone Who is Stringent	69

PART TWO: Practical Applications

A Brief Summary of the Preceding Chapters	77
---	----

CHAPTER EIGHT: Screw-Top Bottle Caps

Metal Bottle Caps	81
Plastic Bottle Caps	84
Plastic Caps with Flimsy Rings	87
Caps on Single-Serving Bottles	89
Caps with No Ring	92
Making a Hole in the Cap	92
Discarding and Saved Bottle Caps	95
Leaving the Ring Attached to the Cap	99
Partially Detaching the Ring Before Shabbos	100
Removing the Cap with the Ring Attached	101
Partially Opening the Cap	102

CHAPTER NINE: Miscellaneous Bottles and Other Drink Containers

Wine Bottles	103
Beer Bottles	105
Juice Boxes.....	106
Peelable Seals Under the Cap.....	110
Sport-top Bottles.....	110
Gable-Top Cartons	112
Plastic Pull-Tabs	116
Tamper Evident Tail Bands	118
One-Step Tamper-Proof Twist Caps	119
Tetra Paks Sealed with Aluminum Foil	121
Water Cooler Bottles.....	122
Built-in Spouts and Nipples	123
Large Rectangle Water Containers	126

CHAPTER TEN: Metal Containers and Covers

Hard Metal Cans.....	127
Aluminum Soda Can	129
Aluminum Tubes.....	134
Aluminum Foil Covers	135
Plastic Sheets Covered with Aluminum Foil	137
Glass Jars with Metal Lids	138

CHAPTER ELEVEN: Cardboard Boxes

Tissue Boxes	139
Cereal and Matzah Boxes	142
Boxes That Have Perforated Tabs	145
Boxes That Are Taped Shut	147
Boxes That Are Glued Shut	148
Candy Boxes.....	148
Salt and Sugar Containers	150
Boxes of Plastic Bags	152
Soda Can Cartons.....	153

CHAPTER TWELVE: Bags and Wrappers

Large Paper Bags of Sugar	155
Plastic Bags That Are Reopened Where They Were Sealed	156
Plastic Bags in Which New Openings Must Be Made.....	162
Bags That Are Opened at the Side.....	163
Wrappers.....	164
Tight Wrappers	167

Plastic Pouches with Caps That Are Twisted Off	168
Packages with Adhesive Tabs	169
Opening Freeze Pops or Ices	170
Separating Freeze Pops or String Cheeses	173
Milk Bags	174
Packets of Sugar, Salt, Ketchup, Etc.	176
"Ziploc" Bags	176
Bags That Are Torn to Reveal a Ziploc-Type of Fastener	177
Bags That Are Tied in Knots	179
Bags That Are Taped Close	180
"Twist Ties"	180

CHAPTER THIRTEEN: Plastic Containers

Breaking the Tab on Plastic Containers	183
Covers That Are Opened by Pulling a Plastic Strip	187
Plastic Containers with Foil or Plastic Covers	189
The Foil Seal on Oil Bottles	191
Separating Yogurt Cups	192
Contact Lenses	192
Plastic Medicine Tubes	194
Spice Jars and Ketchup Bottles	195
Containers That Are Taped Shut	200

CHAPTER FOURTEEN: Miscellaneous Items

Diapers	203
Band-Aids and Protective Pads	210
Garbage Bags	213
Attached Shopping Bags	215
New Shirts	215
New Socks	216
Tags on Clothing	218
Envelopes	220

PART THREE: Miscellaneous Halachos

CHAPTER FIFTEEN: Muktzeh

Packages That One Would not Open	225
Empty Packages	226
Disposing of Empty Packages	227
Disposables That Were Thrown into the Garbage	228
Pressing Down on Garbage with One's Foot	229

CHAPTER SIXTEEN: Packages that Arrived on Shabbos

Moving	231
Using	233
Techum Shabbos.....	234
Reading	235

מילואים

239.....	סימן א: מלאכת קורע בפתחת שקיות וקופסאות
249.....	סימן ב: הגדרת קריעה דרך קלקול
259.....	סימן ג: פתחת שקיות וקופסאות במקום ההדקבה
274.....	סימן ד: אי בעינן הקפדה על מידה מדויקת למלאכת מחתך
279.....	סימן ה: איסור עשיית פתח בקופסאות שאין משתמשין בהן אחר שמוריקים תכולתן
287.....	סימן ו: ביאור דברי החזון איש דאיכא איסור של עשיית כלי מ'גוף אטום'
298.....	סימן ז: שיטות המתירים לפתוח קופסאות שימורים
302	סימן ח: דעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בפתחת פקקי פלסטיק
311.....	סימן ט: חבילה שהגיעה לביתו בשבת או ביום טוב אם מותר ליהנות ממנו
Index	320
Glossary.....	326



Preface

Disposable packages are an unavoidable part of life in the modern world. If and how a particular package may be opened on *Shabbos* is a question that many of us encounter each and every *Shabbos*. Opening packages on *Shabbos* involves obvious concerns, like *korei'a*, as well as more subtle issues, like *makeh bapatish*. To simply be stringent and refrain from opening packages is not necessarily the proper course of action, as this could lead to an improper reduction in one's *oneg Shabbos* and *kavod Shabbos*.

It is therefore important for every Jew to learn which packages may be opened on *Shabbos* and how they may be opened.

As disposable packages are a relatively recent innovation, this area of *halachah* does not have the benefit of explicit instructions from the *Shulchan Aruch* and the great *acharonim*. Additionally, the factual background of exactly how disposable packages are manufactured, which is essential to understanding their *halachos*, is often unclear. These factors appear to have led to a significant amount of confusion about this topic.

I therefore decided to learn this *sugya* thoroughly and to produce a *sefer* that would provide guidance about it.

I invested extensive effort in clarifying both the *halachos* of *Shabbos* that opening a package could potentially involve and the practical application of those *halachos* to the many types of disposable packages that are commonly used today.

The *sefer* is divided into four parts:

Chapters 1 thru 7 present the fundamental *halachos* of the *melachos* of *Shabbos* that relate to opening packages.

Chapters 8 thru 14 discuss tens of commonly used packages, one at a time. The practical *halachah* regarding if and how the package may be opened appears in bold at the beginning of each section, so the *sefer* may be used as a quick reference. This is followed by an explanation of the basis for the *halachah*. Hebrew footnotes contain sources and additional views.

Chapters 15 and 16 discuss issues surrounding the use of disposable packages on *Shabbos* that are not directly related to the *halachos* of their opening.

The final part of the *sefer* is comprised of Hebrew *miluim* in which topics that are mentioned briefly throughout the *sefer* are explored at length and the various views of *poskim* are discussed.

The reader is cautioned not to assume that something written about one type of package will necessarily apply to another type of package. Each package has its own unique parameters and a slight detail could spell the difference between *mutar* and *assur*.



With deep feelings of gratitude, I acknowledge the contribution to this *sefer* that was made by my dear friend, **Harav Hagaon Reb Yitzchak Reichman *shlit"i***, from whom I have the *zechus* to receive *shimush* in the *Beis Horaah* of Lakewood. During the past year, we discussed every line of the *sefer* together, crystalizing the *sugyos* and bringing them to their halachic conclusions.

I am extremely grateful to **Harav Hagaon Reb Shmuel Felder *shlit"i***, senior posek in *Beis Medrash Gavoha*. Despite being

someone to whom people throughout Lakewood and throughout the *olam haTorah* turn to with their *shailos*, he gave me a significant amount of his precious time. I discussed many of the topics that appear in the *sefer* with Rabbi Felder, and he graciously listened to many of the arguments for and against specific conclusions, eventually guiding me toward a clear *p'sak halachah*. *P'sakim* from Rabbi Felder appear on almost every page of the *sefer* and he was kind enough to review them to ensure their accuracy.

I am indebted to **Harav Hagaon Reb Simchah Bunim Cohen *shlit"a***, *Mara D'asra* of *Kehal Ateres Yeshayah* in Lakewood and bestselling author of *sifrei halachah*, who so kindly reviewed this *sefer*. I am fortunate to have had the *zechus* to learn *bechavrusa* with Rabbi Cohen for more than two years and to work with him on his extremely popular *Laws of Mourning*.

I thank **Harav Hagaon Reb Yisrael Dovid Harfenes *shlit"a***, *Mara D'asra* of *Beis Hamedrash Yisrael Vehazemanim* and author of *Nishmas Shabbos* and many other *seforim*. Despite his unrelenting schedule of teaching and learning Torah, Rabbi Harfenes has, for many years, granted me the opportunity to bask in his presence and he honored me with his *semichah*. His important *sefer*, *Nishmas Shabbos* Vol. 7, which deals extensively with opening packages on *Shabbos*, was extremely beneficial to me.

I must also express my appreciation to **Harav Hagaon Reb Yoel Marton *shlit"a***, *Mara D'asra* of Hampshire Hills in Jackson, N.J., and *Rosh Kollel* of *Kollel Tiferes Halacha*. His *kollel* was learning these *halachos* as I was writing the first draft of this *sefer* and Rabbi Marton reviewed most of the manuscript, commenting insightfully and helping me clarify matters.

My thanks are also due to **Harav Hagaon Reb Nassan Yirmiyah Goldstein shlit"a**, author of *Sefer Pesichas Keilim* on the topic of opening packages on *Shabbos*. This *sefer* was of great benefit to me and I spent many hours discussing its subject matter with its author.

My appreciation is due to my dear friend, *Harav* Hillel Shimon Szimonowitz *shlit"a*, head of *Machon Aleh Zayis*, who demonstrated great talent in preparing the beautiful and professional layout and design of the *sefer's* interior and exterior. Thanks also to my dear friend, *Harav* Dovid Kaiser *n"y*, who skillfully prepared the English manuscript of the *sefer* and enhanced it with many of his comments.

Credit for the graceful presentation of the many pictures that add so much to the *sefer* is due to my very talented sister-in-law Chaya Rochel Abramson and her team, at Apex41 Marketing and Design, in Lakewood, N.J.

This *sefer* cites almost all of the *p'sakim* contained in the *sefer Pihah Pashchah Bechachmah*, which is a compendium of the rulings and explanations of *Harav Hagaon* Reb Pesach Eliyahu Falk *zt"l* on the topic of opening packages on *Shabbos*. I also spoke extensively with the authors of that *sefer*.

The name of the *sefer*, "***Bnei Avraham***," is an allusion to my family name, Abramson. I pluralized the word *Bnei* so that the name may also serve as a monument to the memory of my grandfather, ***Harav Avraham ben Reb Chaim a"h***, who was *niftar* on 28 *Menachem Av*, 5767. He suffered terribly during the Holocaust and emerged as the sole survivor of his family. He immediately set to work afterward, establishing a beautiful family and a *bayis neeman beYisrael*. *Baruch Hashem*, all of his offspring are *Shomrei Torah Umitzvos*, so all of us are "***Bnei Avraham***."

My grandfather's life's partner, my grandmother, **Maras Chavah bas Reb Moshe Shalom a"h**, was *niftar* on 23 Adar I 5779. She was always happy and grateful for having merited to survive the war, reach the safety of America, and raise *Yiddishe doros*. I am certain that she is taking pleasure in the publishing of this *sefer*. May this *sefer* bring an *iluy* to their *neshamos* and may they rest in *Gan Eden* with the *neshamos* of the *tzadikim* and *tzidkanyos*.

The appreciation I feel toward to my dear parents, **Harav Moshe Shalom shlit"a** and **Maras Henna tlit"a**, is boundless. They gave me the gift of a wonderful *chinuch* in Torah and *yiras Shamayim* and sent me to excellent schools and *yeshivos*. They have always stood by me and supported me and my family warmly and eagerly, enabling me to learn the Torah *hakedoshah* with serenity. May *Hashem* lengthen their days and grant them good health and *nachas* from all of their descendants, and may all of their hearts' desires be filled for good.

I also thank my wonderful in-laws, **Harav Shlomo shlit"a** and **Maras Yosefa tlit"a Lubowsky**, who created a home that is full of Torah, *chessed*, and *yiras Shamayim* to an astounding degree. May *Hashem* give them long life, happiness, and true *nachas* from their descendants.

I cannot say enough in praise of my wife, **Shifra**, a true *eishes chayil* and *baalas chessed*, who toils with *mesirus nefesh* so that I may spend my days in the *beis Hashem*. It is in her merit that this *sefer* is being published. *Tenu lah mipri yadehah veyahlleluhah bashe'arim maasehah*.

Menachem Mendel Abramson
Lakewood, *Tammuz* 5781



PART ONE

Halachic Background

This section discusses the
various *halachic* considerations
involved in opening packages on *Shabbos*.

Chapter One

Boneh and Soseir

A. S'tiras Keilim

Although the *melachah* of *s'tirah*, destroying, does apply to *keilim*, things that fall into the category of inferior *keilim* known as "*musteki*" (see definition just below) may be broken and destroyed for a *Shabbos* need.¹ The need does not have to involve food.² It is forbidden *mideRabbanan* to destroy a *musteki* where there is no *Shabbos* need.³

בני אברהם

1. כתב בשלחן ערוך (סימן שיד סעיף א) וז"ל, סעיף ב).
אין בנין וסתירה בכלים, והני מילי שאינו בנין ממש, כגון חבית שנשברה ודבק שבריה בזפת [-וזה נקרא 'מוסתקי' בלשון הגמרא], יכול לשברה ליקח מה שבתוכה, ובלבד שלא יכוין לנקבה נקב יפה שיהיה לה לפתח, דאם כן הוה ליה מתקן מנא, אבל אם היא שלמה, אסור לשברה אפילו בענין שאינו עושה כלי, עכ"ל.
2. כדמוכח בסימן שיג סעיף ו, דמותר לפרק כוס של פרקים. הרי דאף שאין המטרה כדי להגיע לאוכל, יש להתיר, שאין פעולה של סתירת כלים נחשבת למלאכה כלל. וכן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק א
3. כתב הפמ"ג (סימן שיד משב"ז ס"ק א) בענין סתירת מוסתקי "דוקא לצורך שבת, הא בחינם אסור". הרי שהיקל רק כשהוא לצורך שבת. אמנם מדסיים ד'בחינם אסור', משמע דאם יש איזה טעם לסתור הכלי אף שאינו לצורך שבת יש להתיר, ואפשר 'שלצורך שבת' שכתב בתחילת דבריו לאו דוקא, אלא העיקר הוא שיהא לאיזה צורך. אמנם התוספת שבת (סימן שז סוף ס"ק לז, נ) ביאר דמה שכתב המג"א (שם ס"ק כ) לאסור לפתוח איגרת בשבת בעצמו, היינו רק בשבת דיש חומרא של סתירת כלי כששובר החותם בפתיחת האיגרת. ודבריו

B. Musteki and Disposables

Many *poskim* assert that any disposable package qualifies as a *musteki* and, therefore, may be destroyed to gain access to the food it contains, which is a *Shabbos* need. (It may, however, be forbidden to destroy the package based on other *melachos*, as we will discuss.) These *poskim* maintain that even a package that is durable and could be used long-term is a *musteki* if people generally throw it out after removing its contents.⁴

בני אברהם

כלי מוסתקי אינו משום שהם חלשים ואינם יכולים להתקיים, אלא שכלים אלו אין להם חשיבות של כלים רגילים, ואף שבמוסתקי הסיבה לכך היא משום שהם כלים גרועים וחלשים, מכל מקום גם בכלים חד פעמיים הרי הם כולם עשויים רק להשתמשות זמני, והם גם כן נחשבים ככלים פחותים ולא ככלים רגילים. וכן ביאר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל כנ"ל (בנין שבת חלק א עמוד קמז, שמירת שבת כהלכתה שם).

אכן הגרש"פ שיינברג זצ"ל (קובץ בשבילי הרפואה ז עמוד לג) חולק על הגדולים הנ"ל, וסבירא ליה דההיתר לשבור כלי מוסתקי היינו משום שהוא כלי גרוע, אבל כלי חד פעמיים שהם כלים טובים, אף שזורקם לאשפה מחמת זולתם, לא מגרע כלל, ואסור לשוברם ככלי גמור. וכן דעת הגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב פרק לב הערה קו). ועיין עוד בשו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן רסא).

אמנם יש לצרף שיטות הפוסקים שסבירא להו שאף בכלים גמורים אין איסור סתירה, וכן דעת הגר"א (משנה ברורה סימן שיד ס"ק ז). וגם הכף החיים (סימן שיד ס"ק ה) הביא כמה ראשונים שמקילים. ובאמת הקרבן נתנאל (פרק כב ס"ק ה) תמה על השלחן ערוך שפסק לאסור לשבור

הובאו בלבושי שרד ומחצית השקל (על המג"א שם ס"ק לא). והנה אף שהחותם הוא כלי גרוע [ככלי מוסתקי], צריך לומר כמו שכתב הקצות השלחן (סימן קיט בבדי השלחן ס"ק לד) שלא הותר לסתור כלי מוסתקי רק לצורך שבת, והמכתב בתוך האיגרת לא היה לצורך שבת. יוצא מדברי האחרונים שאין היתר לסתור כלי מוסתקי שלא לצורך שבת. אמנם כתב הגר"ז (סימן תקיט סעיף ו) דביום טוב אין להחמיר בסתירת כלים. ולפי זה ביום טוב מותר לסתור כלי מוסתקי ללא צורך.

4. הנה עיקר 'כלי מוסתקי' היינו כלים שנעשו משברי חרס שנדבקו יחד, והם כלים גרועים מצד עצמם (סימן שיד סעיף א). ולכאורה אינם דומים לכלים חד פעמיים שבאמת הם כלים טובים, ורק מחמת זולתם זורקם לאשפה מיד אחר שימושם. אבל עם כל זה הורו הגר"ש אלישיב זצ"ל (ארחות שבת פרק יב הערה ד) והגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה י, שו"ת מנחת שלמה חלק ב סימן יב אות ב) שכלים חד פעמיים דינם ככלי מוסתקי. וכן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק א סעיף ג), וכתב שכן מוכח מדברי החזון איש (סימן נא ס"ק יא). וביאר הגרפ"א פאלק זצ"ל (שם הערה ה), דהקולא של

C. Flattening Disposable Keilim

Based on the above, someone who is disposing of a package or a disposable aluminum pan may flatten it first to preserve space in the garbage can if he will need that space on *Shabbos*. Similarly, one may press down on the garbage with his foot to make room even if doing so will break disposable *keilim*. (See further Chapter 15, Section E.)

D. “Creating” Disposable Keilim

Although, as explained above, an inferior *kli* may be broken for a *Shabbos* need, creating any type of *kli* is *assur* based on either *makeh bapatish*, “striking with a hammer,” which prohibits finishing things, or *tikkun maneh*, “fixing a *kli*.”⁵ Thus, for example, although a bottle cap is an inferior *kli*, twisting it off for the first time is *assur* according to many *poskim* because the cap is made into a usable *kli* when it is separated from the plastic ring that held it in place (see Chapter 8, Sections A, B).

בני אברהם

שמפורש בשלחן ערוך (סימן שיד סעיף ח) שמותר לשבר חותלות להוציא תכולתה, כמו שהארכנו בזה במילואים (סימן ז). אמנם דברי האג”מ אינם מוסכמים וכמו שכתבנו (שם).

5. וכן יוצא מדברי השלחן ערוך (סימן שיד סעיף א), דאף שאין בנין וסתירה בכלים מוסתקי, אסור לעשות נקב יפה, דהוי מתקן מנא. וכתב המשנה ברורה (שם ס”ק ו) דיש בזה איסור מדאורייתא.

חבית שלמה, הרי דעת הרי”ף והרמב”ם שאין איסור סתירה אף בכלים שלמים, ומסיק בזה”ל, ועל כל פנים אני אומר לדינא, על ידי צירוף היתר קל אני אסמוך על דבריהם להתיר לשבור כלי שלם להוציא אוכלין לכתחילה, כנלענ”ד ודו”ק, עכ”ל.

ובנוסף לזה יש לצרף שיטת האגרות משה ועוד פוסקים שסבירא להו שכלים שמיועדים רק להמאכל שבתוכו, ומיד אחר שמוציא המאכל זורקים הכלי לאשפה, הכלי דינו כחותלות,

Chapter Two

Korei'a

A. Constructive and Destructive Keriah

One only violates an *issur d'Oraysa* of *korei'a*, tearing, if his action is a constructive one, for example, if he tears something in order to sew it back together and thereby improve it. If the tearing is a *kilkul*, a destructive act, it is only *assur mideRabbannan*.¹ According to some *poskim*, even if a *keriah*, a tear, serves a constructive purpose, for example, if someone tears off a piece of cloth to be used as a bandage, it is not *assur mid'Oraysa* unless the object was torn with the understanding that it would be sewn back together.² However, most *poskim* reject this view and treat any constructive

בני אברהם

נשחב למלאכה הצריכה לגופה, אבל על כל פנים לא צריך על מנת לתפור, וכמו שכתבנו בהערה הבאה. ואפשר לדחוק ראית הביאור הלכה על פי דברי האבני נזר (או"ח סימן קפו ס"ק ג), דהקורע על מתו וחמתו מסתמא עומד לחזור ולתפור, וממילא הקריעה נחשבת על מנת לתפור. והוסיף האבני נזר שאף שאין תכלית הקריעה בשביל התפירה, אף על פי כן הרי זה על מנת לתפור. ודברי האבני נזר הובאו בשמירת שבת כהלכתה (מהדורה חדשה פרק ט הערה יב) בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל. ועיין עוד במגן אבות (מלאכת קורע ד"ה אך).

והשלחן ערוך (סימן שמ סעיף יד) הביא מהרמב"ם בזה"ל, וכן המפרק ניירות דבוקים או עורות דבוקים ולא נתכוין לקלקל בלבד הרי

1. כתב הרמב"ם (פרק י מהלכות שבת הלכה י) וז"ל, הקורע כדי לתפור שתי תפירות [פירש, שיש בקריעה שיעור של ב' תפירות, רעק"א] על מנת לתפור שתי תפירות חייב, אבל הקורע להפסידה פטור מפני שהוא מקלקל, עכ"ל.

2. המג"א (סימן שיז ס"ק י) הביא מהבית יוסף שכדי לחייב קורע מן התורה צריך להיות על מנת לתפור, הגם שיש תיקון בדבר שנקרע. וכן פסק הגר"ז (סימן שב סעיף ד, סימן שיז סעיף ו). והנה הביאור הלכה (סימן שמ סעיף יד ד"ה ולא) הביא ראיה ממה שמבואר בתוספות (שבת קה, ב ד"ה הא) שהקורע על מתו חשיב מלאכה הצריכה לגופה, וכתב דאף רש"י (שם ד"ה הא) שכתב דנחשב לאינה צריכה לגופה, מודה לזה, רק דסבירא ליה דלצורך מצוה לא

B. Tearing Food Packages

It is generally accepted by the *poskim* that one may rip open a disposable package, bag, or box of food in a destructive manner (as will be defined just below) because *Chazal* permitted a destructive

בני אברהם

שמעון, ואף על פי שאינו על מנת לתפור. וכתב שכן יוצא מדברי התוספות (שבת קה, ב ד"ה הא) שהקורע על מתו חייב, ואפילו לדעת ר"ש שפוסט בקורע בחמתו, דשאני קורע על מתו דאית ליה תיקון בגוף הבגד שיכול ללבושו בכל עת. הרי להדיא דאף שאינו על מנת לתפור, כיון דעל ידי הקריעה מכשיר את הבגד ללבוש, חשיב מלאכה הצריכה לגופה. וכתב הביאור הלכה דאף לרש"י (שם ד"ה הא) וסעייתו דסבירא להו דהקורע על מת ידידיה פטור משום מלאכה שאינה צריכה לגופה, זהו משום שהם סוברים דלצורך מצוה לא חשיב תיקון כל כך שיקרא מלאכה הצריכה לגופה, אבל בכל עניני תיקון שהוא צריך להן, כמו בפרק ניירות שצריך שיהא הנייר דק, לכולי עלמא הוא בכלל מלאכה הצריכה לגופה.

והנה הביאור הלכה (שם) כתב בדעת רש"י דהיכא דהתיקון הוי בחפץ הנקרע עצמו, אינו חייב משום קורע, אלא חייב משום תיקון מנא. אמנם זהו רק בשיטת רש"י, אבל למעשה דעת המשנה ברורה להחמיר בזה, כדמוכח בדבריו (שם ס"ק מא, מג). אכן העולת שבת (סימן שיז סעיף טו) והשבילי דוד (שם סעיף ב) סבירא להו כחילוק הביאור הלכה. ואפשר דיש לצרף שיטתם לסניף כשיש עוד צדדים להקל.

זה תולדות קורע וחייב, עכ"ל. ומדויק דרך אם מכוין לקלקל פטור אבל לאיזה תועלת חייב, והיינו כשיטת המשנה ברורה כמו שכתב בס"ק מג. אמנם יש לדחות, דבאמת אם אינו קורע על מנת לתקן איסורו רק מדרבנן, ואין הכי נמי דהרמב"ם סבירא ליה שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב, לכן רק כשקורע לקלקל פטור, אבל אגן לא פסקין כוותיה, וכל שאינו על מנת לתפור פטור. ובדעת השלחן ערוך יש לומר שלא רצה להשמיט מה שכתב הרמב"ם "ולא נתכוין לקלקל בלבד", ולכתוב במקום זה "ונתכוין לתקן הניירות והעורות", לפי שאין דרכו של השלחן ערוך לשנות מלשון הפוסק שממנו לקח הדין. וכן כתב הג"ר עבודיה יוסף זצ"ל בלויית חן (עמוד רכא) בשם המאורי אור בדעת השלחן ערוך.

3. כתב המשנה ברורה (סימן שמ ס"ק מג ובביאור הלכה ד"ה ולא) שכל קריעה שהיא גורמת איזהו תועלת ושיפור בדבר שנקרע, אף על גב שאין הקריעה על מנת לתפור, אלא הקריעה גופא היא התיקון, גם בזה חייב חטאת כמו בקורע על מנת לתפור. וכן יוצא מדברי הפמ"ג (סימן שמ משב"ז ס"ק ה, א"א ס"ק יח). והביאור הלכה הוכיח מדברי הראשונים שהקורע על מנת לתקן הרי זה חייב בין לרבי יהודה ובין לרבי

keriah for a *Shabbos* need.⁴

It must be noted, however, that this leniency is not universally accepted and may only be relied upon *bedieved*, if one neglected to open the package before *Shabbos* and cannot access its contents unless he rips it on *Shabbos*. *Lechatchilah*, one should satisfy the stringent opinion by tearing open all packages before *Shabbos*.⁵

C. The Definition of a “Destructive *Keriah*”

It appears that a *keriah* qualifies as “destructive” even if the item being ripped is not completely destroyed. Rather, any *keriah* that ruins the item to some degree, such as, a rip that extends a few centimeters further into a package than it typically would, is destructive and, therefore, permitted for a *Shabbos* need. Furthermore, because any unusually long rip ruins the package somewhat, it appears that one may rip a package this way even if it will retain its ability to hold and protect its contents.⁶

בני אברהם

4. כתוב בתוספתא (שבת פרק יז הלכה ט) “קורע אדם את העור על פי החבית של יין ושל מורים, ובלבד שלא יתכוין לעשות זינוק”. וישנם כמה ביאורים בדברי התוספתא למה מותר לקרוע את העור: א] הגר”ז (סימן שמ סעיף יז) ביאר דאין איסור קריעה בגוף אחד, ולכן מותר לקרוע העור. ב] השביתת השבת (דף יב, ב) פירש שהעור בטל להיין, ונעשה כקליפת אגוזים, ולכן מותר לקרוע העור. ג] החזון איש (סימן סא ס”ק ב) ביאר שכוין כל מטרותיו הוא רק כדי להגיע אל היין, ועושה כן דרך השחתה וקלקול, לא חייל עליה שם קורע. ד] הדרך המקובל בביאור התוספתא הוא דרכו של החיי אדם (כלל כט סעיף ד, ובספרו זכרונות משה קורע אדם) שקריעת העור נעשית דרך קלקול, ואף
- שהוא אסור על כל פנים מדרבנן, חז”ל התירו לצורך שבת. ועל פי זה התירו הפוסקים לקרוע כלים חד פעמיים בדרך קלקול לצורך שבת. ועיין במילואים (סימן א) שהארכנו בדברי התוספתא, ובביאור כל השיטות הנ”ל.
5. דשיטת החיי אדם שהתיר לקרוע דרך קלקול לצורך שבת, אינה מוסכמת, כי המשנה ברורה (סימן שמ סעיף יד ס”ק מא, ובביאור הלכה שם ד”ה הנייר) לא סבירא ליה כוותיה, כמו שהארכנו במילואים (שם).
6. יש להסתפק איזה סוגי קריעה נחשבים קלקול להתיר את הקריעה בשבת להגיע אל האוכל. מצד אחד יש לומר, שאם קורע שקית או קופסא אפילו באופן נאה ומסודר, יש

לדעת החיי אדם], צריך להיות קריעה של השחתה שמיד בטל מיניה הבית קיבול, ואי אפשר להשתמש עמו אף אם ירצה.

אמנם יש לדחות ההוכחה שהביא מדברי החזון איש, דיש לומר שהחזון איש איירי במה שמצוי, דאם אינו יכול לפתוח המעטפה למעלה [דחשיב קריעה של תיקון], מצוי שיפתחנה באופן שאינו ראוי לכלום, אבל אם מדקדק שלא לקרוע המעטפה באופן שאינו ראוי לכלום, רק באופן משונה, כגון שקורע מלמעלה למטה מהצד, הגם שיכול בדוחק להחזיר המכתב להמעטפה, אפשר דגם זה נחשב לקלקל. וכן נראה, שהרי קודם לכן כתב החזון איש שכל שקורע באופן משונה מדרך החול, נחשב קריעה של קלקול, וקשה לומר שחזר מזה.

וגם הביאור הלכה (סימן שמ סעיף יד ד"ה הנייר) כתב בתוך דבריו שקריעת המעטפה נחשבת לקלול [לשיטת ר"ש], והביא כן מהחיי אדם, ואינו משמע שצריך לקרוע המעטפה לגמרי באופן שאי אפשר להשתמש עמה. הרי שדיוק של הגרפ"א פאלק זצ"ל מהחזון איש שכדי שייחשב קורע של קלקול צריך השחתה לגמרי, יש לדייק מהביאור הלכה להיפך. שוב ראיתי שהקצות השלחן (סימן קמה ס"ק ב) כתב כדברינו, שמדברי הביאור הלכה למדנו שפתיחת שקית להוציא מה שבתוכה נחשבת לקלול ואין צריך השחתה לגמרי. [ואף שהביאור הלכה החמיר כהפרי חדש, מכל מקום שאר אחרונים (חכם צבי סימן לט, שאילת יעב"ץ חלק ב סימן קמ, תפארת ישראל כלכלת שבת מוחק אות לג, נשמת אדם כלל כט ס"ק ב, וכן מוכח מדברי החזון איש סימן סא ס"ק ב, ואגרות משה או"ח חלק א סימן קכב ענף ו) חולקים עליו. ועל כל פנים דעת הביאור הלכה

להגדירו כפתיחה דרך קלקול, שתפקידה של השקית והקופסא הוא רק לשמור על תכולתה עד שיגיע לבית הקונה, ומשעה שנפתחה השקית והקופסא שוב אינה ראויה לתפקידה, ונמצא שנתקלקלה השקית והקופסא (שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א). ובדרך אחרת יש לומר, דמשעה שנעשית איזו קריעה בהשקית והקופסא הרי היא עומדת להיזרק לאשפה, ומה שאוכלים את תכולתה משם לא סגי להחשיבו כתיקון.

ומאידך גיסא, יש לבעל דין לומר, שאם קורע את השקית והקופסא ומטרתו להשאיר תכולתה בתוכה, הקריעה נחשבת לתיקון, שהשקית והקופסא מתוקנת יותר, שהיא פתוחה ויש אפשרות להוציא מה שבתוכה, ולכן לא איכפת לן שנעשה גם כן קלקול בגופה, שהרי סוף כל סוף יש גם כן תיקון על ידי הקריעה (דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל ועוד, עיין בסמוך).

והנה הגר"נ קרליץ זצ"ל (חוט שני חלק א עמוד קמד) סבירא ליה שכדי שייחשב קורע של קלקול צריך להשחית השקית לגמרי [אמנם לא הביא ראיה לדבריו, ועיין עוד בשו"ת מנחת יצחק (חלק א סימן עז, חלק ו סימן כז), ודו"ק היטב]. והגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ב הערה ז) הביא ראיה מדברי החזון איש (סימן סא ס"ק ב) שצריך להשחית כדי שיהיה קלקול, שאחר שמסתפק החזון איש אם פתיחת המעטפה למעלה נחשבת לקריעה של קלקול או לא, שוב כתב "ומיהו היכי דהקרעים אינם ראויים 'לכלום' ודאי מקלקל הוא". הרי שכדי שייחשב קורע של קלקול ולהתיר פתיחת כל סוגי שקיות וקופסאות לצורך שבת [לדעת החזון איש, ולדברינו (לעיל בהערה 4) הוא הדין

שלא צריך השחתה לגמרי.] וגם החיי אדם (כלל כט סעיף ד), שהוא המקור להתיר קריעה דרך קלקול לצורך שבת, משמע מסתימת דבריו דאף כשאנו משחית לגמרי מותר. וכן נראה מדברי הגהות החתם סופר (סימן שז סעיף יד).

אמנם עדיין אין שום ראיה מהביאור הלכה ושאר אחרונים הנ"ל דפתיחת שקית חטיף (snack bag) שנשאר תכולתה בתוכה לאיזה זמן נחשב קלקול, ולפי החיי אדם יש להתיר לצורך שבת. דמה שהתירו הפוסקים לפתוח המעטפה ליטול ממנה המכתב, הוא משום שכל קריעה שעושה במעטפה נחשב קלקול גמור, שהרי מסתמא אינו עומד להחזיר המכתב למעטפה, ולכן הקריעה שעושה נחשב קלקול, ודומה לזה שקית שיש בתוכה עוגיה יחידה, כל אופן שפותח השקית נחשב קלקול, שהרי אין שום הנאה מהשקית, שהרי מוציא מיד את העוגיה. אבל בשקית חטיף שנעשית בית קיבול לתכולתה וגם אוכל ממנה, אפשר שכדי שייחשב קריעה של קלקול צריך השחתה לגמרי. או דילמא אף אם מקלקל השקית מעט, כגון שקורע למטה, ונתקלקל מהרה, נחשב לשקית מקולקלת, הגם שעכשיו יכול לאכול מהשקית.

וראיתי שהגרפ"א פאלק זצ"ל (שו"ת מחזה אליהו חלק ג סימן נא ס"ק א-ה, פיה פתחה בחכמה בירורים סימן ב ס"ק א-ה) האריך מאד בכמה ראיות דמה שעושה השקית מקולקלת קצת עדיין חשיב קריעה של תיקון, שהרי עכשיו השקית פתוחה ומחזקת את האוכל, מה שלא היה מקודם. אמנם למסקנת דבריו (שם ס"ק ה) נשאר בזה בצריך עיון, וז"ל, איברא יש לבעל דין לטעון דכאן האדם רוצה 'לפתוח שקית

סתום', ואיסורא דשבת מכריח אותנו לפתוח אותו בנחות דרגא ולא לפתוח אותו כדרך שהיה נפתח שקית סתום בחול [ולא שהוא רוצה מעיקרא לעשות כלי נחות דרגא], יש לומר דזה הוי בכלל שלא כדרכו, דכל הרוצה 'לפתוח שקית סתום', לא היה פותח אותו בצורה זו, דהיינו באופן שנאבד ממנו חצי שימוש השקית. וקשה להכריע בשיקול זה אם הוא דאורייתא ובכלל כדרכו, עכ"ל.

ולמעשה נראה שיש להקל דאין צריך השחתה לגמרי, אלא כמו שצייד הגרפ"א פאלק זצ"ל בסוף דבריו, דכל שמקלקל השקית יותר ממה שהיה רגיל לעשות בימות החול נחשב קלקול שהותר לצורך שבת לדעת החיי אדם. וכן שמעתי מהגר"ש קמנצקי שליט"א. וכן כתב בשו"ת תשובות והנהגות (חלק א סימן רלא), שדן שם בפתיחת שקית חלב [המצוי בארץ ישראל], וכתב דבעשיית נקב משונה בתוך השקית הוי קריעה של קלקול, ולא צריך השחתה לגמרי.

ואפשר שיש לדמות דיני קורע למה דאיתא במשנה (שבת קמו, א) "שובר אדם את החבית כדי לאכול הימנה גרוגרות". וכתבו הראשונים (רש"י, רשב"א, ר"ן) דפתיחת החבית דרך שבירה הוי מקלקל. ובפשטות אינו שובר את החבית כולה, אלא שעושה את הפתח בדרך קלקול, אבל החבית כולה שלימה, והגרוגרות נשארות בתוכה עד שיגמור לאוכלן. [ראה בזה בספר בנין שבת (חלק א פרק ל).] הרי דחשיב 'מקלקל' כיון שאינו עושה פתח יפה לתועלת החבית כדי להשתמש בה אחר כך, ואצל בני אדם הרי הוא מקלקל החבית. והכי נמי לענין קורע, כל שהקריעה אינה יפה ומסודרת ואצל בני אדם

הוי קלקול הרי זה בכלל 'קלקול'. וכן הביא ראייה זו בחזון עובדיה (שבת חלק ה עמוד שסז) שאין בפתיחת שקית חלב קורע של תיקון הגם שעכשיו יכול ליקח ממנו החלב. וכן נראה מדברי החזון איש המובאים לעיל שכל שקורע באופן משונה מדרך החול הרי זה נחשב קריעה של קלקול. ושוב שמעתי מבעל שבות יצחק שליט"א שהגרי"ש אלישיב זצ"ל גם כן סבר כנ"ל, שכדי שייחשב קורע של קלקול אין צריך להשחית לגמרי, אלא כל שקורע בתוך השקית, כגון כמה סנטמטר למטה, הוי קלקול. ועיין עוד בספרו שבות יצחק (חלק יד פרק יב הערה ז).

וכן ראיתי בספר שמור לקדשו (אנגלית, חלק ב עמוד טז, מהגר"מ בירנבאם שליט"א), שכתב שהביא לפני הגרי"ש אלישיב זצ"ל והגרש"ז אויערבאך זצ"ל שקית שצריך להפריד בה מקום הדבקה כדי לפותחה, ושאל אותם מהי הדרך הנכונה לפתוח שקית זו בשבת, ושניהם השיבו דיש לחתך עם סכין תחת מקום ההדבקה. והיינו כנ"ל דאין צריך להשחית השקית לגמרי, אלא כל שחותך קצת בגוף השקית נחשב לקלקול. [ואף שהגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה כא) מצדד להקל לפתוח השקית במקום ההדבקה, אפשר שסבירא ליה שעדיף טפי לחתך עם סכין תחת מקום ההדבקה.]

והנה הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה יב) פסק שמותר לעשות קרע בתוך השקית [של חלב] הגם שאינו משחיתה, וביאר שאין בזה קורע, דיש לצרף כמה צירופים: א. שיטת הגר"ז (סימן שמ סעיף יז) שאין קורע בגוף אחד [וכן דעת הרבה פוסקים, כמו שהארכנו בזה במילואים (סימן א)]. ב.

אף אם תמצוי לומר שהקריעה היא תיקון, כתב הביאור הלכה (סימן שמ סעיף יג ד"ה אין) בדעת רש"י דקריעה שהיא עצמה תיקון, לא חשיב קורע מן התורה [ועיין עוד לעיל (הערה 3) שכן דעת העולת שבת והשבילי דוד]. ג. הקריעה אינה על מנת לתקן, ולדעת כמה פוסקים (מג"א סימן שיז בשם הב"י וגר"ז סימן סימן שב סעיף ד) אינה אלא איסור דרבנן. ד. אף להחולקים וסוברים שאין צריך להיות על מנת לתקן, כתב האבני נזר (או"ח סימן קפו ס"ק ג) דלא חייב אלא בדבר שרגילין על כל פנים לחזור ולתופרו. והוסיף הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שולחן שלמה חלק ב עמוד קפג בהערה) דאף שהאבני נזר איירי בבגד דשייך תפירה רק שאין רגילים כלל לקרוע על מנת לתפור, ובזה יש לדון כי לפעמים תופרים, על כל פנים בנייר שתמיד נזרק יש לצרפו להנ"ל. ה. שיטת השביתת השבת (דף יב, ב) דהשקית בטלה לתכולתה, והוי כקורע אגוז, ואין בזה איסור קריעה [והארכנו בשיטתו במילואים (שם)]. ולכן אף אם יש ספק אם צריך להשחית לגמרי כדי שייחשב קורע של קלקול, בצירוף כל הסברות הנ"ל יש להקל. [הגם שנקטינן שלא כאחד מן הצירופים הנ"ל כמו שביארנו במילואים שם, על כל פנים לסניף בעלמא ודאי יש לצרפם.]

וכמו כן יש לצרף שיטת האגרות משה (או"ח חלק א סימן קכב ענפים ו-ח) דקריעת שקיות וקופסאות כדי ליטול תכולתה לעולם אינה אלא דרבנן [כיון שלא ניכר שום תיקון בהקריעה], עיין שם. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א שלדעתו לעולם כשפותח השקית באמצע הוא דרך קלקול, ודומה ממש לדברי התוספתא שמותר לקרוע עור מהחבית, ואינו מתקן השקית יותר ממה שהיתה מתחילה,

D. The Definition of a Shabbos Need

It is permitted to tear in a destructive manner for a *Shabbos* need even if that need is not related to food. It appears that anything that will add to one's enjoyment of *Shabbos* qualifies as a *Shabbos* need in this context.⁷ Thus, for example, someone who enjoys reading a newspaper (that may be read on *Shabbos*) may tear open a sealed plastic bag that holds it, if he

בני אברהם

שיש להתיר לכל צורכי שבת. וכן דעת הגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב עמוד תצט). וכן כתב בשו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן רמט).

ונראה שהגדר הוא דכל מה שמוסיף לו עונג שבת הוי צורך שבת. אבל אם אינו מוסיף לו עונג שבת, למשל אם יש לו שקית מאכל כבר פתוחה, אין היתר לפתוח שקית חדשה. ואפשר שזהו הביאור בדברי האגרות משה (הובאו לעיל) שכתב שאין היתר לקרוא איגרת בשבת, דאינו צורך שבת. דהיינו משום שאינו נהנה ממנו בשבת, שאין שום נפקא מינה לו לקרוא דוקא בשבת. אבל אין הכי נמי אם הוא איגרת שלום שממתין זמן רב לקרוא, יש להקל כנ"ל. וכן אם יש לו בגד חדש, אין היתר לפותחו, אלא אם כן יש טעם מיוחד ללבשו. וכל זה לשיטת החיי אדם שיש היתר מיוחד לקרוע דרך קלקול לצורך שבת, הגם שהוא איסור דרבנן. אבל לשיטת הגר"ז דאין קורע בגוף אחד, או לשיטת שביית השבת שהשקית בטלה למה שבתוכה (הובאו לעיל בהערה 4), נראה שאף שאין שום צורך שבת יש להתיר.

ומהגר"ש פעלדער שליט"א שמעתי שבנוגע לדברי מאכלים חז"ל התירו ולא פלוג, אבל למשל, הרוצה לקרוא עיתון, אם זהו עונג שבת שלו,

שהרי מתחילה היתה בית אחסון לתכולתה, וגם עכשיו הוא כן, ונמצא שאינו אלא קלקל.

7. הנה כתבנו (בהערה 4) על פי דברי החיי אדם, שחז"ל התירו קריעה דרך קלקול לצורך שבת. ומסתימת דברי החיי אדם ושאר הפוסקים משמע שיש להתיר אף לשאר צרכי שבת הגם שאינו צורך אכילה. וכן נראה מגוף דברי החיי אדם (כלל כט סעיף ד) שכתב וז"ל, כלים שכרכו סביב פיהם בבגד או עור וכרכן במשיחה, מותר לקרען, שאינו אלא מקלקל, ומותר לצורך שבת, עכ"ל. הרי שמדובר בכלי שצריך לו לשבת, ולא דוקא מאכלים. וכן מבואר מדברי האגרות משה (או"ח חלק א סימן קכב ענף ח), שהרי כתב לבאר הטעם האוסרים לקרוע איגרת דרך קלקל משום שאינו לצורך שבת. וכן כתב בקצות השלחן (סימן קמה ס"ק לד). ומבואר דאם היה צורך שבת היה מותר אף שאינו צורך אכילה. וכן הוא בפשטות לשון הרדב"ז (לשונות הרמב"ם סימן אלף תקג [קל]) שהתיר לשבור תיבה ליטול מה שצריך לשבת, ומסתימת דבריו משמע כל צורכי שבת. וגם החזון איש (סימן סא ס"ק ב) התיר קריעה מעטפה דרך קלקול להוציא המכתב שבתוכה. הרי שסבירא להו דלאו דוקא לצורך אכילה. וכן הורה הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק טו הערה רעב)

does so in a destructive manner. Someone who already has a food or some other item accessible may not tear open a package that contains another of the same item.⁸

E. Separating Things That Were Glued Together

Based on the *melachah* of *tofeir*, sewing, it is forbidden to permanently glue things together, and based on the *melachah* of *korei'a*, tearing, it is forbidden to separate things that were glued together with the understanding that they would remain that way forever.⁹ Even if the person gluing the objects together did not specifically intend to leave them in that state forever, the attachment is considered permanent if, at the time the items were attached, it could be assumed that they would remain that way.¹⁰

According to many *poskim*, things may be separated from each other if they were glued together with the understanding that they would be

בני אברהם

או כיוצא בזה, הרי זה תולדות תופר וחייב. וכן המפרק ניירות או עורות דבוקים ולא נתכוין לקלקל בלבד, הרי זה תולדות קורע וחייב, עכ"ל.

10. כמו שמצינו בקשר של קיימא שאין צריך להיות שודאי יהא לקיום, שהרי מצינו בגמרא (שבת עד, ב) שלמדים מלאכת מתיר ממה שצידי החלזון קשרו והתירו הרשתות, ואף שהיה צד שיצטרכו להתיר קשרים אלו, מכל מקום כיון דמן הסתם יתקיימו לעולם חשיב של קיימא. וכן מבואר מהט"ז (סימן שיז ס"ק א) שקשר שקושרים מן הסתם לקיימא הוא קשר של קיימא אף על פי שיש צד שלא יהא לעולם, שהרי כתב וז"ל, אם דעתו שישאר כן לעולם, דהיינו כל זמן שאפשרי לו להיות קיים

דהיינו שממתין לשבת לקרוא העיתון בשבת, לא גרע מאכילה, אבל אם סתם רוצה לקרוא העיתון, ואין נפקא מינה בין שבת לימות החול, יש להחמיר, כמו שאסור לקרות איגרת כמו שהובא לעיל מהאגרות משה. ובנוגע לשקית של סכו"ם [cutlery] וכוסות חד פעמי, אף שיש סכו"ם וכוסות שיכול להדיחם, נהגו העולם לפותחם, עכ"ד. ועיין עוד בדברי הגרפ"א פאלק זצ"ל (זכור ושמור מהדורה חדשה חלק ג עמוד רטז), ובשבות יצחק (חלק יד פרק יג) בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל.

8. דאין זה צורך ועונג שבת להתיר קורע של קלקול, כמו שביארנו בהערה הקודמת.

9. כתב בשלחן ערוך (סימן שמ סעיף יד) וז"ל, המדבק ניירות או עורות בקולן של סופרים

separated within seven days.¹¹ Furthermore, this view permits separating things even if it was not certain that they would be separated within seven days but there was reason to suspect that they would be.¹²

Some *poskim* state that it is *assur mideRabbanan* to separate objects that were glued together temporarily but with the understanding that they would remain that way for seven days or longer.¹³ However, many others maintain that it is only *assur* to separate objects that were glued together if they were glued together with the understanding that they would remain that way forever.¹⁴ According to the lenient view, one may, for example,

בני אברהם

13. דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שבות יצחק חלק יד עמוד קנו), שו"ת מנחת יצחק (חלק ה סימן לט אות ב), שו"ת ויען יוסף (סימן קמג), שו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן רסג), הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ב סעיף ח), וארחות שבת (פרק יב סעיף ז והערה טו).

14. הנה הרמ"א (סימן שיז סעיף ג) פסק להקל לתפור תפירה שלא נעשית לקיום, ולכן מותר לנתק זוג מנעלים התפורים יחד כיון שהתפירה לא נעשית לקיום. ומסתימת דברי הרמ"א שמיקל בתפירה שאינה לקיום, משמע שיש להקל כל זמן שאינה לקיום, כמו שהעיר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה ס). אכן יש אומרים (הגרפ"א פאלק זצ"ל, שו"ת ויען יוסף, שו"ת נשמת שבת, וארחות שבת הנ"ל) דכמו שבהלכות קושר מצינו דקשר שעשוי להתקיים ליותר מז' ימים לכולי עלמא יש בו איסור דרבנן (סימן שיז סעיף א ובביה"ל שם), אם כן גם בתופר אם עומד להתקיים ליותר מז' ימים לכולי עלמא [אף לרמ"א] יש איסור דרבנן. והארכנו בזה במילואים (סימן ג).

ולא יצטרך להתירו, ואינו קוצב זמן בדעתו מתי יתירו, עכ"ל. וכן הדגיש המשנה ברורה (שם ס"ק א) וז"ל, אם היא קשר של קיימא כגון שדרכו שיהיה כך לעולם, דהיינו שאינו קוצב זמן בדעתו להתירו והוא קשר שעשוי להתקיים תמיד, עכ"ל. ועיין עוד בזכור ושמור (מהדורה חדשה חלק ג הלכות קשר הערה יז).

11. דכמה פוסקים מדמים הלכות תופר להלכות קושר, וכמו שבקושר לכולי עלמא אסור לקשור כשהוא ליותר מז' ימים, הוא הדין בתופר (סימן שיז סעיף א ובביאור הלכה שם), אבל בפחות מז' ימים יש לסמוך על המקילים שאין איסור לקשור והוא הדין לתפור, בצירוף כמה סברות להקל, כמו שכתבנו לקמן בהערות הבאות. וכן דעת שו"ת ויען יוסף (סימן קמג) והגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ב סעיף ח). ועיין עוד בשו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן רסג, רפז-רפט) וארחות שבת (פרק יב סעיף ז והערה טו).

12. שהרי גם בהלכות קושר התירו הפוסקים (ט"ז סימן שיז ס"ק ב והגר"ז שם סעיף א) להתיר קשר שיש ספק אם עומד להתיר בתוך ז' ימים.

separate the flaps of a box of *matzah* or breakfast cereal where they were glued together.

An additional basis to permit opening packages that were glued shut is a view in the *poskim* that permits separating anything that was glued to be sold to a consumer who would open it in his house. These *poskim* argue that an attachment of this type was really made to be undone immediately, and it is only impracticality that prevents this, as the consumer is not present in the factory where the package is sealed. However, other *poskim* disagree with this leniency.¹⁵

In practice, one may separate things that were glued together with the understanding that they would be separated by the consumer, even if it was understood that it would take more than seven days for that to happen. However, because there are *poskim* who forbid this, as above, it is

בני אברהם

דבוקה ליותר מז' ימים, ואף על פי כן הקילו לפותחו. ובאמת הפוסקים (פרי מגדים וחתם סופר שם) מציינים לדברי המג"א (שם) לראיה להתיר לפתוח איגרת, ולא כהפרי חדש. וזה ראייה שהם סוברים שמה שהתיר המג"א לפתוח דפין שנדבקו להדדי כיון שאינו לקיום, היינו אף יותר מז' ימים. ועיין עוד באריכות בזה במילואים (שם).

15. בהלכות קושר הביא המשנה ברורה (סימן שיז ס"ק כא) את שיטת הלבוש, דקשר שנעשה עד שיקחנו הקונה לביתו, דינו כעומד להתירו באותו יום. ואף שהמשנה ברורה הביא שהט"ז חולק, מדהביא הלבוש בסתם ורק אחר כך דברי הט"ז בשם 'יש אומרים', מוכח שפסק כלבוש, וכן כתב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה ס). ולדברי הלבוש, מותר לפתוח הדבקה בכל סוגי

וחוץ משיטת הרמ"א, במשנה ברורה (סימן שמ ס"ק מה) הביא שיטת המג"א (שם ס"ק יח) שמוותר להפריד דפין שנדבקו להדדי כיון שאינו לקיום. וכן כתבו הגר"ז (שם סי"ז), א"ר (שם ס"ק כב) וחיי אדם (כלל כט סעיף ב). [ואף שהמג"א הביא עוד טעם משום שנעשה מאליו, החיי אדם וא"ר הנ"ל העתיקו רק הטעם הראשון. וכן דעת הפמ"ג וחתם סופר, הובאו לקמן.] ומסתימת דבריו משמע דאף כשהודבק ליותר מז' ימים אין איסור להפריד הדפין. וכמו כן המהרי"ל התיר לפתוח איגרת ביום טוב, וכן הובא בדרכי משה (סימן תקיט), במג"א, בט"ז, בגר"ז, ובמשנה ברורה (שם). והפוסקים (חתם סופר, פרי מגדים, דגול מרבבה סימן שז) הביאו שיטת הפרי חדש שיש איסור מן התורה לפתוח איגרת בשבת משום שמפריד ניירות, אבל הם חולקים עליו מכח דברי המהרי"ל הנ"ל. ובפשטות האיגרת

preferable that this be done in an irregular manner, for example, with one's teeth or pinky finger.¹⁶

F. Light Adhesive

Some *poskim* assert that gluing is only *tofeir* if the objects are stuck together in such a way that they become like a single entity and cannot be separated without becoming ruined. According to this opinion, attaching things with light adhesive that allows them to separate easily, without tearing or becoming ruined, is not *tofeir*, and separating things that were joined this way is not *korei'a*.¹⁷ This is relevant, for example, to opening the sleeves in

בני אברהם

לקיום. ד] מסתימת דברי המג"א (סימן שמ ס"ק יח) משמע להקל לקרוע הדבקה שאינה לקיום. וכן שמעתי להורות מהגר"ש פעלדער שליט"א להקל לפתוח קופסאות דגני בוקר ומצה ושקיות חטיפים על פי שיטת המג"א ושיטת הלבוש. וכן כתב בשו"ת אור לציון (חלק ב פרק כז סעיף ז). וכן דעת הגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב פרק לב הערה קג, קד, קט). וכן מצדד הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתא פרק ט הערה כא). אבל כיון שיש שהחמירו בכל זה [שבית יצחק (חלק יד עמוד קנו) בשם מהגר"ש אלישיב זצ"ל, שו"ת מנחת יצחק (חלק ה סימן לט אות ב), שו"ת ויען יוסף (חלק א סימן קמג), הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ב סעיף ח), שו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן רסג), וארחות שבת (פרק יב סעיף ז והערה טו)], כתבנו שעדיף לפתוח במקום ההדבקה כלאחר יד. ועיין עוד באריכות בזה במילואים (שם).

17. כתבו הערוך השלחן (סימן שיז סעיף יח) והאגרות משה (או"ח חלק ב סימן פד) שיסוד

קופסאות ושקיות, כיון שעומד לפתוח מיד רק שיש חסרון במציאות שלא נמצא הקונה בבית חרשות או בבית היוצרים. וכן דעת כמה פוסקים [הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שם) והגר"ח פ שיינברג זצ"ל (שבילי הרפואה קובץ ז עמוד מ)]. אכן יש פוסקים (הגרפ"א פאלק זצ"ל בפיה פתחה בחכמה פרק ו הערה לה ס"ק ז) שהקילו לפתוח ההדבקה רק אם עומד לפתוח בתוך ז' ימים [ודחה הראיה מהלבוש]. ועיין עוד באריכות בזה במילואים (שם).

16. הנה יש כמה סברות להתיר לפתוח הדבקה שאינה לקיום, אף שהוא יותר מז' ימים [כמו שכתבנו לעיל]: א] שיטת הרמ"א (סימן שיז סעיף ג) שמעיקר הדין מותר להפריד תפירה שאינה לקיום, ובפשוטו היינו אף יותר מז' ימים. ב] שיטת הלבוש (משנה ברורה סימן שיז ס"ק כא) דקשר שנעשה עד שיקחנו הקונה לביתו הוי כאילו עומד להתיר באותו יום. ג] הפוסקים שהקילו לפתוח איגרת בשבת במקום שנדבק, הגם שהודבק יותר מז' ימים, דמוכח מזה שיש להתיר קריעת הדבקה כשאינו

which Band-Aids are packaged and to using Post-It notes.

This opinion is not universally accepted, and other *poskim* maintain that sticking things together with light adhesive is *tofeir*, and separating such things is *korei'a*.¹⁸

בני אברהם

שאין מתפרד, וכיון שמתקיים בג' תפירות, לא איכפת לן במה שיכול עדיין לשלוף החוט, דסוף כל סוף הא זהו תחילת תפירה גמורה, וכל שעשה מקצת המלאכה באופן המתקיים חייב עליה, ומה שעדיין אפשר בשליפת החוט אין זה מגרע במהות התפירה שענינה חיבור גמור שאין דרכו להתפרד בלי קריעה, וגם תחילה התפירה בודאי שם תפירה אית לה. וגם בנדון של הקרבן נתנאל, נראה דסבירא ליה דכיון שהוא חיבור על ידי תכיפת דבר אחר, יש בו צורת אב מלאכה דתפירה, וסבירא ליה דלא מחלקינן בין תכיפת חוט לתכיפת מחט, ואין מזה השגה על ביאורו של הערוך השלחן, דודאי שורש ומהות מלאכת תפירה הוא חיבור גמור שאין דרכו להתפרד בלי קריעה וקלקול, עכ"ד. ועיין עוד בספר בנין שבת (חלק ב פרק י).

וגם בשו"ת מחזה אליהו (חלק א סימן ע"ס"ק ג) הקשה על האגרות משה מהמבואר במג"א (סימן שמ"ק יח) והובא במשנה ברורה (שם ס"ק מה) דחיבור ניירות על ידי שיעור שביניהם תפירה היא, והרי שיעור אין לה אחיזה לדפים עד שיהא צורך לקורעם זה מזה, ובקליפה בעלמא אפשר להפרידם, ואף על פי כן שם תפירה עליה, והניח דברי האגרות משה בצריך עיון. אמנם אפשר שתלוי בסוג הנייר, דיש ניירות שכשנדבקים על ידי שיעור קשה להפרידם בלי שיקרעו. אכן אף אם תמצי לומר כן, מסתימת דברי המג"א משמע שבכל דפים

מלאכת תופר חלוק ממלאכת קושר, שהקשר ראוי להתירו ולהשיבו לקדמותו, מה שאין כן בתופר ומדבק ניירות שכשירצה להשיבם לקדמותם בדרך כלל מוכרח לקלקלם ולקרוע אותם זה מזה. ונמצא דלדבריהם אף בתופר והדבקה אם אין צריך לקלקל מה שתפר ודבק כדי להשיבם לקדמותם אין זה מלאכת תופר ולא מלאכת קורע. וכן הורה הגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב עמוד תשיט), והוסיף שאפשר שמטעם זה דקדקו הרמב"ם והשלחן ערוך וכתבו המדבק ניירות 'בקולן של סופרים', דלכאורה קשה למה נחתו לפרט את החומר המדבק, והוי ליה למימר רק דמדבק ניירות ועורות הרי זה תולדת תופר, אלא נראה שדקדקו להזכיר דיבוק בקולן של סופרים שהוא דבק חזק, להורות דהא דהוי תופר היינו רק בחיבור מעליא שנעשה כגוף אחד, אבל דיבוק קלוש שאין מתחבר כגוף אחד לא הוי תופר.

18. דהנה בשו"ת שבט הלוי (חלק ג סוף סימן נא) השיג על הערוך השלחן וז"ל, ונראה דהאי כללא ליתא, דהא תופר ג' תפירות וכיוצא בזה אפשר לשלוף בלי קלקול כלל, ואיכא תופר דאורייתא, וכן נדון המחטין של הקרבן נתנאל, עכ"ל. אמנם הגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שם עמוד תשיא) דחה ראיות השבט הלוי, כי התופר ג' תפירות הוא גם כן צורת תפירה גמורה שהוא תחילת תפירה גמורה

G. Materials That Are Subject to Korei'a

The *poskim* assert that *korei'a* applies only to soft materials and does not forbid breaking hard objects.¹⁹ Moreover, it is even *mutar* to detach soft material from a hard object to which it was glued.²⁰

בני אברהם

בגדים שהם עשויים מלבד שהן קשים ולא שייך בהם קריעה. והנה הביאור הלכה (סימן שמ סעיף יד ד"ה הרי זה) כתב דהמדבק עץ לעץ על ידי דבק הוי תולדות תופר, ומוכיח כן ממה דאיתא בגמרא (שבת עד, ב), האי מאן דעבד חלתא [כוורת של קנים], אי חייטא לפומיה וכו', ע"כ. ופירש רש"י שעושה לכוורת שפה על ידי תפירה. ומוכח דשייך בעצים איסור תופר. אמנם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה פה) כתב דיש לדחוק ראית הביאור הלכה, דאפשר שהתם איירי בקנים רכים דשייך בהם תופר, אבל בעצים שהם דבר קשה ואי אפשר לתופרם אין בהם איסור תופר. וכן דעת הגר"נ קרלין זצ"ל (חוט שני חלק א עמוד קמא), הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שבות יצחק חלק יד עמוד רלט), והגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ב סעיף י הערה כג).

20. כן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ב סעיף י הערה כד), דכיון דבחלק הקשה לא שייך מלאכת קורע, ממילא דבר רך שמדובק אליו, גם כן לא שייך בזה קורע, והוא הדין כשמחברן להדדי דאין בו משום תפירה. והביאור בזה, דכיון דקריעה היא מלאכה שנעשית בשני דברים, על ידי שקורע אותם זה מזה, ממילא רק כשפעולת הקריעה משתייכת לשני הצדדים אזי יש בזה משום מלאכת קורע, מה שאין כן כשאחד מהן הוא

יש לו חיבור על ידי שעה, ועדיין קשה מדבריו על שיטת האגרות משה.

וחוץ מדברי השבט הלוי והמחזה אליהו, בשו"ת מנחת יצחק (חלק ה סימן לט, חלק ח סימן לא) כתב שלא לפתוח המדבקות על החיתולים [diapers] הסגורות מאז הייצור. ולכאורה לפי הערוך השלחן והאגרות משה יש להתיר, וכנראה שהמנחת יצחק אינו מסכים לדבריהם. וכמו כן בשבות יצחק (חלק יד עמוד קנו) הביא מהגרי"ש אלישיב זצ"ל שאחר שכמה סוגי אריזות היו לפניו ודן בהם, בא לדי מסקנא דבהדבקה ניירות ואריזות מזון רכות גם אם ההדבקה נעשית בדבק חלש, כיון שעשויה לזמן, אסור להפריד, כי הפרדת הדבקה בדברים רכים דמי לקורע, וצריך לפתוח בדרך השחתה, עכ"ד. מבואר שהגרי"ש אלישיב זצ"ל גם כן לא סבירא ליה כדבריהם.

19. כן כתב במנחת חינוך (מוסך השבת מלאכת קורע סוף אות כד) שלא נקרא תפירה או קורע רק בדברים רכים, אבל מה שהאומנים תופרים כלי חרס שבורים וכדומה, לא שייך בו מלאכת תופר, כי במשכן היה מלאכת תופר דוקא ביריעות וכדומה, עכ"ד. וכן בירושלמי (פרק כלל גדול הלכה ב) איתא "קריעה בעורות באילין רככיא וחיתון בבגדים באילין ליבדייא". ובקרוב העדה (שם) ביאר דקורע שייך בהנך עורות שהם רכים, ומלאכת מחתך באותן

It appears that the definition of “soft” material in this context is something that (like the *yerios* of the *mishkan*, from which this *melachah* is derived) can easily be folded, such as, soft plastic and cloth. Plastic that is slightly thick, even if it is somewhat pliable, is not subject to *korei'a* if it is not easily folded, like cloth.²¹

בני אברהם

לבדיא [קשים]. הרי לן דבגד העשוי מלבדים, שבפשוטו מתקפל כמו כל בגד, אית ביה מחתך ולא קורע מחמת העבות והחוזק של החומר, מה שאין כן עורות הרכים בני קריעה הן. ולכן רוב הקופסאות של פלסטיק אפילו אלו שקשים קצת, נחשבות דבר רך. ורק קופסאות שימורים [cans] ופקקים [caps] של מתכת, או בקבוקי שתיה ופקקים שעשויים מפלסטיק קשה מאד וכדומה, הם נחשבים דבר קשה, עכת"ד. וכדברי הגרפ"א פאלק זצ"ל כן מצדד הגר"ש פעלדער שליט"א, אמנם הוסיף דאף אחר שהתחיל החיתוך עם סכין, צריך להיות שיכול להמשיך הקריעה בקל כבגד.

אכן יש להקשות על דברי הגרפ"א פאלק זצ"ל, דמה איכפת לן בזה דבית חרושת עשה חריצים בתוך הקופסא ויכול לקרוע אותם בידים, סוף כל סוף החומר של הפלסטיק אי אפשר לקרוע בידים, ומסתברא שזה נקרא דבר קשה. ויותר נראה לדמות הלכות קורע למה שהיה במשכן, ובמשכן היתה מצויה מלאכת קורע כשנפלה תולעת ביריעה, ונעשה ביריעה נקב קטן ועגול, וקורע במקום הנקב למטה ולמעלה כדי שהתפירה תצא יפה ולא תהיה קמטין קמטין (שבת עה, א). ומסתברא שהגדר הוא אם יכול לקפלו בקל כדמות בגד כמו שהיה במשכן, כמו שמצוי בפלסטיק ניילון. אבל פלסטיק שהוא קצת עבה, הגם שיכול לקפלו, אבל צריך איזה גבורה, ובזה אינו נכלל במלאכת קורע.

קשה, כבר אין על פעולה זו בגדר של קריעה כלל. וכן דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שבות יצחק חלק יד עמוד קנט), הגר"נ קרליץ זצ"ל (חוט שני חלק א עמוד קלט ד"ה אך), שו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן רח), וכן מצדד הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה פה). [ובאמת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה בירורי הלכה סימן א ס"ק יד ד"ה ודכירנא) כתב מהלך חדש בדעת המשנה ברורה לבאר התוספתא (שבת פרק יז הלכה ט, ביצה פרק ג הלכה ט) דאיתא שם "קורע אדם את העור שעל פי החבית של יין ושל מוריים ובלבד שלא יתכוין לעשות זינוק". שמדובר כשמפריד כל העור מהחבית בלי לקרוע העור, והטעם שאינו בכלל קורע, דתופר וקורע שייך דוקא בדברים רכים, ומסתבר דגם לחבר דרך רך לדבר קשה אינו בכלל תופר, וכן להפריד דבר רך מדבר קשה אינו בכלל קורע. ולפי זה כשקולף העור מהחבית שהוא דבר קשה, אינו נחשב שקורע העור, עיין שם.]

21. הנה הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ב סעיף י, ובירורים סימן א ס"ק כו) כתב דגדר של דבר 'רך' ונכלל במלאכת קריעה הוא דבר הנקרע ביד האדם, אבל מה שמשתמש אך ורק עם סכין או מספריים לכאורה שם 'חיתוך' עליו ולא 'קורע'. ובד עב שאחר שהתחיל לחתוך בו אפשר להמשיך הקרע ביד, גם כן בר קריעה הוא. וסמוכין לדבריו ממה דאיתא בירושלמי (פרק כלל גדול) "קריעה בעורות באילין רככיא [הרכים], וחיתוך בבגדים באילין

One view in the *poskim* maintains that *korei'a* is only violated when one separates two things that were connected and not when one tears apart a single entity. This view would permit tearing open any part of a plastic package in which two pieces were not sealed together.²² This view should not be relied upon, and one should only tear apart plastic (that was not sealed together) in a destructive manner, as described above (see Sections B, C).²³ However, this view does provide an additional basis to act leniently

בני אברהם

הגרפ"א פאלק זצ"ל, בפשטות אם התחיל לקרוע הבגד לבד עם סכין, יכול לקרוע עוד קצת, ואמאי אין בו איסור קורע, וצריך עיון. וכן במנחת יעקב (חלק ג עמוד רפה ד"ה וגדולה) כתב כדברינו וז"ל, אם אינו מתקפל היטב כבגד ונייר, נידון כקשה, דהא איתא בירושלמי דבגד העשוי מלבד הוי קשה, ולבד הידוע היום אינו קשה כל כך, דכובעי ראש שלנו המה לבד, והרי יכול לקפלן, אלא דאינו מתקפל היטב, עכ"ל.

22. הגר"ז (סימן שמ סעיף יז) כתב דהאיסור קורע היינו כשנעשה מהרבה חוטים ועל ידי קריעתו מפריד גופים רבים כמו בקריעת בגד ארוג, אבל בגוף אחד אין שייך קורע. ועל פי זה ביאר דזהו כוונת התוספתא (שבת פרק יז הלכה ט) שמותר לקרוע העור מעל גבי החבית של יין, משום שקורע בגוף העור. וכן דעת החיי אדם (נשמת אדם כלל כט אות ב), תהלה לדוד (שמ ס"ק יא), מנחת פתים (או"ח סימן שמ סעיף יג), וכן האריך בזה בקצות השלחן (סימן קמה ס"ק ד). ועיין עוד במילואים (סימן א) שהארכנו בשיטת הגר"ז.

23. הביאור הלכה (סימן שמ סעיף יג ד"ה אין שוברין) דחה דברי הגר"ז מהירושלמי (פרק כל גדול קרוב לסוף הלכה ב), דאיתא שם "קריעה בבגדים וחיתוך בעורות, ואית דמחלפין קריעה

שוב ראיתי שהגרי"ש אלישיב זצ"ל (שבות יצחק חלק יד עמוד קנט) פסק שמותר להסיר נייר מודבק שסותם פי גביעי לבן וגבינה, משום שהוא רך על גבי קשה. וכנראה שהבין שהפלסטיק של הגביעי לבן וגבינה הוא קשה, ואף שהמציאות היא שיכול לקפל, אולם כיון שאינו יכול לקפלו בקל כדמות בגד, נקרא קשה, וזה כדברינו. וכן בעל ספר ארחות שבת (פיה פתחה בחכמה עמוד רסז, שו"ת מחזה אליהו חלק ג סימן עמוד שפא) כתב כעין דברינו, וז"ל, ויותר נלע"ד דכל שיש 'תורת יריעה' על הדבר יש בו מלאכת קורע, וכל שצורתו 'צורת כלי' אין בו מלאכת קורע, ואמנם כלי העשוי מיריעות עור או בד יש בו מלאכת קורע [לכאורה הכוונה כלי רך שמתקפל כמו בגד], ונפקא מינה בקופסאות גבינה שלענ"ד אין בהם מלאכת קורע, עכ"ל. [ועיין עוד בשו"ת משנה הלכות (חלק יח סימן רמה עמוד שסח ד"ה ועוד), וצריך עיון.]

והנה מדברי רש"י (שבת עה, ב ד"ה ואי) מוכח דשייך תופר בקנים, אולם צריך לומר שאיירי בקנים רכים כמו שכתבנו לעיל (הערה 19). ואפשר שזהו כדברינו, דמה שיכול לכופם [בקל] נכלל במלאכת קורע.

ולדברינו אפשר לבאר דברי הירושלמי הנ"ל שלא היתה מלאכת קורע בלבדים שהם בגדים קשים, כיון שאינו יכול לקפלו בקל. אבל לדברי

in a situation in which there is some other reason for leniency.

H. Korei'a and Disposable Packages

Some *poskim* write that boxes and bags that are made to be disposed of as soon as they are emptied of their contents are considered *batel* to food they contain, and are therefore like the peel of a fruit, which is exempt from *korei'a*. Accordingly, these *poskim* permit tearing such packages even in a constructive manner.²⁴ However, many *poskim* disagree with this and, therefore, one should treat disposable packages as fully subject to *korei'a*.²⁵

בני אברהם

אוכלים נחשבים כקליפת הפרי, ולא שייך בהם איסור סותר. ולכאורה יש לומר שהוא הדין גם איסור קורע לא שייך בכלים אלו, ואפילו קורע של תיקון, שהרי הם נחשבים כקליפת הפרי. ובאמת השביתת השבת (דף יב, ב) כתב על פי סברא זו דאותן שקיות המיועדות רק לאוכל שבתוכן ואחר שנגמר תכולתן הן נזרקות לאשפה, בטל מיניהו שם כלי, והוי כקליפת הפרי. וביאר שם כן בדברי התוספתא (שבת פרק יז הלכה ט) "קורע אדם את העור על פי החבית של יין", דהיינו משום שהעור בטל להיין שבתוך החבית, ונעשה כקליפת החבית. וגם הגר"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה יא) סמך על שיטת השביתת השבת. ונראה שכן סובר האגרות משה (או"ח חלק א סימן קכב ענף י) כמו שכתבנו במילואים (סימן א הערה 3).

25. מוכח מדברי המשנה ברורה והגרעק"א שלא סבירא להו כהבנת השביתת השבת בדברי התוספתא. שהקשה הגרעק"א, והובא נמי בביאור הלכה (סימן שיד סעיף ח), שאיך הותר בדינא דחותלות להתיר שרשרת החבל,

בעורות וחיתוך בבגדים, קריעה בעורות באילין וככיא [הרכים], וחיתוך בבגדים באילין לבדיא [קשים]. הרי שיוצא מדברי הירושלמי שבעור גם כן שייך איסור קריעה. וגם החזון איש (סימן נא ס"ק יג), החזון יחזקאל (ביצה פרק ג הלכה ט), והאגרות משה (או"ח חלק א סימן קכב ענף ו) נקטו דמדברי הירושלמי יש הוכחה נגד שיטת הגר"ז. והנה אף שהקצות השלחן (סימן קמה ס"ק ד) מיישב שיטת הגר"ז, מכל מקום שפיר העיר הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ב הערה ה) דשיטת הגר"ז מחודשת היא ולא היו הראשונים ואחרונים שותקים מללמד לנו יסוד מרכזי כזה. ועוד דמדבריהם של הרבה פוסקים [חוץ מהביאור הלכה ודעימיה הנ"ל] מוכח להדיא שלא סוברים כדברי הגר"ז [שכן מוכח מדברי הפמ"ג (סימן שכג א"א ס"ק ה, סימן שמ א"א ס"ק יח) והחתם סופר (הגהות לסימן שז סעיף יד)].

24. כתב בשלחן ערוך (סימן שיד סעיף ח) דמותר לסתור חותלות של תמרים שמניחין בתוכם תמרים רעים להתבשל, מפני שהוא 'כמו ששובר אגוזים כדי ליטול האוכל שבהם'. ובפשוטו חזינן מהכא דכלים שיש בתוכם

In situations where there is some basis to permit tearing open disposable packages, this lenient view provides additional grounds to act leniently.²⁶

I. Tearing Threads

Korei'a only applies to something that has some width, like cloth or leather, and therefore could be subject to *tofeir*, sewing. Accordingly, it is permitted to tear a string, which would be tied, not sewn.²⁷ For example, one may cut

בני אברהם

26. כמו שכתבנו לעיל (הערה 6) שיש שכתבו דכדי שייחשב קורע של קלקול צריך להשחית השקית והקופסא לגמרי באופן שאינו ראוי להיות בית קיבול למה שבתוכו. אמנם כתבנו לפקפק בדבריהם, והבאנו שמסתימת הפוסקים אינו משמע כן, ואף אם היה ספק בדבר, יש לצרף שיטת השביתת השבת, דאין איסור קורע בשקיות וקופסאות חד פעמיות, וגם שיטת הגר"ז דכשבא לקרוע בגוף השקית וקופסא אין זה שייך למלאכת קורע.

27. כן יוצא מדברי הביאור הלכה (סימן שיד סעיף ח ד"ה חותלות) שהקשה דאין הותר לחתוך החבל סביב החותלות של תמרים, הרי יש לאסור משום קורע. ותירץ, דלא שייך קורע אלא בקריעת הבגד, דשייך בו קרוע על מנת לתפור, ולהכי גזרו חכמים אפילו שלא על מנת לתפור, מה שאין כן בחבל, עכת"ד. וביאר הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ב הערה כו) דבאופן החיבור שני חלקי חוט שנקרעו היינו על ידי קשירה ולא על ידי תפירה, ונמצא דהאב מלאכה של קורע, שהוא קורע על מנת לתפור, אינו שייך בחוט, דחוט אי אפשר לתופרו יחד, וממילא גם ניתוק החוט אינו נכלל במלאכת קורע. ובאמת גם הפמ"ג

הא להרמב"ם זה הוי בכלל מתיר. ובאמת השביתת השבת כתב דלפי דבריו הכל מיושב, דהחבל בטל להתמרים כמו החותל. אכן מדלא תירץ הביאור הלכה כן, מוכח דלא סבירא ליה כוותיה. ועוד כתב הביאור הלכה (שם) דאין הותר לקרוע החבל הא יש לאסור משום קורע. ולדברי השביתת השבת, אין כאן שאלה כלל, שהחבל בטל להמאכל בתוכו, ונעשה כקריעת האגוז. אלא ודאי שדעת הגרעק"א והמשנה ברורה שלא כדברי השביתת השבת. וכן העיר הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה בירורי הלכה סימן א ס"ק יב). ואין לומר שהמשנה ברורה באמת סובר כהשביתת השבת, אבל סובר דההיתר הוא רק בחותל עצמו, אבל לא בחבל שאינו מגוף החותל. שהרי כתב בשלחן ערוך דמותר לסתור ולחתך החבל, וכן לחתוך בגוף החותל, דכל זה' כמו ששובר אגוזים או שקדים כדי ליטול האוכל שבהם, עכ"ל. הרי שההיתר לחתוך ולסתור החבל הוא אותו היתר לחתוך גוף החותל, ולכן אם תמצוי לומר שמותר לחתוך החותל משום טעם השביתת השבת הוא הדין שמותר לחתוך החבל. ועל כרחק שהמשנה ברורה לא סבירא ליה כהשביתת השבת. והארכנו בדברי השביתת השבת במילואים (סימן א).

a string that is tied around a box to hold it closed. (Note that, according to some *poskim*, the knot should not be cut.)²⁸

בני אברהם

אלא דמה שכתבו המג"א והמשנה ברורה שיש מקום לאסור לנתק החבל שלא במקום הקשר, כתב הגרפ"א פאלק זצ"ל (שם) שהוא משום דהחבל כשהוא קשור ואינו יכול להתירו ואי אפשר ללובשו, הרי הבגד נתקלקל, ולכן על ידי פסיקת החבל נפתח הבגד, והוא מתקנו [מדרבנן], אבל כאשר החבל קשור מבחוץ על גבי חבילה או קופסא שיש בה בגדים וכיוצא בזה, פשוט דלא שייך לדון מצד מתקן מנא, דהסתימה שמחוץ להדבר אינה מקלקלת לעצם הדבר. והביא (בבירורים שם) שכן מבואר בתוספת שבת (סימן שיז ס"ק יא), הפמ"ג (א"א סימן שיז ס"ק כ), הגר"ז (סימן שיד סעיף יח), והאג"מ (או"ח חלק א סימן קכב ענף י).

אמנם, מסתימת לשון המשנה ברורה (שם ס"ק ז) שכתב ל'כלל' דבכל מקום שאינו יכול להתיר אינו יכול לנתק, אינו משמע שהוא דוקא כשיש איסור של תיקון כלי. ואפשר דהמשנה ברורה איירי כשמנתק החוט במקום הקשר, דאז אסור משום מתיר, אבל שלא במקום הקשר, דאז יש להתיר כנ"ל, וצריך עיון. אכן לפי הלבוש המובא במשנה ברורה (שם ס"ק כא) דכל קשר שאינו עשוי להתקיים רק עד שיקחנו בעל הבגד לביתו הרי זה חשיב קשר שאינו של קיימא, שהרי נעשה כאילו עומד להתירו ביומו, גם אין איסור לנתק הקשר שמסביב הקופסא. ועיין במילואים (סימן ג) שהארכנו בשיטת הלבוש.

(סימן שיז א"א ס"ק יז) כתב דאין בניתוק חוט משום קורע, והוא משום דאין בחוט שיעור שתי תפירות.

28. הנה כתב המג"א (סימן שיז סעיף יא) בשם הים של שלמה וז"ל, הכתונת שנתקשרו המשיחות ולא יכול להתיר שרי לכולי עלמא לנתקן שהרי אינו עשוי אלא להתירו בכל זמן שרוצה וכו'. ואם כן צריך לומר דסבירא ליה דדוקא כשקושר האומן אסור לנתקן [משום תיקון מנא לדעה הראשונה המובאה ברמ"א] אבל שאר קשירות שרי, וכן משמע סימן שיד סעיף ז [שמותר לנתק חוט שעל גבי חותמות שבכלים]. ומכל מקום נראה לי דאם אינו רגיל להתיר הקשר של הכתונת אלא משבת לשבת אסור, עיין סעיף א, עכ"ל. וכן הובא במשנה ברורה (שם ס"ק כג). ומה שכתב המג"א שאם אינו עומד להתירו עד שבת הבאה יש לאסור כמו שכתב בסעיף א, היינו שכיון שאינו עומד להתירו באותו יום, הקשר הוא קשר בינוני שאסור להתירו מדרבנן. וכן ביארו המחצית השקל, לבושי שרד, והגר"ז (שם סעיף ו).

וביאר הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ב הערה כז, ובאריכות בבירורים סימן ה) דבמנתק החבל שלא במקום הקשר ודאי שאין איסור של מתיר, רק כשמנתק החבל במקום הקשר ממש יש לצדד דיש בו משום מתיר כיון שהקשר מתבטל על ידי זה. וכן מצדד בשו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן רפא).

Chapter Three

Mechateich

A. The Definition of Mechateich

The *melachah* of *mechateich*, literally, “cutting,” is violated by someone who cuts something to a specific size.¹ Cutting an item without concern for its size is not a violation of *mechateich*.²

בני אברהם

מחתך, שאינו מקפיד על המידה, עכ"ל. הרי שאם אינו מקפיד על המידה, שרי לכתחילה. וכן כתב במנחת חינוך (מוסף השבת מלאכת המחתך) וז"ל, הכלל דמלאכה זו אינו רק במתכוין למדה, ובלא כוונה לא הוי מלאכה כלל, ולא שייך פסיק רישיה, כי המלאכה אינה מלאכה כלל רק במתכוין למלאכה, עכ"ל.

אמנם מדברי הרמב"ם (פרק יא מהלכות שבת הלכה ז) לכאורה משמע דגם כשחותך בלי כונה למידתו אסור על כל פנים מדרבנן, שכתב וז"ל, אבל החותך דרך הפסד או בלא כונה למידתו אלא כמתעסק או שמשחק פטור, עכ"ל [וכידוע דכל היכא שמזכיר הרמב"ם לשון 'פטור' כוונתו שפטור מן התורה אבל אסור מדרבנן, כמו שכתב

1. איתא בגמרא (שבת עד, ב), אמר רב מנשה האי מאן דסלית סילתי [עצים דקים להבעיר אש, רש"י] חייב משום טוחן. אמר רב אשי אי קפיד אמשחתא, חייב משום מחתך, ע"כ. ופירש רש"י וז"ל, אי קפיד אמשחתא, לחתכן במידה. חייב משום מחתך, העור מקצצו במדה, עכ"ל. הרי מפורש בגמרא שכדי לחייב על מלאכת מחתך, צריך לחתך בכונה לאיזה מידה.

2. הנה על מה שכתב בשלחן ערוך (סימן שיד סעיף ט) "מותר להפקיע ולחתוך קשרי השפוד שקושרים בטלה או בעופות הצלויים", כתב המשנה ברורה (ס"ק מא) וז"ל, דפסיקת החוט מותר בדבר תלוש, ואין בו משום מלאכת

It appears that cutting qualifies as *mechateich* whenever someone needs to be careful to cut to an appropriate size and he is not just cutting the object because it is too big for his purposes or because he needs to give part of it to someone else. Therefore, several *poskim* write that one violates *mechateich* if he needs what he is cutting to be, for example, between 2" and 4" long, even though he does not need it to be exactly 3" long.³

B. Creating an Object and Adjusting an Object's Size

Mechateich can take place in two ways: A. If one cuts a piece off an object, for example, a bolt of cloth, because he needs a piece of that specific size. B. If one cuts off some of an object, for example, a wooden beam, because

בני אברהם

אין שוברין), ומדהוי דרך מתעסק או משחק הוי ליה קורע דרך קלקול ופטור.

3. בספר בנין שבת (חלק א פרק מ) ובעל ארחות שבת (קובץ הליכות שדה 107 מעמוד 7 והלאה) כתבו שצריך להיות שמקפיד בכונה מדויקת מאד. אולם הגרמ"מ קארפ שליט"א (קובץ הליכות שדה 102 מעמוד 43 והלאה, הלכות שבת בשבת חלק ג עמוד קעג) וכן הגר"נ קרליץ זצ"ל (חוט שני שבת חלק א עמוד קכז) סוברים שהעיקר הוא שאם יש לו איזה הסתכלות על הדבר שחותך לצורך איזה מידה מקרי מקפיד על המידה, אבל אם חותך מפני שאין זה נוח לו להשתמש עם דבר גדול, אין זה מקרי מקפיד על המידה. ומסתברא מאד כדבריהם, וכן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (שו"ת מחזה אליהו חלק ב סימן יט ס"ק ז) ויבל"ח הגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב עמוד תשמז). ועיין במה שהארכנו בכל זה במילואים (סימן ד).

הרמב"ם בריש הלכות שבת (פרק א הלכה ג). אך בספר פיה פתחה בחכמה (פרק ג הערה ג) הביא דמה שכתב הרמב"ם לאסור מדרבנן כשאינו מקפיד על המידה היינו רק בכלים משום דהוי דרך סתירה [ועל דרך שכתב הפמ"ג (סימן שיד משב"ז ס"ק א) דאסור לסתור כלי מוסתקי בחינם, ואינו מותר אלא לצורך שבת], או בעצים ועור קשה וכדומה דחתיכתן הוי עובדין דחול. וכן מבואר בדברי השו"ע הרב (סימן שיד סעיף טז) שכתב וז"ל, ואינו מקפיד על מידתן אין בו איסור אלא מדברי סופרים משום שהוא מעשה חול וזלזול לשבת, עכ"ל. והיינו כמו שכתבנו לעיל, דרק אם חותך כדרך האומנים יש לאסור אף דרך הפסד ומתעסק, דעל כל פנים נראה כמלאכה. ובשו"ת מחזה אליהו (חלק ב סימן יט ס"ק ז ד"ה וכן) מפרש דברי הרמב"ם שכתב 'פטור' ולא כתב 'מותר', היינו משום דאיירי בעור דשייך איסור קורע (ביאור הלכה סימן שמ סעיף יג ד"ה

the object is too big or the wrong shape to serve a purpose he wishes to use it for.⁴

C. Intent to Adjust the Object's Size

Cutting an object is only *mechateich* if doing so serves to adjust the item's size as desired. Cutting for another reason is not *mechateich*, even when one is particular about the item's size. Thus, for example, cutting loose strings that stick out of a garment is not *mechateich* because the garment's dimensions are not altered.⁵

בני אברהם

4. (פרק יא מהלכות שבת הלכה ז) שכתב וז"ל, הנוטל קיסם של עץ מלפניו וקטמו לחצוץ בו שיניו או לפתוח את הדלת חייב, עכ"ל. היינו שמחדד את ראש הקיסם כדי לחצוץ שיניו כדבעי או כדי לפתוח את הדלת, וחייב משום מחתך משום שמחדד את הקיסם לגודל הרצוי וכן לפתיחת הדלת.

5. בגמרא (שבת סוף קה, א) כתוב דוגמא למלאכת קורע על מנת לתפור, "דעבדיה כי כסתא". ופירש רש"י וז"ל, בבגד הולכת ומתקפלת שאין הבגד שוה, ובולט בבגד כמין כיס, וצריך לקרוע הבגד למטה ומולל לפניו, והתפירה מתישבת, עכ"ל. ולכאורה ודאי הקורע את הכיס הבולט הוא בהקפדה להסיר רק את הבליטה, ועם כל זה אינו חייב משום מלאכת מחתך. והיינו משום דאינו מקפיד על המידה לצורך 'תיקון המידה', שהרי הבגד מידתו נכונה, אלא רצונו לסלק את החלק הבולט, ואין לזה שייכות לתיקון מידת הבגד. ויוצא מזה הסבר במלאכת מחתך, שלא דוקא הקפדה לחתך במקום מסוים נחשב מחתך,

לעיל (בהערה 1) הבאנו שמלאכת מחתך היינו כשמתקן ומייצר מידה חדשה [באיזה הקפדה על המידה]. אכן גם אם אינו מייצר איזה מידה חדשה, רק מקצץ או מחדד את החפץ לאיזה צורך, גם זה נכלל במלאכת מחתך. שכן איתא בגמרא (שבת עד, ב), ת"ר התולש את הכנף [נוצה גדולה מן כנף העוף] תולש חייב משום גוזז, קוטם חייב משום מחתך, ממרט חייב ממחק, ע"כ. ופירש רש"י וז"ל, והקוטמו, לאחר שתלשו חותך ראשו שהוא דק וראוי להניחו בכר וכסת. חייב משום מחתך, דקפיד לחתוך עד מקום שהוא ראוי וכו', עכ"ל. וכן איתא בגמרא (שם עה, ב), המגרד ראשי כלונסאות בשבת חייב משום מחתך, ע"כ. ופירש רש"י וז"ל, שיהיו ראשיהן שוין וחדין, עכ"ל. ומוכח מכל זה, שאיסור מחתך אינו דוקא אם מחתך לאיזה מידה חדשה בהקפדה, שהרי אין לו נפקא מינה מהי מידת החלק הרך שבנוצה, ומכנים כל החלק הרך לכר וכסת, אלא מקפיד לחתוך איזה חלק מסוים שנצרך לו, וגם זה נכלל במלאכת מחתך. וכן יוצא מדברי הרמב"ם

D. Something That Will Immediately Be Disposed of

Because *mechateich* is cutting an object to a size that is needed for some purpose, there is no concern of *mechateich* when one cuts something that he will immediately throw in the garbage.⁶ Accordingly, even *poskim* who consider twisting off a bottle cap and thereby severing it from the ring that remains on the bottle to be *mechateich*, agree that there is no concern of *mechateich* if the cap will be disposed of immediately.⁷

בני אברהם

בפטיש, ע"כ. ואף שמקפיד לחתוך החוטים במקום מסוים, כיון שאינו חותכם לצורך תיקון מידת הבגד, שהרי הבגד מידתו כבר עשויה, נמצא שהסרת החוטים היא לצורך יפוי הבגד, וזהו מלאכת מכה בפטיש - גמר המלאכה. וכן כתב להקל בשו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן רכח) לקרוע חוטים היוצאים מהבגד כמו שכתבנו. ועיין עוד בזה בבנין שבת (חלק א פרק מז).

6. כן נראה פשוט על פי מה שכתבנו בהערה הקודמת. וכן יוצא מדברי השו"ע הרב (סימן שיד סעיף טז) וז"ל, המחתיך את העור ומקפיד לחתוך במידה הצריכה לו, עכ"ל. הרי שחייב הוא דוקא כשצריך למידה, ובלאו הכי אינו חייב. והיינו על פי מה שכתבנו לעיל, דחיתוך לפי מידה מסוימת מצד עצמו אין בו שום תיקון ולא עדיפה מקריעה רגילה, רק אם צריך את המידה לצורך שימוש, נמצא שהכונה להשתמש במידה משוה לחיתוך שם של 'מלאכת תיקון'.

7. דאף הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ז סעיף ו) שהורה שיש מחתיך בפתיחת פקקי הברגה, מודה שאם דעתו להשליכו

אלא צריך גם לחתוך לצורך עשיית מידה שנצרכת לו לשימוש. אבל כשחותך במקום מסוים משום סיבה אחרת אינו שייך למלאכת מחתיך.

וכן מוכח ממה דאיתא בגמרא שם (עד, ב), האי מאן דעביד חלתא, חייב אחת עשרה חטאות, ע"כ. ופירש רש"י וז"ל, חלתא, כוורת של קנים. חייב אחת עשרה וכו', חתך [הקנים] לאחר אריגתה כדי להשוותם הרי זה מכה בפטיש, כדאמרין לקמן (עה, ב) האי מאן דשקיל אקופי מגלימי חייב משום מכה בפטיש, עכ"ל. ולכאורה צריך ביאור, הרי ודאי מקפיד לחתוך את הקנים במקום מסוים "כדי להשוותם" [לשון רש"י], ואם כן אמאי אינו חייב משום מחתיך. אלא הביאור הוא כמו שכתבנו, שחיתוך הקנים הבולטים אינו לצורך תיקון מידת הכוורת, שהרי הכוורת מידתה נכונה, אלא קוצץ את הקנים כדי שהכוורת תהיה נוחה לשימושה, ולא ישרטו מהקנים הבולטים. ונמצא שהחיתוך הוא פעולה לצורך השוואת הכוורת, וזהו נקרא 'גמר מלאכה'. וזהו גם כן הביאור הפשוט בהא דאיתא בגמרא שם (עה, ב), האי מאן דשקיל אקופי מגלימא [חותך חוטים הבולטים מהבגד, רש"י] חייב משום מכה

E. An Object That Is Clearly Defined

Many *poskim* maintain that it is not *mechateich* to separate two defined and clearly distinct things that are merely connected to each other, as one does not need to be careful to cut them to the appropriate size.⁸ Thus, there is no concern of *mechateich* in separating things such as freeze pops, puddings, and string cheeses, that come packaged in individual units that

בני אברהם

להפרידה, אין זה נכלל במאלכת מחתך. וממשיך הבנין שבת להוכיח כן מעוד גמרא (שבת עד, ב), דאיתא התם דהמורטו חייב משום ממחק, ופירש רש"י וז"ל, המורטה לצד זנבו שהוא קשה מורט שערו מכאן ומכאן, ומשליך הנוצה ונותן השיער בכר וכסת, עכ"ל. ולהלן שם (ד"ה משום מחתך) כתב רש"י וז"ל, וגם מן הקנה אורג כובעים, ועושה כובעים מכנפי עוף בלא שיער, עכ"ל. ומבואר דחייב משום ממחק כיון שמקפיד להחליק את הקנה. והנה אף שמפקיד להפריד את השיער מהקנה, אין זה מחתך, שהרי כדי למורטו אין צריך הקפדה ודקדוק אלא להפריד השיער, ונמצא שאינו מייצר ומתקן מידה חדשה. ובזה מובן מה שכתבו הפוסקים (שערי תשובה סימן תרנא ס"ק יג) שמותר לתלוש עלה של לולב ביום טוב כדי לאגוד בו, ואף הפוסקים שמסתפקים בזה, היינו מחשש תיקון מנא, ולא משום מחתך. וכתב בבנין שבת דלפי דברינו הכל מיושב, שהרי העלה עומד וניכר בפני עצמו ומידתו כבר עשויה, נמצא שהתלישה היא רק לצורך הפרדת העלה ולא לשם יצירת מידתו, ואין לזה שייכות למחתך. ועיין עוד בשו"ת שבט הלוי (חלק א סימן קטו).

לאשפה שאין זה נכלל במלאכת מחתך, כיון שבכאי גוונא הרי אינו מקפיד על מידת החיתוך (שם פרק ג סעיף ג). אמנם כתבנו לקמן (באות E ובהערה שם) כמה סברות אמאי אין בפתיחת פקקי הברגה משום מלאכת מחתך.

8. בספר בנין שבת (חלק א פרק ג) הביא מה דאיתא בגמרא (שבת קמו, ב), אמר שמואל האי טרפא דאסא [לתת עלה של הדס בנקב החבית שהעלה עשוי כמרזב, והיין זב דרך שם, רש"י] אסור. מאי טעמא, רב יימר מדפתי אמר גזירה משום מרזב. רב אשי אמר גזירה שמא יקטום [העלה מן הענף, וכיון דקטמיה הוה ליה כמתקן כלי, רש"י], ע"כ. וצריך ביאור, דאמאי אינו חייב על קטימת העלה מן הענף משום מחתך, שהרי מקפיד להפריד את העלה בלבד. וביאר הבנין שבת, דשאני עלה של הדס, שהוא דבר נפרד מהענף וניכר ועומד בפני עצמו, ומידתו עשויה וגמורה, וכדי לקוטמו אין צריך לשום הקפדה ודקדוק, אלא קוטמו כמו שהוא, ובכאי גוונא הקטימה היא רק לשם הפרדת העלה מהענף ולא לשם יצירת מידתה, ואין לזה שייכות למלאכת מחתך. והיסוד הוא, שמלאכת מחתך היינו לייצר ולתקן מידה חדשה (לעיל אות A), אבל באופן שהמידה כבר עשויה, ואין צריך רק

are connected to each other by a thin sheet of perforated plastic.⁹ Similarly, one of the reasons that twisting open a bottle cap is not *mechateich* according to most *poskim* is that the cap is clearly defined and it does not take effort or concentration to cut it to the appropriate size.¹⁰

בני אברהם

מה שכתבנו לעיל (אות C) דאיסור מחתך שיין רק כשכוונתו לצורך תיקון מידה, אבל בפקק הרי ניתוק הטבעת אינו כדי לקצר את מידת הפקק, אלא כדי להסיר הטבעת שתופסת הפקק מלמטה, ונמצא שניתוק הטבעת הוא 'לצורך שימוש' ולא 'לצורך המידה', וליכא בזה משום מחתך.

וכתב בארחות שבת (שם) דכיון שעיקר עיסוקו של האדם הוא בפתיחת הפקק על מנת להוציא את המשקה ואין דעתו נתונה כלל על החיתוך הנאה שנוצר בקצוות הפקק, לכן אין זה נכלל במלאכת מחתך. ועיין לעיל (בהערה 2) בשם המנחת חינוך. והגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב עמוד תעד) כתב דאין בפתיחת הפקק משום מחתך, שהרי אין שום תועלת בחיתוך בצורה ומידה ההיא דוקא, דגם כן ניחא ליה אם היה נחתך שלא בקו ישר ושלא במידה ההיא, ומה שהחיתוך הוא ישר הוא רק לנוחיות הקריעה שנעשה בקלות במקום הקו המשורטט שחיבורו במקום ההוא הוא דק ביותר, ואין בזה ענין מחתך, עכת"ד. וכן כתב בשו"ת להורות נתן (חלק ח סימן כ ס"ק ה-ז). וכעין זה כתב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מאור השבת חלק ב עמוד תקנ) דאין בפתיחת פקקי הברגה משום מחתך מפני שאינו מכין כלל למידה, רק שובר במקום המיועד לכך שהוא יותר טוב ונוח. דהיינו כנ"ל שאילו היה נוח יותר לקרוע במקום גבוה יותר או נמוך יותר היה

9. וכן מוכח מדברי הרמב"ם (פרק ד מהלכות יום טוב הלכה ח) שכתב וז"ל, שתי כלים שהן מחוברים בתחילת עשייתן, כגון שתי נרות או שתי כוסות, אין פותחין אותן לשנים מפני שהוא 'כמתקן כלי, עכ"ל. ומלשון הרמב"ם נראה שהוא איסור דרבנן, וכן כתבו כמה מפרשי הרמב"ם (ראה בנין שבת חלק א פרק כח). והטעם שאין בהפרדת הכלים משום מחתך, הגם שמפקיד לחתוך במקום מסוים, הוא על פי מה שכתבנו בהערה הקודמת, דאיסור מחתך הוא רק כשהחיתוך נעשה לצורך תיקון מידה חדשה, אבל בכהאי גוונא שמידתו כבר עשויה וניכרת, אין בהפרדה משום מחתך. וכן כתב בבנין שבת (שם) בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בזה"ל, שאין בהפרדת הגביעים משום מלאכת מחתך, שמלאכת מחתך עיקרה כשחותך לצורך יצירת מידה חדשה, מה שאין כן בגביעי הלבן, מידת הגביע עשויה וניכרת מקודם, ומה שמקפידים לפתוח בדיוק באמצע אינו משום שמכין למידה, אלא ששם המקום המיועד להפרדה, ואין דרך אחרת להפריד, עכ"ל.

10. וכן כתב בבנין שבת (חלק א פרק ג) על פי מה שכתבנו לעיל בהערות הקודמות. וכעין זה כתב בארחות שבת (חלק א עמוד שסד) דהכל מוכן מבעוד יום והחיתוך נעשה במעשה קל ללא צורך כוונה וקפידה. וכתב הבנין שבת (חלק א פרק מז סעיף ד) דמעוד טעם אין בניתוק הפקק מהטבעת משום מחתך, והוא על פי

F. Making a Hole

Making a hole or an opening in an object, without changing the object's dimensions, is not *mechateich*.¹¹ Thus, opening a soda can or some other can by pulling up the aluminum ring does not present a concern of *mechateich*.¹² (Opening these cans does, however, involve other potential issues, as will be discussed in Chapter 10, Sections A, B.)

בני אברהם

מהדו"ח פרק ט הערה לב) הביא ראיה מפתחת בית הצואר שאין בעשיית נקב משום מתחך.

וכן כתב בבנין שבת (חלק א פרק מג סעיף ג) על פי מה שכתב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מאור השבת חלק א עמוד תצא) בענין פתיחת פחית שתיה [soda can], וז"ל, לענ"ד אין מחתך בעשיית חור, רק מפני הנשאר שרצונו שיהיה במידה הרצויה לו, וכאן אין לו שום ענין בזה, עכ"ל. וביאר הבנין שבת כנ"ל דאיסור מחתך שייך רק כשמתקן את מידת החפץ, וכאן אין לו ענין לשנות את מידת הפחית, אלא לעשות פתח, ופתיחת הלשונית במקום המסומן היא רק היכי תימצי לעשיית הפתח, ואין זה מחתך. וכן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ג סעיף ב והערה ד, ובבירורי הלכה סימן א אות כח) והגרמ"מ קארפ שליט"א (קובץ הליכות שדה 102 עמוד 21). [אמנם מה שהביאו הגרפ"א פאלק זצ"ל והגרמ"מ קארפ שליט"א ראיה מהירושלמי, עיין בבנין שבת (שם פרק מד) שהביא כמה ראיות שלא פסקינן כהירושלמי, וצריך עיון].

12. וכן הורו הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מאור השבת חלק א עמוד תצא) והגרפ"א פאלק זצ"ל (שם פרק ח הערה א, ג), וכמו שכתבנו בהערה הקודמת.

קורע שם, ונמצא שאין זה מקפיד על המידה. אמנם דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל (מאור השבת שם עמוד תקנא) סבירא ליה שכיון שנוח לקרוע במקום המסומן זה נחשב למקפיד על המידה. ועיין עוד בזה לקמן (אות G).

11. הנה איתא במשנה (שבת קמו, א), שובר אדם את החבית לאכול הימנה גרוגרות, ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי, ע"כ. ופירש רש"י וז"ל, שלא ינקבנה יפה בפתח נאה, עכ"ל. והיינו דחיישינן למלאכת מכה בפטיש. ויש לעיין, אמאי לא ניחוש גם למחתך, שהרי מקפיד לעשות נקב יפה בדוקא. וכן בכל הסוגיא שם שדנו על עשיית פתח יפה בחבית לא נזכר דיש איסור של מחתך. וכן יש לעיין, דמפורש בגמרא (שבת מח, ב) דהפותח בית הצואר חייב משום מכה בפטיש [שקורע ועושה חתך בבגד, רש"י], וכן הובא בשלחן ערוך (סימן שיז סעיף ג), ואמאי אינו חייב גם משום מחתך, דמסתברא שמי שקורע את הבגד עושה כן בצורת מדויקת. וצריך לומר כמו שכתבנו לעיל כמה פעמים, דאיסור מחתך היינו כשמתקן ומייצר מידה חדשה, אבל עשיית נקב בתוך החפץ אין ענינה לשנות מידתו, אלא לעשות פתח. וגם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה

G. Opening a Package Where Indicated

Many food packages are marked “open here” in a spot where the package can more easily be torn open. Although there is no inherent benefit to opening the package in that spot, perhaps it could be argued that a consumer who opens the package there violates *mechateich* because he wants to cut it to the precise size that the manufacturer indicated, which is the easiest thing for him to do. There is no clear consensus in the *poskim* about this.¹³ Of course, if the indication is an actual division, so that the two parts of the package are already defined clearly as such, *mechateich* does not apply, as above (in Section E).

בני אברהם

מקום היינו דוקא כשהחותך מכוון על כל פנים להיות במידה מסויימת, אבל כשאין תועלת בחיתוך למידה כלל, ורק שנעשית ממילא באיזה מידה, וכגון הקורע על גבי קו משורטט מחמת נוחיות הקריעה וליכא שום קפידא על המידה, לא מקרי מחתך, עכ”ד. ועיין עוד בשו”ת נשמת שבת (חלק ז סימן רלב).

אמנם יש מקום לפקפק בדבריהם, דאף על פי שאין לו תועלת בחיתוך למידה כלל, ומחתך על גבי קו משורטט מחמת נוחיות בלבד, מכל מקום אפשר דכיון דדעת היוצר בבית חרושת היא למידה מסוימת וכדי שהכלי יפתח בקל, יש לומר שהפותחו במקום המסומן מסכמת דעתו לדעת היוצר, שהרי עכשיו שנעשה קו משורטט בבית חרושת, יכול בקל לפתוח הכלי. וכעין דברים אלו כתב בחוט שני (שבת חלק א עמוד קכח). והובא בשם הגרי”ש אלישיב זצ”ל (ארחות שבת חלק א פרק יב הערה נז, מאור השבת חלק ב עמוד תקנא, הלכות שבת בשבת חלק א פרק יד הערה עה) דכל שחותך במקום מסומן מפני ששם נוח לו לחתוך חשיב מחתך. ואפשר

13. הגרש”ז אויערבאך זצ”ל (מנחת שלמה חלק ב סימן יב ס”ק ג) כתב שאין איסור מחתך בפתיחת פחית שתיה על ידי הלשונית במקום המסומן, וז”ל, גם נלענ”ד כיון שחותך ופותח אינו חושב על פתח יפה או מדה מסוימת, אינו מקפיד אם היו מכינים לו בבית חרושת יותר ארוך או יותר קצר, והוא רק פותח במקום המיועד וזה נוח לו מאד, אין זה שיך להאיסורים של עשיית פתח ומחתך, עכ”ל. וכן בנוגע לפתיחת פקק פלסטיק על ידי שמפריד הפקק מהטבעת במקום המסומן, כתב הגרש”ז אויערבאך זצ”ל (מאור השבת חלק ב עמוד תקנ) וז”ל, ומשום מחתך גם כן לא אסור, שאינו מכוין כלל למידה רק שובר במקום המיועד לכך שהוא טוב ונוח, עכ”ל. וכעין דברים אלו אמר הגר”ש קמנצקי שליט”א (קובץ הלכות שבת חלק ב עמוד תצ), דמלאכת מחתך היינו חיתוך המכוון למידה מסויימת, ואף שאין המלאכה תלויה בכוונה בפועל, שגם חיתוך למידה הנעשית ממילא ובנקל בלי צורך להתרכז בשעת החיתוך הוי מחתך, וכגון החותך על גבי קו משורטט, מכל

H. Mechateich With the Hands

Mechateich is not limited to cutting with a knife and may also be violated with one's hands. Someone who uses his hands to break or tear something to a specific size violates *mechateich d'Oraysa* if it is normal to do it that way and *mechateich deRabbannan* if it is not.¹⁴

בני אברהם

שביאור דבריו הוא על פי מה שכתבנו. וכן
השיב הגר"ח קניבסקי שליט"א (עם מקדשי
שביעי חלק ב עמו קעז) וז"ל, יש בזה איסור
מחתך, כיון שלמעשה יש לו ענין עכשיו לחתוך
לפי המדה, עכ"ל. ועיין עוד בשו"ת שבט הלוי
(חלק א סימן קטו). וצריך עיון בכל זה.
14. כן יוצא מדברי הביאור הלכה (סימן שכב
ד"ה אחד), שדברים שדרכן לחתך בידים יש
בהם איסור מן התורה, אך אם אין הדרך לחתך
בידים, יש בהם איסור מדרבנן.

Chapter Four

Asiyas Pesach

A. The Definition of Asiyas Pesach

Just as it is *assur*, based on the *issur* of *tikkun maneh*, to create a *k'li* on *Shabbos*, it is also *assur* to create a *pesach*, an opening, within an existing *k'li*. If a *pesach* will be used both to take things out of the *k'li* and to put things into it, its creation is *assur mid'Oraysa*, and if things will only be taken out through a *pesach*, its creation is *assur mideRabbannan*.¹

B. Reopening a Pesach

Reopening a *pesach* that had previously been open and then closed is *mutar*, regardless of how well it was sealed, provided that it was closed with the understanding that it would be reopened at some point. A *pesach* that was sealed with the understanding that it would remain sealed may not be reopened even if the seal is easily undone.²

בני אברהם

1. כתב הרמב"ם (פרק כג מהלכות שבת הלכה א) וז"ל, העושה נקב שהוא להכניס ולהוציא, כגון נקב שבלול של תרנגולים שהוא עשוי להכניס האורה ולהוציא ההבל, חייב משום מכה בפטיש. לפיכך גזרו על כל נקב אפילו היה עשוי להוציא בלבד או להכניס בלבד, שמא יבוא לעשות נקב שחייבין עליו, עכ"ל. והובא במשנה ברורה (סימן שיד ס"ק ח).
2. בשלחן ערוך (סימן שיד סעיף ג) הביא בשם הכל בו דאף שמוותר לפתוח נקב ישן, זהו דוקא

C. A Hole that Will Only Be Used to Empty the K'li Once

In contrast to making a *k'li*, which is a significant action regardless of the maker's intentions, making a *pesach* in an existing *k'li*, if it is the inferior type of *k'li* called *musteki*, is only considered fixing or improving the *k'li* if the *pesach* will be used on a regular basis. For example, in the *Gemara's* case of making a hole in the side of a barrel, the hole will regularly be used to remove wine from the barrel, which will repeatedly be refilled. Making a hole in a *musteki* that will only be used to empty its contents

בני אברהם

של עץ שהסתימה יפה בהן ומהדקין אותו הרבה, אם סתמוהו על מנת שלא יפתחוה לעולם, כגון שחתכו העולה למעלה והשוהו עם החבית הוי כנוקב נקב חדש ואסור, ובמקום צורך יש לסמוך על דיעה ראשונה, ודע דאף להיש חולקין [היינו שיטת הכל בו], אין זה ענין לפתיחת הבקבוק של זכוכית, דבכאן אפילו להיש חולקין מותר שהרי סותמין כדי לפותחו, עכ"ל. וכן מבואר מדברי החזון איש (סימן נא ס"ק יז ד"ה או"ח). וכן הוא דעת רבינו ירוחם (נתיב יב חלק ח), חידושים המיוחסים להר"ן (שבת קמו, ב), שו"ת הרשב"א (החדשות מכת"י, סימן כג), וחידושי הב"ח החדשות (שבת קמו, ב).

אולם דעת הר"ן (שבת קמו, א) הכל תלוי רק בחוזק הסתימה ואיכותה, וכן נקטו הפרי מגדים (סימן שיד משב"ז ס"ק י), והאגרות משה (או"ח חלק ד סימן עח). ולדידהו אסור לפתוח סתימה חזקה אף אם עומד להיות חוזר ונפתח. אמנם נקטינן כפשטות לשון השלחן ערוך והכל בו וכמו שביאר הגר"א וערוך השלחן, וכן דעת רוב ראשונים ופוסקים כמו שכתבנו לעיל. וכן כתב הגרפ"א פאלק זצ"ל (שו"ת מחזה אליהו חלק ג

בחבית של חרס שאין הסתימה מהודקת יפה, אבל בחבית של עץ, שמהדקים מאד העץ שסותמים בו הנקב וחותכים ראשו על דעת שלא להוציאו, ודאי נראה שזה נקב חדש ואסור, עכ"ל. ומבואר מהכל בו והשלחן ערוך, שלא די בזה שהוא סתימה מעלייתא אלא צריך להיות שאינו עומד להפתח עוד ורק אז דינו כפתח חדש. ופירשו האחרונים שאם עומד להפתח, אף שהוא סתימה מעלייתא, דינו כפתח ישן. ומה דאיתא בשלחן ערוך שפתח חדש היינו סתימה מעלייתא וגם אינו עומד להפתח, הסתימה רק מבררת שאינו עומד להפתח כיון שהוא סתימה מעלייתא, אבל גם סתימה קלושה אסורה לפתוח. וכן מבאר בביאור הגר"א דברי השלחן ערוך על פי רש"י (שבת מח, ב), דמה דאיתא בגמרא שמותר לפתוח מגופה של חבית, פירש רש"י "שהרי לינטל עומדת", דהיינו שלא אבד ממנו שם פתח, כיון שהפתח עומד לינטל. ומבואר דהכל תלוי אם עומד להפתח אף שהוא סתימה מעלייתא. וכן יוצא מדברי הערוך השלחן (סימן שיד סעיף יב) וז"ל, ויש חולקין וכו', אבל בחבית

once is not *asiyas pesach*. Thus, because a disposable package qualifies as a *musteki* (see Chapter 1, Section B), it is not *asiyas pesach* to make a hole in a disposable package through which its original contents will be removed, even if those contents will be removed over an extended period of time.³

בני אברהם

דומה לשאר דברים שאסורים משום 'עשיית כלי'. דהנה למשל אם עושה כוס בשבת, אין מתחשבים כלל בכוונתו אם רצונו להשתמש עמו, אלא עצם עשייתו אסורה משום עשיית כלי. מה שאין כן 'בעשיית פתח', אין בעשיית הפתח מצד עצמה שום תיקון ויצירה, ורק כשמכוין להשתמש בפתח בקביעות הרי זה נחשב לתיקון בכלי, אבל כשמכוין רק להוציא המאכל, נמצא שלא עשה שום תיקון ותועלת לחבית, ולא חייב על זה משום תיקון מנא, וכמו שכתב המגיד משנה (פרק יב מהלכות שבת הלכה ב) להסביר דין קוטם קיסם שהגמרא (ביצה לג, ב) מדמה אותה לשבירת חבית. ומה שמצינו שאסור לעשות פתח בחבית (משנה ברורה סימן שי"ד ס"ק ח), התם איירי בחבית שלימה, ויש חשש שיכווין לעשות פתח, שהרי מסתמא משתמשים בחבית בקביעות. אבל בקופסאות ושקיות שדינם כמוסתקי (לעיל פרק 1 אות ב), מבואר בשלחן ערוך (שם סעיף א) שאין איסור של עשיית פתח [כל זמן שאינו עושה פתח יפה, עיין באות הבא]. וכן דעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדו"ח פרק ט הערה י, שולחן שלמה חלק ב עמוד קעט-קפ). וכן יוצא משו"ת נשמת שבת (חלק ז סימנים רג, רנו, רסד, רסה, רסז, וער) והארחות שבת (חלק א פרק יב סעיף ז והערה יד, סעיף יד, וכד). וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א. והארכנו בכל בזה במילואים (סימן ה).

סימן נד, פיה פתחה בחכמה בירורי הלכה סימן ט), ועיין שם שהאריך בכל זה.

3. איתא במשנה (שבת קמו, א) דמותר לעשות שבירה [דהיינו פתח שאינו יפה] בחבית כדי ליטול ממנה גרוגרות בשבת. ובגמרא שם ובראשונים וברמב"ם ובטור ובית יוסף, בשום מקום לא נזכר שצריך להוריק מיד את כל הגרוגרות, ואילו היה דין כזה, לא יתכן שלא יזכירו תנאי חמור ומרכזי זה. ולא עוד אלא שלשונה של ההלכה מורה להיפך, שלא כתב לאכול ה'גרוגרות', שפירושו כל הגרוגרות, אלא 'גרוגרות' שפירושו חלק מהם. וכן מוכח דין זה מדברי הגמרא (ביצה לג, ב) דהקוטם קיסם לחצוץ בו שיניו הרי זה חייב חטאת משום תיקון כלי, ואם קוטם כדי להריח מותר. ובגמרא שם השוו את הדין שמותר לקטום קיסם כדי להריח בו כיון שאינו מכוין לכלי, לדין שמותר לשבור את החבית כדי לאכול הימנה את הגרוגרות כיון שאינו מכוין לפתח. והנה אף על גב שהקיסם נעשה כלי שראוי לחצוץ בו שיניו, מכל מקום כיון שאין דעתו לכך, לא חייל עליו שם 'כלי'. והוא הדין לענין פתח, אף על גב דעושה פתח שראוי להכניס ולהוציא, מכל מקום כיון שאינו מכוין להשתמש עם הפתח, לא חשיב 'פתח'. ועיין עוד בחזון איש (סימן נא ס"ק ח).

ומבואר שהחיוב של 'עשיית פתח' אינו

D. A Nice Opening

The *poskim* assert that it is *assur* to make a *pesach yafeh*, a nice opening, even in a *k'li musteki*, in which a *pesach* that is not nice may be made.⁴ However, this is only because it may be assumed that a nice opening will be used on a regular basis and, therefore, a nice opening may be made in a disposable package, in which it will only be used to empty the package of its contents once.⁵

An additional rationale for leniency in the case of disposable cans that can only be opened neatly, with a can opener or a pull-ring, is that opening

בני אברהם

4. כתב בשלחן ערוך (סימן שיד סעיף א) וז"ל, אין בנין וסתירה בכלים, והני מילי שאינו בנין ממש, כגון חבית שנשברה ודבק שבריה בזפת [-וזה נקרא 'מוסתקי' בלשון הגמרא], יכול לשברה ליקח מה שבתוכה, ובלבד שלא יכוין לנקבה נקב יפה שיהיה לה לפתח, דאם כן הוה ליה מתקן מנא, אבל אם היא שלמה, אסור לשברה אפילו בענין שאינו עושה כלי, עכ"ל.

דברים אלו כתב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (בבנין שבת שם) דבפתיחת פחיות שתיה וקופסאות שימורים וכיוצא בזה, שפותח אותם בדרך הנוחה והרגילה ואינו מדקדק וטורח לעשיית פתח מיוחד, אין בזה איסור של 'פתח יפה'.

וכן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ד הערה יא) דמה שמבואר בגמרא דאם מדקדק לעשות את הנקב בצורה נאה ויפה, אזי יש בה תמיד משום 'עשיית פתח', אין הטעם משום שעצם יפוי של הנקב מחשיבו כ'פתח', אלא היינו טעמא, משום שהגמרא ושלחן ערוך איירינן בחביות, ובהם הרי אין ברור כלל שימשיך להוציא מתוכה דרך הנקב החדש הזה [שהרי החביות הן פתוחות כבר מלמעלה], והיכא דנעשה הפתח בצורה יפה אזי מוכח שאכן יש בדעתו להמשיך ולהשתמש בו בתורת פתח, וכמו שכתב רש"י (שם) "שמתכוין ליפוחה ולהיות לה פתח זה ליום מחר". ולכן היכא דהדבר ברור מצד עצם מהות הכלי דהנקב לא נעשה על מנת להשתמש בו אחר כך, ככהאי

5. וכן מוכח מלשון רש"י (כתובות ו, ב) שכתב "שמתכוין ליפוחה ולהיות לה פתח זה ליום מחר", כלומר שהיפוי הוא כהוכחה על מחשבתו. וכן נראה מלשון הר"ן (שבת קמו, א) שכתב "לנוקבה יפה לעשותה כלי". ובבנין שבת (פרק לד סעיף ג ושם הערה ז) מדייק מלשון הפמ"ג (סימן שיד משב"ז ס"ק א) שכתב "מצמצם לעשיית פתח", וכן מלשון החזון איש (סימן נא ס"ק יא) שכתב "דאם מדקדק שיתהוה נקב יפה, יש בזה איסור דעושה פתח", דהיינו דאם טורח ומדקדק לעשות פתח יפה מוכח שכוונתו לשם פתח. וכעין

them that way is not viewed as making a nice *pesach* but rather as accessing their contents in the only way possible. The can is unlike the *Gemara's* case of a barrel, which one chooses to puncture neatly or otherwise.⁶

בני אברהם

את המכסה בדקדוק ונעשה נקב עגול ויפה, והגרש"ז זצ"ל השיב בזה"ל, דשאני חבית שאפשר לפותחה בשבירה, לכן הותר רק בדרך שבירה וקלקול, אבל בקופסא שאי אפשר לפתוח בשבירה והדרך היחידה היא לפתוח במכשיר, לכן כיון דברירא מילתא שעומד ליזרוק הקופסא אין זה נחשב כעושה פתח לכלי, אלא כפותח הקופסא בדרך האפשרית כדי לרוקנה ולזורקה, עכ"ל. וכעין דברים אלו כתב בשו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן רסז ד"ה ונראה).

גוונא גם אם יעשה את הנקב בצורה יפה לא יהא בה משום עשיית פתח, עכת"ד. [אולם הוא סובר להתיר רק כשאינו משתמש עם הפתח למחר, אבל עיין מה שכתבנו במילואים (סימן ה) שאין דבריו מוכרחים]. ועיין עוד בקובץ הלכות (שבת חלק ב עמוד תצח ד"ה והנה) בשם הגר"ש קמנצקי שליט"א, ובהליכות אבן ישראל (שבת חלק ב עמוד רלח) להגר"י פישר זצ"ל.

6. בבנין שבת (פרק יז סעיף א) הביא ששאל להגרש"ז אויערבאך זצ"ל איך מותר לפתוח קופסא במכשיר מיוחד, דלכאורה הוא מסיר

Chapter Five

Guf Atum

A. The Ruling of the Chazon Ish

The *Chazon Ish* ז"ל wrote that the type of metal can in which tuna and vegetables are sold may not be opened on *Shabbos* because doing so creates a *k'li*. He explained that the can is not usable when it is a "*guf atum*," a completely sealed object, and it is therefore not a *k'li* until it is opened. Once opened, the can qualifies as a *k'li* because people would use empty cans to store things like nails and soap, and because the can is used to hold the food it comes with until that food is removed completely.¹ (See Sections D, E below regarding opening a can nowadays, when people generally do not reuse disposable containers.)

The *Chazon Ish* maintained that even if someone wished to open a metal can with intent to immediately empty it of its contents and dispose of it, so that it would not become a *k'li*, this would still be *assur mideRabbannan* because it could lead a person to open a can with intent to reuse it.²

בני אברהם

1. ז"ל החזון איש (סימן נא ס"ק יא), קופסאות של שמן או של דגים העשויין מטסי ברזל ורצופין מכל צד, וחותרין בסכין את הטס שעל הפתח וכו', דהכא מרוצף באבר ובדיל והוי כחיבור עיקר הכלי וכו' וסתום מכל צד לאו כלי הוא, וכשעושה לו פתח נעשה כלי, עכ"ל.
2. ז"ל (שם), ומקום הספק בזה הוא כשאין

Moreover, he felt it might even be *assur mid'Oraysa* because the opener's intention might be irrelevant in light of the fact that he created the type of object that would be used by other people.³

(According to the *Chazon Ish*, the discussion in the preceding chapter about ways in which a *pesach* may be made in a *k'li* is only relevant to the type of *k'li* that is not a *guf atum*, such as, a barrel, which is open at the top and therefore a usable *k'li*. Even if the barrel is covered with a lid and sealed, the lid is not actually part of the barrel and the barrel is still considered usable. Opening that type of *k'li* may involve *asiyas pesach* but does not involve creating a *k'li*.)

בני אברהם

לא מתחשבין בדעתו. ועין עוד במילואים (סימן ו) שהארכנו בביאור דברי החזון איש.

ואין להקשות מהו החידוש של החזון איש, הרי מוכח מדברי הרמ"א (סימן שיז סעיף ג) ושאר אחרונים (גר"ז סעיף ו-ז, ערוך השולחן סעיף כב-כד, ומשנה ברורה ס"ק כב-כד) דכל סתימה מעלייתא קודם שנגמר הכלי נחשב לחלק מהכלי אף שעומד לפותחו. ואם כן גם בפתיחת קופסאות שימורים לפי הרמ"א אסור לפתוח, שהרי הכיסוי נתחבר להכלי קודם שנגמר הכלי. אמנם יש לחלק, דנידון הרמ"א הוא בבית הצואר של הבגד שנפתח ושוב נסתם קודם שנגמר הבגד, ובזה יש לומר שכשביית הצואר סתום מכל צד, אין על הבגד שם 'בגד', דאי אפשר ללבושו. אבל קופסאות שימורים, גם בלי כיסוי, יש עליהן שם כלי, ולפי הרמ"א אפשר שמוותר לפתוח. ובזה חידש החזון איש דגם אם היה עליו שם כלי מקודם, כשנתחבר הכיסוי ואינו עומד להפתח ממקום שנתחבר, בטל מיניה הפתח, והוי כגוף אטום.

דעתו על הקופסא אלא להוציא מה שבתוכה ולזרוקה באשפה וכו', אמנם יש לאסור גזירה יכוין לשם פתח, והרבה בני אדם דעתם על הקופסא לשמש בה להניח בורית או מסמרים וכיוצא בזה, וזימנן דאינו אוכל כל הדגים השתא וניחא ליה בשימושה, עכ"ל.

3. וז"ל (שם), ואפשר דאף בדעתו לזרוקה, אין מתחשבין עם כוונתו וכו', והכא שמחליף גוף אטום לצורת כלי, בכל שבירה שעושה חשיב כנקב יפה, עכ"ל. ובאמת המגיד משנה (פרק יב מהלכות שבת הלכה ב) כתב דלגבי תיקון מנא, היכא דאין התיקון נצרך ואין דעתו על זה, לא נחשב תיקון כלל, ולא אסרינן ליה אף היכא דהוי פסיק רישיה. מכל מקום כתבו האחרונים (הובא בביאור הלכה סימן תקי סעיף ג ד"ה אבל) דהיכא דנעשה תיקון גמור שדרך בני אדם להשתמש עם תיקון כזה, אז נחשב מלאכה אף אם אינו מכוין לזה. ואף בנידון של החזון איש דדרך בני אדם להשתמש עם הקופסא לדברים אחרים, אף שדעתו לזרוק הקופסא,

Many *poskim* disagreed with the *Chazon Ish* and asserted that metal cans qualify as *keilim* even while they are completely sealed and, therefore, opening one does not create a new *k'li*.⁴ It was customary to permit this in many places.⁵ Nevertheless, because many recent *poskim* were concerned about the *Chazon Ish*'s view, it should be followed.⁶ (See further in Sections D, E below.)

בני אברהם

ביצחק יקרא על המשנה ברורה להגר"א נבנצל שליט"א (סימן שיד סעיף ח) כתב בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שהמנהג היה תמיד לפתחן בשבת.

6. וכן דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל (קובץ תשובות חלק ה סימן סה, שבות יצחק חלק יד פרק יא), שו"ת מנחת יצחק (חלק ד סימן פב), שו"ת חלקת יעקב (או"ח חלק א סימן קכא), שו"ת תשובות והנהגות (חלק א סימן רלא), חוט שני (שבת חלק ב פרק לז סעיף ב), שו"ת אז נדברו (חלק ד סימן לג, חלק יא סימן יב), הגר"ח קניבסקי שליט"א (וביום השבת פרק יג הערה יא, יח), שו"ת שבט הלוי (חלק ג סימן לה, משנה ברורה למעשה סימן שיד הערה נג), הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ד סעיף י), והגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב עמוד תפד).

ולדעת התהלה לדוד (סימן שיד ס"ק יב) אסור לפתוח קופסאות שימורים משום סותר, שהרי מתחילה היה כלי מעליא ששומר תכולתו, ועכשיו סותרו. וכן דעת הגר"ח פ"י שיינברג זצ"ל (חידושי בתרא מ"ב חלק ג עמוד תא). והחידושי בדבריו הוא דאף בזמנינו קופסת שימורים נחשבת כלי מעליא ששומר תכולתו, ואסור לפותחו משום סותר.

4. התהלה לדוד (סימן שיד ס"ק יב) כתב דכלי סתום יש עליו שם כלי, ולא כהחזון איש. וגם הכף החיים (סימן שיד ס"ק לח) כתב שמותר לפתוח קופסאות סרדנים. וכמו כן הגר"ח פ"י שיינברג זצ"ל חולק על החזון איש (חידושי בתרא חלק ג עמוד תא, בשבילי הרפואה קובץ ז עמוד כד). וכן בשו"ת אגרות משה (או"ח חלק א סימן קכב ענף ט, י) מבואר שלא כהחזון איש. וגם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה י) מצדד שלא כדברי החזון איש, עיין שם. וכן היה דעת הגר"א קוטלר זצ"ל והגאון מטשעבין זצ"ל כמו שהבאנו במילואים (סימן ז).

5. במרא דשמעתתא מהגרמ"א פריינד זצ"ל (סעיף קיז) כתב שבחוץ לארץ היו נוהגין היתר לפתוח קופסאות שימורים אף בלי שינוי, ובהערה שם הביא משו"ת דברי ישראל (חלק ג סימן קסח) שהגרי"צ סופר זצ"ל אב"ד טעמעשוואר העיד שנהגו לפני אבותיו ורבותיו הגאונים לפתוח קופסאות של שימורים בשבת קודש ולא מיחו בדבר. וגם כתב שם שבמדינת הגר שהיו יראים וחרדים לדבר ה' לא מיחו הגדולים על פתיחת קופסאות הנ"ל, וסמכו בזה על הגדולים שהתירו. וכן בהגהות

B. The Definition of a Guf Atum

A *guf atum* is a container that is completely closed, and will not be reopened in the same place that it was sealed by the manufacturer.⁷

A container that will be reopened where it was sealed is not a *guf atum* because it is considered to have an opening even when that opening is temporarily sealed.⁸ Thus, for example, removing the thin sheets of plastic or aluminum foil that are used to cover yogurts, prepared salads, or coffee jars does not convert a *guf atum* into a *k'li* because the containers openings always existed.

בני אברהם

פרק יב הערה יד), והגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ד סעיף יב).

וכל זה שלא כמו שמסתפק בשו"ת אז נדברו (חלק ד סימן לג) אם לדעת החזון איש קופסת קרטון של חלב הוי גוף אטום, דגם כן דבוק למעלה כמו מעטפה שמבואר מהחזון איש (סימן סא"ס קב) דהוי גוף אטום (ראה לקמן בהערה 10), או דילמא מעטפה שאני, דהוי דיבוק טוב, ועל פי רוב אין פותחים מעטפה במקום הדבק רק צריכין לקרוע, אבל קופסת קרטון שעשויה מתחילה באופן שנוחה לפותחה ולהשתמש בה, אינה נחשבת גוף אטום, ונשאר בצריך עיון. אבל שוב כתב (חלק יא סימן יב) שמצא בדינים והנהגות החזון איש (פרק יג אות יז) שפסק לאסור לפתוח חבילות מצה, ומוכח שדעתו לאסור גם קופסאות של חלב דומיא דחבילה של מצה, ולכן מסיק להחמיר. אמנם יש לדחות, שאין כוונת החזון איש לאסור פתיחת חבילות מצה משום עשיית כלי מגוף אטום, אלא משום איסור קרוע, כמו שאסר

7. וז"ל החזון איש (סימן נא ס"ק יא), קופסאות של שמן או של דגים העשויין מטסי ברזל ורצופין מכל צד, וחותרין בסכין את הטס שעל הפתח, דהכא מרוצף באבר ובדיל והוי כחיבור עיקר הכלי וכו' וסתום מכל צד לאו כלי הוא, וכשעושה לו פתח נעשה כלי, עכ"ל.

8. כן כתב בחוט שני (חלק א עמוד קמד) דמה שאסר החזון איש לפתוח גוף אטום הוא רק אם המכסה או השקית דבוק היטב ואי אפשר לחזור ולהפרידו עד שצריך לקרוע את הכיסוי או את השקית מחמת ההידוק, דבזה מתבטל שם כלי שהיה עליו קודם לכן, ועל ידי קריעתו נעשה כלי. אך כאשר אינו מודבק היטב ויכול להפריד הכיסוי מהכלי או לחזור ולהפריד שפתי השקית, ואין צריך לקרוע את הכיסוי של הכלי או השקית כדי לפותחו, בזה נראה שאין איסור של עשיית כלי, כיון שלא נתבטל שם כלי ממנו על ידי הידוקו. וכן כתבו הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה יג), הארחות שבת (חלק א

Moreover, even if the layer of aluminum foil was put in place before the container was formed, as is done in the manufacture of the round cardboard containers used with some instant coffee, breadcrumbs, and other things, so that there was no point at which the *k'li* had an opening, it still does not qualify as a *guf atum*. This is because it is clear that the aluminum foil cover, which is a different material than the cardboard container, is not part of the container, so, the container is considered open even when the cover is in place.⁹

בני אברהם

מצרף מכתב שקיבלתי מחברת עלית שכותבים שכהיום עושים בדרך זו, שבשעה שמדבקים הנייר אלומניום, עדיין תחתית הקופסא אינה עשויה, אחר המילוי סוגרים את התחתית, ולפי זה כשמדבקים את הנייר אלומניום עדיין הכלי אינו קיים. ולכן נפשי בשאלתי האם היום יש תנה הדין לפי זה, והוא נוגע מאד למעשה. והגרש"ז זצ"ל השיב וז"ל, בענין הנייר כסף, לכאורה נראה לעניות דעתי שאף אם נעשה מקודם, מכל מקום הרי ברור הדבר שזה רק כעור שעל פי החבית, ולא כחלק מגוף הקופסא, ולכן מה שכתבתי 'כיון שהכלי כבר קיים', זה רק מפני שחשבתי שכך הוא האמת, אבל להלכה חושבני שאין הבדל מתי זה נעשה, עכ"ל. וכן דעת הגרש"י גלבר שליט"א בעמח"ס ארחות שבת (פיה פתחה בחכמה בירורי הלכה סימן א ס"ק כט, שו"ת מחזה אליהו חלק ג סימן נ אותו ו עמוד שפב) וז"ל, לכאורה נראה דאין נפקא מינה אם קדמה עשיית כלי לסתימת הפתח בנייר אלומניום, לבין אם קדמה סתימת האלומניום, אלא העיקר תלוי אם יש לנייר זה תורת 'מגופה' או תורת חלק מעיקר הכלי, ולכן בקופסאות נס קפה העשויות באופן שיש נייר אלומניום בפיהו, אין נפקא מינה מתי סתמו

החזון איש לפתוח מעטפה מהאי טעמא. ולכן עדיין יש לחלק בין פתיחת מעטפה לפתיחת קופסאות של חלב.

ומהגרפ"א פאלק זצ"ל שמעתי שמה שאסר החזון איש לפתוח הקופסא הוא רק באופן שאין לקופסא עוד פתח, דהיינו שאינו עתיד לפתוח במקום שסגור, וכיון שנתבטל הפתח סבירא ליה לאסור מטעם עשיית כלי מגוף אטום, כמו בפתיחת המעטפה שאסר החזון איש לפתוח מהאי טעמא, אבל בקופסת מזה שלנו גם לפי החזון איש יש להתיר מצד גוף אטום, עכ"ד.

9. כן השיב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל במאור השבת (חלק א מכתב י אות א). וז"ל השאלה, בשמירת שבת כהלכתה (מהדורה חדשה פרק ט סעיף יא) כתב דמותר לקרוע הנייר המהווה מכסה הפנימי של קופסת קפה נמס, ובהערה כתב בשם מרן הטעם דכיון שהכלי כבר קיים, הרי הנייר בפנים כמו עור שעל פי החבית דשרינן. ולכאורה הבנתי מלשונו דרצונו לומר שבשעה שמדביקין הנייר אלומניום כבר הכלי קיים, ולכן הוי כעור שעל פי החבית המבואר בסימן שיד (משנה ברורה ס"ק כה), ולכן הנני

C. Plastic Bags

Sealed plastic bags, which must be torn to be opened, such as, freeze-pops and Israeli milk bags, are similar to aluminum cans in that someone who opens them creates a usable *k'li* out of a *guf atum*.¹⁰

A bag that is reopened in the place where two parts of it were sealed together, such as, snack bags that are opened by pulling apart the two sides at the top, where they were glued together, is not subject to this concern.¹¹

D. Cans That Are Emptied at One Meal

Nowadays, when most cans are generally disposed of soon after being opened, it appears that the *Chazon Ish* would agree that opening a can is

בני אברהם

המגילת ספר (סימן יד ס"ק ח), והגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ד סעיף יג, ועמוד תטו). הרי דמה שכתב החזון איש שקופסת שימור היא גוף אטום, אינו לאפוקי דברים רכים כגון שקיות פלסטיק וכיוצא בזה. וכן פסקו הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שבועת יצחק חלק יד עמוד קמו), חוט שני (חלק א עמוד קמד), הגרפ"א פאלק זצ"ל (שם), שו"ת מנחת יצחק (חלק ו סימן כז), שו"ת להורות נתן (חלק ג סימן טז), שו"ת תשובות והנהגות (חלק א סימן רלא), בעל שו"ת שבט הלוי (משנה ברורה למעשה סימן שיד הערה נג), ויבל"ח הגר"ח קניבסקי שליט"א (וביום השבת פרק יג הערה יא, יח), והגר"א נבנצל שליט"א (ירושלים במועדיה חלק ב עמוד רלב). [וכן כתב הגר"ע אויערבאך שליט"א (עטרת שלמה קובץ י עמוד לו) בדעת החזון איש].

11. כמו שביארנו לעיל (הערה 8).

את התחתית שלהם, עכ"ל. וכן הסכים דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (שם). וכן כתב הגר"י בעלסקי זצ"ל בשלחן הלוי (עמוד פד). וכעין דברים אלו הורה הגר"ש קמנצקי שליט"א (לקמן פרק 11 הערה 5).

10. הנה החזון איש (סימן ס"א ס"ק ב) דן בקריעת איגרת שנמצאת בתוך מעטפה, ובתוך דבריו כתב וז"ל, וגם אין כאן משום סותר, כיון דהפתיחה תיקון וכמו שכתבנו לעיל בסימן נא ס"ק יא בקופסא, עכ"ל. ונראה כוונתו דאין לחוש בקריעת המעטפה לאיסור סתירת כלים, מאחר שהמעטפה הוי בגדר גוף אטום. דהיינו שהחזון איש סבירא ליה שמעטפה סגורה נחשבת גוף אטום, ובפתיחתה יש תיקון כלי כמו בפתיחת קופסאות שימורים. וכן פירשו האז נדברו (חלק ד סימן לג), הגר"ח פ' שיינברג זצ"ל (בשבילי הרפואה קובץ ז עמוד ל),

generally not considered creating a *k'li*.¹² Even if the can will hold the food for the time it takes to finish the meal, it appears that this does not cause the can to be considered a *k'li* that is used for storage.¹³

בני אברהם

כמקלקל בכך כיון שנזרקת מיד אחר השתיה וכו', ואף שבגרוגרות אסור לעשות פתח יפה, היינו משום דחשיב משום כך כעושה כלי להשתמש גם אחר כך, מה שאין כן בנידון דידן, הרי אינו טורח כלל בהסרתה, וגם הכל יודעים שהפחיות נזרקות מיד לאשפה, עכ"ל. הרי שדן את הקופסא כחותלות כיון שהוא סוף שימושה וכליה, שהרי זורקה מיד לאשפה, וכל פתיחה שנעשה בה נחשבת כמקלקל, ולכן כמו שמותר לעשות נקב באיזה מקום בחותל של גרוגרות, כך מותר לפתוח במקום שכבר טרחו בשבילו מערב שבת. וגם בשו"ת מנחת יצחק (שם) כתב דהקופסא נחשבת כחותלות, עיין שם.

13. הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ד סעיף יד) סבירא ליה דאם משאיר תכולתה אף לזמן מועט יש לאסור לפי החזון איש, שהרי תיקן כלי שימושי לזמן מועט, אלא צריך להוריק תכולתה מיד. אמנם נראה מסתימת כל הפוסקים שדנו בפתיחת קופסאות שימורים, וכמה מהם כתבו להקל בזמנינו שאין משתמשים עם הקופסא אחר שמוריק תכולתה כמו שכתבנו לעיל (הערה 12), ואף אחד מהם לא כתב שצריך להוריק תכולתה מיד, מזה נראה שאינם סוברים כהגרפ"א פאלק זצ"ל. וכן מוכח מדברי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מאור השבת חלק ג מכתב לה-א), שנשאל אם מותר לפתוח כיסוי שעל גבי הלבן, שיש אומרים לאסור משום עשיית כלי מגוף

12. וכן כתבו בשו"ת חלקת יעקב (או"ח חלק א סימן קכא ס"ק י), שו"ת מנחת יצחק (חלק ד סימן פב ס"ק לו-לח, בלשון: המיקל יש על מה לסמוך), שו"ת אור לציון (חלק א עמוד נז-נח), הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מנחת שלמה חלק ב סימן יב, מאור השבת חלק ג מכתב לה-א), הגר"ע אויערבאך שליט"א (בנין שבת חלק א עמוד ריג), והגרפ"א פאלק זצ"ל (זכור ושמור מהדורה חדשה חלק ג עמוד רלט). [ואמנם לרווחא דמילתא כתב בזכור ושמור שעדיף לעשות נקב שבעל כרחך יצטרך להוציא תכולתה מיד כדי שלא יבוא לידי מכשול להשאיר תכולתה בתוכה אחר שנפתחה.] וכן מצדד בקצות השלחן (סימן קיט בדי השלחן ס"ק ז) מדעת עצמו. וגם בחוט שני (שבת חלק ב עמוד רעג) מתחילה כתב כן, אבל מסיק להחמיר כיון שיש קופסאות שמשתמשים בהן לאחסון, ולכן יש לאסור לפתוח כל הקופסאות הדומות להן שיש בהן מאכלים. [ונראה שכוונתו שאם נתיר לפתוח קופסאות קטנות יבואו לפתוח קופסאות גדולות.]

והטעם להקל לפתוח הקופסאות שימורים כשהדרך להוריקן מיד אחר פתיחתן, כתב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מנחת שלמה חלק ב סימן יב) וז"ל [בנוגע פתיחת פחית שתיה [soda can], דכמו שמותר לשבור חבית מוסתקי ולהוציא את הגרוגרות משום דחשיב כשובר אגוז כמבואר בשלחן ערוך סימן שיד, ועיין גם בשביתת השבת משום דהכל בטיל להאוכלין והמשקין שבתוכם וכו', הרי חשיב

E. Containers That Are Not Emptied in One Meal

The *Chazon Ish* explained that one of the reasons an open can qualifies as a *k'li* is that “occasionally, its contents are not all eaten in one sitting.” This would seem to suggest that one may not open a *guf atum* if he will leave some of the food in it until a later time, even if the container will be disposed of as soon as it is emptied, because that would be considered creating a *k'li* that will be used for storage.¹⁴

However, some *poskim* maintain that merely leaving food in a can does not cause the can to become a *k'li*. They explain the words of the *Chazon Ish* to mean that a can becomes a *k'li* because someone who takes food out of the can and then decides to save it for later use will return it to the can for storage. Using the can to store that food, like using the can to store nails

בני אברהם

כהלכתה (מהדורה חדשה פרק ט הערה יג). ואם כן צריך לומר שמה שהשיב לגבי גביעי לבן דבזמנינו שזורקים הקופסא מודה החזון איש להתיר, לא השיב כן אלא לפי סברת השואל שרצה להחשיבה כגוף אטום, דלזה קאמר הגרש"ז זצ"ל דאף על פי כן יש להקל, אבל באמת אינה נחשבת כגוף אטום.]

14. וז"ל החזון איש (שם), ומקום הספק בזה הוא כשאין דעתו על הקופסא אלא להוציא מה שבתוכה ולזורקה באשפה וכו', אמנם יש לאסור גזירה יכוין לשם פתח, והרבה בני אדם דעתם על הקופסא לשמש בה להניח בורית או מסמרים וכיוצא בזה, "וזימנין דאינו אוכל כל הדגים השתא וניחא ליה בשימושה", עכ"ל. וכן הבינו הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ד סעיף יד), שו"ת מנחת יצחק (חלק ו סימן כז), חוט שני (חלק ב עמוד רעג), ושו"ת חלקת יעקב (או"ח חלק א סימן קכא).

אטום, והגרש"ז זצ"ל השיב שגם החזון איש מודה להתיר, שהרי בזמנינו זורקים הקופסא לאשפה מיד אחר שנגמר תכולתה. והנה אף בקופסאות לבן הקטנות, שהדרך היא לאכול את הלבן מתוך הקופסא עצמה, ובינתיים הקופסא היא בית איחסון להמאכל שבתוכה, אף על פי כן סבירא ליה להגרש"ז זצ"ל שאין בזה בית מיחוש, והיינו כמו שכתבנו. וכן נראה מסתימת דברי שו"ת מנחת יצחק (ליקוטי הלכות סימן כז) שכתב להתיר פתיחת כיסוי אלומניום על גביעי לבן אף להחזון איש על פי מה שכתב במנחת יצחק (חלק ד סימן פב ס"ק לו). [ועיין עוד בזה בפיתוחי חותם (פרק ג אות צג והלאה)]. הרי שאינו אוכל תכולתה מיד אלא לאט לאט עם כפית, ואף על פי כן יש להתיר, וכנ"ל.

[והנה הגרש"ז זצ"ל אינו סובר שפתיחת לבן הוי פתיחת גוף אטום, כמו שכתב בשמירת שבת

or soap, is a function that the can could not be used for previously and opening the can for that purpose creates a *k'li*.¹⁵

If this explanation is correct, then, nowadays, when disposable containers are generally used only until their contents are removed, and leftover food is generally not returned to them, the *Chazon Ish* would agree that a disposable *guf atum* may be opened by someone who intends to dispose of it as soon as it is emptied.¹⁶

In practice, it appears that a *guf atum* may be opened even if it will be used to hold its contents for some time. However, because some *poskim*

בני אברהם

לזה. וכנראה מכל זה, שמה שכתב החזון איש "וזימנין דאינו אוכל כל הדגים השתא", היינו כמו שכתבנו, שדעתו לחזור שארת הדגים להקופסא, דומיא למעטפה שיחזיר המכתב למעטפה. והארכנו בזה במילואים (סימן ו), והבאנו שם כמה ראיות שהחזון איש לא סבירא ליה לאסור עשיית כלי איחסון מגוף אטום, וכן כתב בבנין שבת (פרק לה סעיף ב), וכן הסכים הגר"ע אויערבאך שליט"א, עיין שם.

16. וזהו כיסוד שכתב המגיד משנה (פרק יב מהלכות שבת הלכה ב), דלגבי תיקון מנא היכא דאין התיקון נצרך ואין דעתו על זה, לא נחשב תיקון כלל, ולא אסרינן ליה אף היכא דהוי פסיק רישיה, ורק היכא דנעשה תיקון גמור שדרך בני אדם להשתמש עם תיקון כזה, אז נחשב למלאכה אף אם אינו מכין לזה כמו שכתב הביאור הלכה (סימן תקי סעיף ג ד"ה אבל). ובנידון דידן שאין דעת בני אדם על הקופסא לשימוש נוסף, אין איסור בפתיחתה מצד תיקון מנא. ויש לומר שאף החזון איש מודה לזה, דרק כשהדרך להשתמש בה, אף שכוונתו לזרוקה לאשפה, אמרינן שבטלה דעתו.

15. כן כתב בפיה פתחה בחכמה (עמוד תו הערה כא) בדעת החזון איש בדרך 'אולי'. וכן כתב בספר זכרון ברוך (עמוד מז). וכן מצדד בספר מנוחת אהבה (חלק ג עמוד רמה). וקצת ראיה לזה מדברי החזון איש עצמו, שהרי בסימן סא (ס"ק ב) דן החזון איש בפתיחת מעטפה שיש בתוכה מכתב, ומסיק דאף שמדינא היה מקום להתיר פתיחתה משום שאין דעתו נתונה רק על השגת המכתב שבפנים, ולכן אין בפתיחתה משום מלאכת קורע, עם כל זה אי אפשר להתיר, דמצוי לפעמים שמקיימים את המעטפה שנפתחה כדי לחזור ולהשתמש בה, ולכן אף שכעת אין בדעתו לקיימה אלא לזרוקו לאשפה, מכל מקום פעולה זו יתכן שתהא איסור מן התורה, ולכן יש לגזור אף אם דעתו לזרוקה לאשפה. וז"ל, ואמנם יש לאסור דזימנין דניחא ליה לשמש במעטפה וכמו שכתבתי (סימן נא ס"ק יא) בקופסא, עכ"ל. ומה שציין לסימן נא היינו נידון דידן בפתיחת קופסאות, ושם כתב וז"ל, דזימנין דאינו אוכל כל הדגים השתא, וניחא ליה בשימושה, עכ"ל. והלשונות בשני המקומות הם כמעט שוים זה

forbid this, as above, one should only do this in an irregular manner.¹⁷ For example, a can that is opened by pulling up a ring may be opened with the teeth or with the pinky finger, and any *guf atum* may be opened in a destructive manner. Opening a *guf atum* only partially is not only an irregular way to open it, but it also leaves the *k'li* incomplete and therefore does not qualify as creating a *k'li*.¹⁸

בני אברהם

חיוב מכה בפטיש הוא אף בכלשהו, אבל זהו דוקא כשדרך בני אדם לעשות לפעמים אותו כלשהו בלי להוסיף עליו, דבכהאי גוונא אפילו אם עושהו על מנת להוסיף עליו חשיב תיקון מעליא וחייב משום מכה בפטיש, עיין שם. ועיין עוד בזה לקמן (פרק 8 אות ה).

ובשמירת שבת כהלכתה (מהדורה חדשה פרק ט הערה כג) כתב דאף לדעת החזון איש יש לומר דאם פותח הקופסא רק מעט, אפילו אינו מוציא את כל מה שבקופסא, לית לן בה, וז"ל, דשאני התם [היינו דברי החזון איש] דבעצם הוא כלי טוב שניתן לשימוש וגם נוח לו בשימוש לאוכל הנשאר, מה שאין כן בנידון דידן שכבר נתקלקל מלהיות כלי, עכ"ל. ואפשר שכוונתו דאין זה נחשב שתיקן כלי, שהרי הכלי אינו ראוי ככלי שנפתח כדבעי. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א דמסתבר שאם אינו פותח הכלי לגמרי וקשה להשתמש בו כראוי, אין על זה שם גמר כלי, וכאילו לא תיקן שום דבר, ולכן יש להקל לפתוח כל קופסאות ואריזות שהן גוף אטום, אם פותח אותן רק במקצת ושוב אינו יכול להשתמש בהן כראוי. [ועיין עוד בשו"ת תשובות והנהגות (חלק א סימן רלא ד"ה ולפי"ז) בנוגע לפתיחת שקית חלב, וכתב שאם עשה נקב משונה אין לאסור משום מכה בפטיש, וז"ל, ולא נקרא גם מכה בפטיש שאין תואורו ככלי שנגמר, עכ"ל. ואפשר שכוונתו כמו שכתבנו.]

17. ראשית, שגוף דברי החזון איש צריכים עיון, דכמה ספרים הקשו על דבריו ממשניות מפורשות שנראה מהן שכלי סתום דינו ככלי ואינו גוף אטום, כמו שכתבנו במילואים (סימן ו) באריכות. וגם יש לצרף דהרבה פוסקים (תהלה לדוד, הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, והגר"ח פ"י שיינברג זצ"ל) לא סבירה להו כדברי החזון איש. שנית, אינו ברור שהחזון איש סבירא ליה שיש איסור לעשות כלי איחסון מגוף אטום. ולכן מכל הני צירופים, יש להתיר על כל פנים לפתוח הקופסא כלאחר יד או בדרך קלקול אף שמשאיר תכולתה להזדמנות הבאה. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א.

18. במשנה (שבת קב, ב) איתא שהמכה בפטיש כל שהוא חייב, והדר תנן, זה הכלל כל העושה מלאכה ומלאכתו מתקיימת בשבת חייב, ע"כ. ופירש רש"י (ד"ה כל) וז"ל, שיש מתקיימת כיוצא בזה, ואין מוסיף עליה, עכ"ל. וכן כתבו הר"ן (שם ד"ה כל) והמאירי (שם ד"ה זה הכלל). ובגמרא שם (קג, א) איתא, זה הכלל לאתויי מאי, לאתויי חק קפיצא בקבא, ע"כ. ופירש רש"י וז"ל, בגולם גדול הראוי לחוק בו קב, חקק שלשה לוגין, ואף על פי שעתיד להוסיף, יש שמקיימין כן, עכ"ל. ובחידושי מהר"ם קזיס (קב, ב ד"ה זה הכלל) מפרש כוונת רש"י, דודאי

Chapter Six

Mocheik

A. “Erasing” Letters

One should avoid tearing or breaking a letter while tearing open a package because doing so is a violation of the *melachah* of *mocheik*, erasing, according to one view in the *poskim*.¹ Where it is impossible to access the food otherwise, one may rely on a lenient view and tear letters while

בני אברהם

ונמצא שכותב האותיות. וכן הסכימו המג"א (שם ס"ק ו) והמאמר מרדכי (שם ס"ק ה). אמנם הרמ"א (שו"ת סימן קיט) היקל בזה, ואחד הטעמים הוא על פי דברי הגמרא (שבת קד, ב) שהכותב אות אחת בציפורי ואות אחת בטבריה חייב משום כותב מפני שאינם מחוסרים אלא קריבה. והוא הדין כשמפריד האותיות ועל ידי קריבה יכול להחזירן כמעיקרא, אין לאסור מצד מלאכת מוחק או כותב. וכן כתבו הט"ז (סימן שמ ס"ק ב), חיי אדם (כלל לח סעיף ה, ונשמ"א כלל לז ס"ק ב), וגר"ז (שם סוף ס"ד). אמנם המאמר מרדכי (שם) כתב שאין ראייה מגמרא הנ"ל, דהתם האותיות הן בשלימות,

1. כתב הט"ז (סוף סימן תקיט) וז"ל, ונראה דבחזותם שיש עליו אותיות אסור לשוברם כמו שכתב בסימן שמ סעיף ג לענין שבת, והוא הדין ביום טוב, עכ"ל. וכן כתב המג"א (שם ס"ק ד), וכן הובא במשנה ברורה (שם ס"ק יא). ומה שציין הט"ז לסימן שמ סעיף ג, הוא דברי הרמ"א שאסור לשבור עוגות שכתוב עליהם כמין אותיות, אף על פי שאינו מכין רק לאכילה, דהוי מוחק, עיין שם.

והנה הלבוש (סימן שמ סעיף ד) פסק לאסור לפתוח ולסגור ספר שיש עליו אותיות בחודי הדפין, דבשעה שפותח הספר שובר ומוחק האותיות, וכן כשסוגר הספר מקרב האותיות,

opening a package.² This should preferably be done in an irregular manner, for example, with the left hand.³

One may also rely on the lenient view with respect to his *chinuch* obligation and it is not necessary to insist that children avoid tearing letters when opening a package (see Chapter 7, Section E).

Breaking a word by tearing between two letters is not *mocheik*.⁴

בני אברהם

הוה על כל פנים מקלקל, כיון דאחר שנשתברו לא מועיל שם קירוב, דאי אפשר לעשות מהם חיבור אחד אחר ששיברם, אבל כאן אין קלקול במה שמרחיקים על ידי הפתיחה". ונראה שכוונתו כמו שכתבנו. אמנם עיין לקמן (הערה 4) שהבאנו שיוצא מדברי הרמ"א שלא כהט"ז.

2. דבשעת הדחק יש לסמוך על הדגול מרבבה (סימן שמ ס"ק ג) שחולק על מה שכתב הרמ"א לאסור לשבור העוגות בידי מטעם מחיקה, וכתב הדגול מרבבה דכולי עלמא מודים להקל, דאף המג"א (סימן שיד ס"ק ה) שסבירא ליה לאסור פסיק רישיה באיסור דרבנן, מכל מקום גם הוא מודה כשמקלקל ועושה הדבר כלאחר יד, ואין דרך מחיקה בכך. וגם הערוך השלחן (סימן שמ סכ"ג) הביא דבריו, ומסיים שכיון שיצא מפי הרמ"א לאסור טוב ליתן מקום האותיות לתינוק, ומיהו מעיקר הדין אין בזה איסור. וכן יש לצרף שיטת הרמ"א והיעב"ץ הובאה לקמן (הערה 4).

3. דעת המהרש"ם (חלק ד סימן קמח). וגם הא"ר (סימן שמ סוף ס"ק יא) כתב דמוחק בשמאל אסור מדרבנן, ולכן יש לפתוח הקופסא ושקית ביד שמאל.

4. הנה כתבנו לעיל (הערה 1) שהלבוש והמג"א

אבל אם שובר האותיות עצמן, אין על האות שם אות, וכשמקרבן יש לחייב משום כותב. וכן כתב בשו"ת אבני נזר (סימן רי).

ונמצא לדברי הלבוש ומג"א ודעימיה, שאין היתר לפתוח שקיות וקופסאות אם ממילא ימחק האותיות. אולם לדעת הרמ"א וט"ז ודעימיה לכאורה יש להתיר, שהרי יכול לקרב האותיות כמעיקרא.

ברם יש להקשות, דאיך כתב הט"ז (סימן תקיט) לאסור לשבור החותם שיש עליו אותיות משום מוחק, הרי יכול לקרבן כמעיקרא, ומאי שנא מפתחת וסגירת הספר שיש על חודיו אותיות. ויש לתרץ, דרק בספר שיכול לקרב האותיות ממש כמעיקרא סבירא ליה הט"ז להקל, שהרי כל מה שחסר הוא קירוב האותיות. אמנם כששובר האותיות ולא יכול לקרבן כמעיקרא, אלא צריך מעשה חדש עם דבק וכדומה, בזה יש לאסור, שהרי אינו מחוסר קריבה בלבד, אלא צריך לעשות מעשה חדש לקרבן. ולכן מובן שאסור לשבור החותם שיש עליו אותיות. וכן נראה מוכח מדברי הט"ז (סימן שמ ס"ק ב) שכתב שהטעם שאסור לשבור העוגות שיש עליהן אותיות, ואינו דומה לפתיחת הספר, הוא משום "דהתם

B. “Erasing” Pictures

Tearing or breaking pictures is also a form of *mocheik* and should also be avoided when opening packages.⁵

Simple shapes and designs that are merely used to decorate packages and do not represent specific things may be broken.⁶ The *poskim* debate whether

בני אברהם

האותיות ואי אפשר לקרן ממש כמעיקרא, יש להתיר, ורק אם אכלן יש לאסור. ולדבריו, אף אם קורע שקית וקופסא באמצע האותיות יש להתיר. שוב ראיתי שכן כתב האליה רבה (סימן שמ ס"ק ז) בדעת הרמ"א, והביא שהט"ז חולק כמו שכתבנו. על כל פנים לדעת הרמ"א נראה שמותר לקרוע שקית וקופסא באמצע האותיות, ויש לומר דאף החולקים [חוץ מהט"ז] מודים שיש להקל על כל פנים בין האותיות. ואף שהאגרות משה (חלק א סימן קלה) החמיר אפילו לקרוע בין האותיות, כנראה שמנהג הפוסקים להקל בזה. ויש לצרף שיטת היעב"ץ (חלק ב סימן קמ) שחולק על המג"א והט"ז וסבירא ליה דמותר לפתוח החותם הגם שיש עליו אותיות, דקיימא לן חותמות שבכלים מתיר ומפקיע (סימן שיד סעיף ח), והביא שכן סבר אביו החכם צבי. וכן כתב במקור חיים (סימן שיד סעיף ח) וז"ל, וכל שכן שלא נחוש על קלקל אותיות שבחותמות, עכ"ל.

5. כן יוצא מדברי המשנה ברורה (סימן תקט) בשם המג"א, שכתב וז"ל, עכו"ם שהביא כתב חתום מותר לפותחו ביום טוב, אך אם כתב עליו אותיות או 'צורות' אסור משום מוחק, עכ"ל.

6. כן יוצא מדברי הביאור הלכה (סימן שמ סעיף ד סוף ד"ה במשקין) דכדי לחייב בכותב צריך

סבירא להו שאין היתר לפתוח ולסגור ספר שיש עליו אותיות בחודי הדפין, דיש בזה איסור מחיקה וכתובה, ואין היתר של מחוסר קריבה, שזהו רק בין אותיות שלימות, ולא כשישובר גוף האותיות. ומבואר דלכולי עלמא בין אות אחת לחברתה ליכא איסור. והוא הדין בנידון דידן יש להקל לקרוע השקית וקופסא בין האותיות. וכן הקילו הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדו"ח פרק ט הערה נא), הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שבות יצחק חלק יד עמוד שכב), והגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ה סעיף ב).

ויש להקשות, דלפי מה שכתבנו בהערה הקודמת בדעת הט"ז, דכל ההיתר של מחוסר קריבה היינו אם יכול לקרן ממש כמעיקרא, אם כן בנידון דידן אף בין האותיות יש לאסור, שהרי אי אפשר לקרן זה לזה כמעיקרא, אלא צריך מעשה חדש כגון לחברם על ידי דבק. אמנם בשו"ת הרמ"א (סימן קיט) כתב דמה שאסור לשבור העוגה שכתובות עליו אותיות היינו משום "דהואיל ואכלן קא עביד מעשה דאי אפשר לחזור לקרן אחר כך, אבל אם היה מפרידן זה מזה וחזר וקרן אפשר דשרי, דקריבה לאו מעשה הוא". ומלשונו נראה שסבירא ליה דלא כהט"ז, אלא גם כשישובר

barcodes, which scanners can use to identify a product, but which appear as simple lines to the human eye, are considered meaningful pictures or simple shapes.⁷

C. “Erasing” Part of a Letter or Picture

Just as it is only *mocheik* when one “erases” a letter or a picture that represents something, so too, is it only *mocheik* if the letter or picture becomes “erased” to the point where it is no longer the same letter or picture. It is therefore *mutar* to merely thin out a letter or picture if the basic shape remains intact.⁸

בני אברהם

משום מחיקה, שהרי משמעותו של הקווים מתבטלת על ידי זה. אולם בשבות יצחק (חלק יד עמוד שכב) הביא מהגרי”ש אלישיב זצ”ל דמות לקרוע על הקווים, כי חיתוכם אינו דומה כל כך למחיקה שמבטלת צורת אות או ציור. והמיקל יש על מה לסמוך, מאחר שדעת הדגול מרבבה להקל לגמרי, וכן דעת היעב”ץ ואביו החכם צבי, כמו שכתבנו לעיל (הערות 2, 4).

8. דאם עצם האות וצורה נשארה בשלמותה לא גרעה מחיקה זו ממחיקת איזה נוי וצורה שאין לו משמעות שכתבנו בזה לעיל (אות B) להקל. וכן הביא בשבות יצחק (חלק יד עמוד שכב) שכן דעת הגרי”ש אלישיב זצ”ל.

להיות איזה משמעות מהכתיבה. וכן דעת הגרפ”א פאלק זצ”ל (פיה פתחה בחכמה פרק ה סעיף ד-ה), עיין שם. ועיין עוד בקהלת יעקב (שבת סימן מס”ק ב-ג).

7. הגרפ”א פאלק בפיה פתחה בחכמה זצ”ל (פרק ה סעיף ה ובהערה ז) החמיר בזה. וביאר דהמציאות היא שהמחשב מבחין בעובי של הקווים, וכן בעובי של שטח הפנוי שבין הקווים, אבל גובה של הקווים אין בהם שום נפקא מינה. ולכן הקורע את הקווים לרוחבו, באופן שעדיין נשאר חלקו התחתון בשלמותו, הרי יכול המחשב להכיר את כוונת הקווים כדראוי. ולכן הקורע את הקווים באופן זה אין בו שום איסור. אך הקורע אותו לארכו יש בו

D. Letters or Pictures That Are Formed and Broken when a Package Is Opened and Closed

Some packages have letters or pictures on the part of the package that is designed to be opened and closed, so that the letters or pictures are formed when the package is closed and broken when the package is opened. If one cannot access the type of food that is in the package without opening a package of this type, it is *mutar* for him to open it. He may close it if he wishes to keep the remainder fresh to be eaten later on *Shabbos*. This package is equivalent to a book that has letters or pictures on the ends of the pages, which may be opened by someone who wishes to use it and does not have access to another of the same book that does not have writing on its side.⁹

בני אברהם

הוא רק בספר לימודי קודש. ונראה דאם נהנה יותר מאריזה מאריזה אחרת יש להקל, ואם לאו אין לפותחה.

ואף שכתבנו (לעיל אות A) שיש להזהר שלא לפתוח שקית דרך קריעה היכא שממילא יקרע איזה אות, שאני התם שכתבנו (שם בהערה) דאף המקילים לפתוח הספר זהו משום שאין צריך לעשות מעשה חדש כדי שתהיה האות כמו שהיתה מעיקרא, אבל כשקורע האות באמצע, צריך מעשה חדש להחזירה כמעיקרא, עיין שם.

9. ובעיקר מחלוקת הפוסקים אם מותר לפתוח ולסגור ספר שיש עליו אותיות בחודי הדפין שהארכנו בזה לעיל (הערה 1), פסק המשנה ברורה (סימן שמ ס"ק יז) שנהגו להקל, ומכל מקום נכון להחמיר כשיש לו ספר אחר, עכ"ל. ומה שכתב המשנה ברורה להחמיר כשיש לו ספר אחר, כתב במנחת איש (פרק כב סעיף כא) דהיינו אותו ספר, אבל אם יש ספר מסוג אחר, ודאי שאין צריך להחמיר ולא להשתמש בספר שרוצה. ויש להסתפק מה הדין בנידון דידן, אם אין לו אותו אריזה פתוחה, אם מותר לפתוח האריזה, או דילמא מה שהתיר המשנה ברורה

Chapter Seven

General Rules Regarding Opening Bottles and Packages

Introduction

This chapter will discuss some general *halachos* as they apply to opening bottles and packages. May bottles and packages be opened on *Yom Tov*? May they be used after they've been opened in a forbidden manner? May one ask non-Jews, minors, or someone who is lenient, to open them?

A. Opening Bottles and Packages on Yom Tov

The *halachos* of opening bottles and packages on *Yom Tov* are practically identical to those of *Shabbos*. Therefore, all discussions in this *sefer* apply to *Yom Tov* as well.

Items that may not be opened on *Shabbos* because of *tikkun maneh* or *makeh bepatish*, have the same *halachos* on *Yom Tov*. For example, opening a can, which makes a usable *k'li* out of a *guf atum* (see Chapter 5, Section A), and opening a cap which allows it to be fully functional (see Chapter 8, Sections A, B), are *assur* on *Yom Tov* much as they are on *Shabbos*.¹

בני אברהם

1. דכן מבואר מדברי המשנה ברורה (סימן תקט) כלי לא הותרה אף היכא שהיא בגדר מכשירי ס"ק ו) ובביאור הלכה (שם ד"ה אותו) שעשיית אוכל נפש שאי אפשר לעשות מערב יום טוב.

Regarding other *melachos* such as *korei'a* and *mechateich*, there may be room to be lenient on *Yom Tov*. However, because these *melachos* can be avoided by opening the item in a destructive manner, one should not be lenient on *Yom Tov* to open them in a normal manner.²

B. Bottles and Packages Opened in a Forbidden Manner

If a bottle or package was opened in a forbidden manner, one may still use its contents on *Shabbos*. Regarding the bottle cap itself: if the cap was opened accidentally, it may be reused. If it was opened intentionally, only plastic caps may be reused on *Shabbos*; metal caps may not be reused until after *Shabbos*.

Using the contents of a package or a bottle that was intentionally opened in a forbidden manner is permitted for a number of reasons:

A. When food is cooked on *Shabbos*, the cooked item becomes *assur*. This rule is extended to other *melachos* as well. However, some argue that this rule only applies if the object is intrinsically changed by the *melachah*. For example, if an object was carried out of the *eruv* on *Shabbos*, it may still be used, since it is not intrinsically changed by being carried. By this logic,

בני אברהם

וכן כתב הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (שו"ת רבבות אפרים חלק ד סימן צו) שאסור לפתוח פקק הברגה גם ביום טוב. וכן החמירו בזה הגרש"ז אויערבאך זצ"ל והגרי"ש אלישיב זצ"ל, עיין בהערה הבא.

2. כן יוצא מדברי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה ד). וכן הובא בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל (הלכות שני יום טוב פרק ג ס"ק ב). ועיין עוד באריכות בכל זה בפיה פתחה בחכמה (עמוד תיט) ובקובץ עץ חיים (ניסן תשפ"א עמוד רמו).

the contents of an opened package may also be used since they are not changed by the package being opened.³

B. In our case, there are further grounds for leniency, as the *melachah* is performed on the package or bottle, and the contents themselves are entirely untouched by the *melachah*. It is likely that even those stringent regarding carried objects would permit using the contents of such a package or bottle.⁴

C. Since there is a permissible way to achieve the same results (i.e., by first puncturing the bottle cap or opening the package in a destructive manner), it is not considered truly benefiting from the *melachah* done on *Shabbos*.⁵

If a metal bottle cap was intentionally opened on *Shabbos*, because the overwhelming consensus of the poskim agree that such a bottle should not be opened (see Chapter 8, Section A), it is *muktzah* until after *Shabbos*.⁶ However, regarding plastic bottle caps, because there is more room to be lenient and allow opening them (see *ibid.*, Section B), if the bottle was already opened one may reuse the cap on *Shabbos*.⁷ If the bottle was opened

בני אברהם

3. כן כתב הביאור הלכה (סימן שיח סעיף א ד"ה אחת) בשם החיי אדם. ועיין עוד בשו"ת אז נדברו (חלק יב סימן טו).
4. אף שהחיי אדם (שם) מסיק להחמיר באיסור דאורייתא, מכל מקום כתב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק י הערה מז) להתיר בנידון דידן ליהנות מהמשקה שבתוך הבקבוק, דכיון שלא נעשה מעשה כלל בגוף המשקה יש להקל, עיין שם.
5. דעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מאור השבת חלק א מכתב יח אות ב).
6. ככל מעשה שבת שאסור ליהנות ממנו כשנעשה במזיד (סימן שיח סעיף א).
7. והוא על פי דברי הפרי מגדים (סימן שיח אשל אברהם ס"ק י) הובאו במשנה ברורה (שם ס"ק ב) דכיון שיש פוסקים שמתירים, ואיסור מעשה שבת הוא קנס דרבנן, לכן בספק דרבנן יש להקל. אמנם כל זה בפקק פלסטיק דכתבנו

unintentionally, even the metal cap may be reused on *Shabbos*.⁸

C. Asking a Non-Jew to Open Bottles and Packages

One may ask a non-Jew to open a bottle on *Shabbos* if it has a plastic cap. He should not ask a non-Jew to open a metal bottle cap. Likewise, regarding other packages, if there is substantial reason to allow opening them on *Shabbos* (i.e., established *poskim* permit opening these packages on *Shabbos*, even if the *halachah* is to be stringent), one may ask a non-Jew to open them.

The primary intent of the non-Jew opening the bottle is to enable the Jew to drink from it. Since he realizes that the bottle will need to be closed and opened afterwards, his secondary intent is to fashion a functional cap that can be reused. Seemingly, there are no grounds to be lenient and ask the non-Jew to open the bottle, as that is tantamount to asking him to fashion a working cap.⁹

בני אברהם

הגר"א דמיקל כדעת רבי מאיר דמותר ליהנות ממנו בשבת. ואף שלא מקילים רק כשהוא במקום צורך (ראה דעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל במאור השבת חלק א מכתב יז אות ב), מכל מקום יש לצרף דעת הפוסקים שהתירו לגמרי לפתוח כל מיני פקקים כדלקמן (פרק 8 אות א).

9. וכן כתב הגרפ"א פאלק זצ"ל (שו"ת מחזה אליהו חלק ג סימן נג ס"ק יד, פיה פתחה בחכמה בירורים סימן ד ס"ק יד), וז"ל, הנני מהסס אם אמת ההנחה שנקטנו שהצווי להנכרי הוי רק שיסלק המפריע מעל הבקבוק דהיינו הטבעת המפריע, ולא שיעשה עבור היהודי פקק הראוי לשימוש הרגיל, דנדמה לי שברוב פעמים הנכרי לוקח הבקבוק הסתום ופותחו

לקמן (פרק 8 אות ב) דסברת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל להקל לפתוח פקקי פלסטיק מסתברא מאד. ואף שכתבנו שקשה לסמוך על דבריו, שהרי לא הביא שום ראיה לדבריו, וכן סוברים כמה גדולי הפוסקים, ובפרט מאחר שהוא חשש מן התורה, מכל מקום לענין בדיעבד באיסור מעשה שבת יש להקל. אבל לענין פקקי מתכת, הגם שכמה פוסקים סבירא ליה להקל כמו שכתבנו לקמן (שם אות א), מכל מקום סברתם מאד קשה להבין, ולכן לא נראה להקל כוותיהו אף בדיעבד באיסור מעשה שבת.

8. על פי דברי המשנה ברורה (שם ס"ק ז) דבשוגג היכא דהוי מקום הצורך יש לסמוך על

However, there are other grounds for leniency here. Many *poskim* write that wherever there is a disagreement among established *poskim* whether a particular action is *mutar* on *Shabbos*, even if the *halachah* is to be stringent, one may ask a non-Jew to do it. Although relying on a lenient opinion when the established *halachah* is to be stringent is not universally accepted, in cases where there is no clear consensus among the *poskim* prohibiting the activity, one may be lenient.¹⁰

בני אברהם

והמגן אברהם (שם ס"ק יא) הביא מהים של שלמה דדוקא במקום שיש הפסד מרובה או שנחפזו הרבה לצורך מצוה יש להתיר. והפרי מגדים (שם אשל אברהם ס"ק יא) ביאר, דהים של שלמה סבירא ליה דכיון דפסקין להלכה שאין היתר לעשות בעצמו, גם על ידי עכו"ם אין להתיר [אלא במקום צורך דהוי שבות דשבות שהותר כמבואר בסימן שז סעיף ה]. אולם השלחן ערוך פסק דכיון שיש מקילין, יש להקל על ידי עכו"ם בכל אופן. והמשנה ברורה (שם ס"ק לז) הביא שיטת הים של שלמה בשם יש אומרים. ונראה דלא פשיטא ליה להמשנה ברורה שיש להקל כהשלחן ערוך מאחר שדעת הים של שלמה הובאה במגן אברהם ואליה רבה. אולם שוב ראיתי שהמשנה ברורה (שם ס"ק א) מציין לדברי השלחן ערוך כדבר פשוט, ולא הזכיר דעת המחמירים, וכנראה שדעתו להקל.

והנה הפרי מגדים (סימן שלא אשל אברהם ס"ק ט) כתב דכיון דיש אומרים דדרך לכלוך לא אמרינן שרייתו זהו כיבוסו, יש להתיר השרייה על ידי עכו"ם. וכן בהלכות יום טוב (סימן תקז אשל אברהם ס"ק טז) הביא הפרי מגדים מהאליה רבה (שם ס"ק טז) דאף על פי שכמה פוסקים מחמירים, מכל מקום יש להקל על ידי עכו"ם.

בפעם הראשונה כדי שיהא לו מעתה פקק רגיל ושיוכל הישראל להשתמש בו עד שיגמר הבקבוק. [רצה לומר, דאף דמי שפותח את הבקבוק הרי עיקר כוונתו היא להגיע אל השתיה ואין דעתו נתונה כלל על תיקון הפקק, מכל מקום יתכן דבכהאי גוונא באמירה לנכרי אינו כן, שהרי המבקש מהנכרי שיפתח עבורו את הבקבוק הרי על ידי זה מעורר את מחשבת הנכרי לפעולת ניתוק הטבעת, ומעתה דעתו של הנכרי כבר נתונה רק על ניתוק הטבעת מהפקק בלבד, וכבר נחשב כעשיית מלאכה במתכוין]. ומאחר דכן הוא התגובה הטבעית להצווי של היהודי 'שיפתח הבקבוק' יש לחשוש דיש בזה משום אמירה לעכו"ם לעשות מלאכה דאורייתא, ואין להשתמש עם ההיתר הזה, עכ"ל. ועיין עוד לקמן (פרק 8 הערה 4). אמנם שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א שיש להקל לצוות לעכו"ם לפתוח הפקק עבורו, דאינו אלא פסיק רישיה שהותר על ידי עכו"ם (משנה ברורה סימן רנג ס"ק צט, רנט ס"ק כא, שלז ס"ק י), וודאי שאין כוונת העכו"ם לתקן הפקק עבורו, אלא לפותחו כדי שיוכל לשתות ממנו.

10. בשלחן ערוך (סימן שיד סעיף ז) הביא מחלוקת אם מותר לשבר הפותחת של התיבות בשבת, דיש מי שמתיר ויש מי שאוסר, ופוסק השלחן ערוך שיש להקל על ידי עכו"ם.

Therefore, regarding plastic bottle caps, although one should be stringent and not open them, as it may be *tikkun maneh* or *makeh bepatish* (see Chapter 8, Section B), there is room for leniency in asking a non-Jew to do so. This is because there is no clear *halachic psak* that prohibits opening plastic caps, and the stringency is because of the severity of *Shabbos*.¹¹

בני אברהם

(סימן א סעיף יז) לא רצה להקל על ידי עכו"ם במקום שיש מחלוקת הפוסקים רק כשהוא איסור דרבנן, אבל לא כשהוא שאלה באיסור דאורייתא. ועיין עוד במשנה ברורה סימן רנד (ס"ק מד ובשער הציון ס"ק מג), סימן רעט (ס"ק יד), סימן שב (ס"ק ו), סימן שלח (ס"ק טו ושער הציון ס"ק יט), וסימן תקו (ס"ק טו-טז).

11. עיין בהערה הקודמת, ויוצא מדברינו דהכלל שיש להקל בכל אופן שיש מחלוקת הפוסקים על כל פנים על ידי עכו"ם אינו פשוט, ואם יש הכרע לאיסור קשה להקל על ידי עכו"ם כמו שהוכחנו שם מדברי הביאור הלכה. אבל באופן שאין הכרע והולכים לחומרא, נראה שיש מקום להקל על ידי עכו"ם. [ובפרט כשהוא לצורך שבת, שכן פסק הגר"ז (סימן שיד סעיף יז) שיש לסמוך על השלחן ערוך ולהקל על ידי עכו"ם כשהוא לצורך שבת. וגם בנידון דידן פתיחת הפקק היא לצורך שבת.] וגם יש לצרף שלדעת הרבה פוסקים פתיחת פקק מעל גבי הבקבוק היא רק פסיק רישיה, ולא כאילו התכוין גם כן לעשות פקק לשימוש נוסף, לכן על ידי עכו"ם יש להקל ולומר שהוא פסיק רישיה שמותר על ידי עכו"ם (משנה ברורה סימן רנג ס"ק צט, רנט ס"ק כא, שלז ס"ק י), בצירוף הפוסקים שהקילו על ידי עכו"ם במקום שיש מחלוקת הפוסקים. שוב ראיתי שהגרפ"א פאלק זצ"ל (שו"ת מחזה

אמנם מסיק הפמ"ג ז"ל, ואפשר דלא בכל מקום אמרין כן, עכ"ל. וכנראה שכוונתו דרק אם השיטה המקילה אינה נדחית מהלכה יש להקל על ידי עכו"ם. וכן פסק התפארת ישראל (כלכלת שבת דיני אמירה לעכו"ם אות ז) ז"ל, כל דבר שמחלוקת בין הפוסקים דיש אומרים דאפילו שבות אינו, מותר לומר לעכו"ם לעשותו, עכ"ל.

אמנם יש לעיין בזה, שהביאור הלכה (סוף סימן רנג) הביא מהברכי יוסף להקל לחמם תבשיל לח שנצטן על ידי עכו"ם, כיון שכמה ראשונים דעתם להקל אף על ידי ישראל [דאין בישול אחר בישול אף בדבר לח]. והביאור הלכה כתב שמדברי הרמ"א לא משמע כן. ורצונו לומר שהרי הרמ"א פסק (שם סעיף ה) דאף על ידי עכו"ם אין להקל לחמם הצונן, ואם איתא דסבירא ליה כיסוד הנ"ל הוי ליה לפסוק להקל על ידי עכו"ם. ומסיק הביאור הלכה שאם הוא לצורך שבת ואין לו עצה אחרת אפשר שיש להקל. יוצא מכל דבריו, שמדברי הרמ"א נראה דאינו סובר ככלל זה שיש להקל על ידי עכו"ם בכל מקום שיש מחלוקת. אמנם אפשר לומר דשאני התם שהרמ"א הכריע לאסור לחמם צונן, ולכן אין להקל על ידי עכו"ם, אבל כשאין הכרע בדבר, אף שיש להחמיר, מכל מקום על ידי עכו"ם יש להקל. [ובאמת השלחן עצי שיטים

With metal bottle caps, there is much less ground for leniency (see Chapter 8, Section A). Therefore, one should not be lenient in directly asking a non-Jew to open such a bottle cap on *Shabbos*. Instead, one may tell the non-Jew that he cannot drink from the bottle as long as it is closed. If the non-Jew then decides to open it on his own, one need not protest.¹²

As far as other packages are concerned, it depends on the reasoning offered above. If there are renowned *poskim* who permit opening these items on *Shabbos*, even if one is accustomed to being stringent, he may ask a non-Jew to open it. For example, one may ask a non-Jew to open a “freeze pop” for a child on *Shabbos*. Even though one should be stringent and not open freeze pops on *Shabbos* (see Chapter 12, Section I), since many *poskim* are lenient, a non-Jew may be asked to open them.

בני אברהם

להקל לפתוח בקבוקים על ידי עכו"ם בין של מתכת ובין של פלסטיק, עכת"ד. אמנם הגרפ"א פאלק זצ"ל הולך בזה לשיטתו שכתב (שם ס"ק א-ג) שאינו מבין שיטת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, והקשה עליו מהרבה מקומות. אמנם אנן כתבנו לתרץ שיטתו (מילואים סימן ח), אלא שכתבנו שקשה לסמוך על הגרש"ז אויערבאך זצ"ל כיון שאין לו ראיה ברורה לסברתו, אבל האמיתות דעל ידי עכו"ם יש לסמוך עליו.

12. כן כתב הגרפ"א פאלק זצ"ל (שו"ת מחזה אליהו שם ס"ק טו, פיה פתחה בחכמה פרק ז סעיף ח ובירורי הלכה שם ס"ק טו), שהרי מותר לרמוז לנכרי אפילו במלאכה דאורייתא כל היכא שהפעולה הוי רק מעשה סילוק בעלמא [שמסלק את הפקק המפריע]. ואף אם הנכרי מכוון 'לתקן הפקק' מעתה עד סוף שתיית הבקבוק, אין לו להישראל כלום ממה שחשב הנכרי מחשבה זו, ודי היה לצרכו של הישראל

אליהו חלק ג סימן נג ס"ק יז, פיה פתחה בחכמה בירורים סימן ד ס"ק יז) נשאל אם מותר לצוות לעכו"ם לפתוח הפקק על פי היסוד הנ"ל כיון שיש מקילים, והביא שאף שמצינו שנחלקו הראשונים אם יש בישול אם כבר נתבשל כמאכל בן דרוסאי (ביאור הלכה סימן שיח סעיף ד ד"ה אפילו), מכל מקום המשנה ברורה (שם ס"ק כז) כתב לאסור לבשל התבשיל כשהוא מאכל בן דרוסאי על ידי עכו"ם. ומבואר דאין לדמות ענינים זה לזה, דפעמים חז"ל הקילו משום דההלכה נוטה לדעת המקילים, ולכן על ידי עכו"ם על כל פנים יש להקל, וזהו הטעם שהשלחן ערוך בסימן שיד סעיף ז הקיל בזה כיון דלרוב הפוסקים אין בנין וסתירה בכלים. אבל בנידון דידן אין הכי נמי דיש דעה גדולה המקלת [הגרש"ז אויערבאך זצ"ל], מכל מקום כנגד זה יש דיעות מגדולי ההוראה שאוסרים. ולענ"ד מובנת מאוד השגתם בענין זה ואין לדיין אלא מה שענינו רואות. ולכן לענ"ד אין

D. Asking a Child to Open Bottles and Packages

An adult who concludes that it is *assur* to open a particular bottle or package on *Shabbos* should not ask a child to open it for him (regardless if he arrived at that conclusion through learning the *sugya* or accepted the *psak* from his primary *rav*).

If one merely refrains from opening the bottle or package as a stringency but is not personally clear if it is *assur* to open such items, he may ask a child to open on his behalf. Even if one's father was stringent, or if he was instructed not to open the item by a *rav* who is not his main *rav*, he still may ask a child to open for him.

In a case of great need – for example, if one has many guests and forgot to open bottles before *Shabbos*, some *poskim* permit asking somebody else's child to open them in an unusual manner (e.g., holding the cap and turning the bottle).

A potential reasoning behind asking a child to open a bottle or package on his behalf: An adult is only allowed to drink *kiddush* on Friday night in conjunction with the meal. When the need arises, such as *kiddush* in shul on Friday night, one may give a child the *kiddush* wine to drink even if no meal follows. This is allowed because there are those who allow even an adult to drink *kiddush* wine even when there is no meal. Although we do not follow this opinion in practice, we may rely on this leniency when it comes to a minor.¹³ Following this reasoning, it should be *mutar* to give a

בני אברהם

אם היה הנכרי מכוון רק לסלק המפריע ותו לא, והשאר יהא פסיק רישיה ממה שיעשה הנכרי, ואין מתחשבים בפסיק רישיה באמירה לעכו"ם (משנה ברורה סימן רנג ס"ק צט), עכ"ל.

13. כתב הבית יוסף (סימן רסט ד"ה וכתבו הגהות) שבדבר שיש בו מחלוקת אין איסור ליתנו לקטן, מפני שלא אסרו חז"ל לתת לקטן איסור אלא באיסור ברור. ועל פי זה מיישב המנהג להשקות כוס קידוש לקטן שלא במקום סעודה, מאחר דיש אומרים דאף גדול מותר

child a bottle or package to open, as there are *poskim* who even allow an adult to open them.¹⁴

On the other hand, it is not clear that this logic applies here. Drinking *kiddush* without a meal is only a *assur mideRabbannan* (and there are other factors to allow it as well, see footnote). Perhaps that is the basis for allowing a child to drink without a meal. The concept does not equally correspond to opening bottles and packages, which may involve an *issur mid'Oraysa*.¹⁵ Additionally, it is questionable if this idea applies to all *issury*

בני אברהם

קידוש שלא במקום סעודה לקטן, הוא משום שאינו איסור ודאי, ולכאורה הוא הדין בספק איסור מן התורה, דסוף סוף אינו איסור ודאי. אמנם יש לומר שלא הקיל הבית יוסף אלא בצירוף עוד סברות להקל כמו שהביא שם. ועוד יש לומר דרך בספק איסור דרבנן, דהוי ליה ספק דרבנן לקולא, מיקל הבית יוסף, אבל בחשש איסור מן התורה [לדעת הפוסקים שאיסור ספייה הוא מן התורה] אין להקל, וכן כתב בחינוך ישראל (פרק ד סימן ג אות כח) ובמאור השבת (חלק ד עמוד רכו) להחמיר מטעם זה. וכן נראה שהרי לא מצינו להתיר על ידי קטן כשיש מקילים כשנקטינן להחמיר, ורק על ידי עכו"ם מצינו להקל כמו שכתבנו לעיל (הערה 10).

והנה כתב הרמ"א (סימן רנט סעיף ז) שאף שישראל מעיקר הדין יכול לסתום התנור מכל מקום יש לעשותו על ידי קטן. ועל זה כתב המקור חיים וז"ל, זה כלל גדול, כל מקום שהתירו חז"ל דבר מפני צורך יש להקל על ידי קטן, עכ"ל. הרי דרך כשהוא עצמו מותר לעשותו לצורך שבת, חז"ל התירו על ידי קטן, אבל אם אסור לעשותו, הגם שיש מתירים, אין

לשתות, עיין שם. ודבריו הובאו להלכה במג"א (שם ס"ק א).

14. הנה על פי דברי הבית יוסף והמג"א המובאים בהערה הקודמת, יש להתיר לתת לקטן לפתוח כל מיני קופסאות ובקבוקים כיון שיש שמתירים לפתוח אותם אף שאנו מחמירים. וכן פסק להקל על פי זה בשו"ת ודרשת וחקרת (חלק ה סימן נב). ובחזון עובדיה (הלכות שבת חלק ו עמוד קיד) כתב על פי הבית יוסף והמג"א הנ"ל דמי שמסופק אם הסיר את הנורה מהמקרר, יכול לפותחו על ידי קטן כיון שיש ראשונים שהתירו ספק פסיק רישיה. [אמנם אין להתיר לפתוח בקבוק על ידי קטן משום שהוא פסיק רישיה על ידי קטן. ראשית, דכתבנו לקמן (פרק 8 הערה 4) שיש לומר שפתיחת בקבוק אינה פסיק רישיה אלא כמכויין. שנית, כתבנו במקום אחר (בני אברהם חלק ב סימן לג) שיוצא מדברי המהרי"ל (מנהגים הלכות שבת ס"ק כב) והמשנה ברורה (סימן רעז ס"ק יד-טו) דפסיק רישיה אסור על ידי קטן. ועיין עוד בשו"ת נשמת שבת (חלק ו סימן רעב) ושו"ת משנת יוסף (חלק יג סימן רנח, חלק יד סימן רמא)].

15. הנה הבית יוסף שהקיל לתת כוס של

שום חטא אף אם אין ההלכה כמותו, עיין שם וכו' דשאני התם שלהלכה בשלחן ערוך נקטינן כדעת האוסרים וכו', מה שאין כן הכא שאינה הלכה פסוקה בשלחן ערוך, רק נחלקו בו גדולי אחרוני זמננו זה אומר בכה וזה אומר בכה, והרשות נתונה לכל אחד לסמוך על דעת אחד מן הצדדים, אם כן שפיר יש לומר דלא נקרא כלל ספייה לקטן, ועדיין יש לעיין ולהתיישב היטב בכל זה, ועל כל פנים בודאי לכתחילה נכון שהמחמיר שלא לפתוח בקבוק בשבת, לא יתנו אף לא לקטן לפתוח, אך איסור ברור עדיין לא מצאתי לכך, עכ"ל.

ויש להעיר על דבריו, שהרי הרמ"א (סימן שב סעיף א) הביא דיש ראשונים שהורו שאסור לנער בגד מן האבק כשמקפיד עליו, וכתב הרמ"א "וטוב לחוש לדבריו". והבמשנה ברורה (שם ס"ק ו) כתב דיכול לסמוך על המקילים כשמנער הבגד על ידי עכו"ם. ולכאורה כוונתו, דכיון שיש מתירים, הגם שנקטינן להחמיר, על כל פנים על ידי נכרי יש להקל. ויש לעיין אמאי לא כתב המשנה ברורה להתיר על ידי קטן, הרי לא נפסקה לאיסור, אלא בדרך "טוב לחוש" להחמירים. וכמו כן, השלחן ערוך (סימן שיד סעיף ז) הביא מחלוקת אם מותר לשבר הפותחת של התיבות בשבת, דיש מי שמתיר ויש מי שאוסר, ופוסק השלחן ערוך שיש להקל על ידי עכו"ם. ולא מצינו להקל גם על ידי קטן. ועיין בפרי מגדים (סימן שלא אשל אברהם ס"ק ט) שכתב דכיון דיש אומרים דדרך לכלוך לא אמרינן שרייתו זהו כיבוסו, יש להתיר השרייה על ידי עכו"ם. ולא כתב להקל על ידי קטן. וכנראה מכל זה, דאף מה שלא נפסקה בשלחן ערוך לאיסור, אין היתר על ידי קטן.

ולדברינו, אם בא הקטן לעשות מלאכה מן

היתר לעשותו על ידי קטן. ובאמת עיין בשו"ת חקרי לב (חלק א או"ח סימן סט ד"ה ואולם) שהאריך לחלוק על דברי הבית יוסף, וסבירא ליה שאין התיר ליסוד שלו, וכל מקום שאנו מחמירים אין לתת לקטן. ולכן למעשה נראה שצריך להחמיר בזה ולא לתת לקטן לפתוח. [ומה שכתב בפסקי תשובות (סימן רנט סעיף ב) צריכים ביאור.]

שוב ראיתי בשו"ת משנת יוסף (חלק יד סימן רמא) וז"ל, ולעצם הענין אם מותר לעשותו [היינו פתיחת בקבוקים] על ידי קטן, אין הדבר ברור לאיסור כלל, דיש לומר דאיסור ספייה שייך רק בדבר שהוא בודאי אסור ואין בו שום צד היתר, אבל דבר השנוי במחלוקת הפוסקים ויש מהם שהתירו [ובפרט אם הם רבים], אף אם אדם זה מחמיר על עצמו ואינו סומך על דעתם, מכל מקום קשה לומר שאם נותנו לקטן לעשותו חשוב כספיית איסור, דסוף כל סוף יתכן שאין בזה איסור וכדעת המתירים. ובפרט שאפשר שהקטן עצמו כשיגדל יסבור גם כן שמותר וינהג כהמקילים, ואם כן מעולם לא נתנו לו דבר האסור לדידיה, ולא מצינו שדבר שהתירו פוסקים רבים לעשות, והרבה מכלל ישראל עושים כמותם, יהא נקרא איסור ספייה, וזה גם לא מסתבר. ויתירה מזו, הלא גם האוסרים עצמם לא סבירא ליה דמי שסומך עצמו על דעת המתירים הרי הוא מחלל שבת ח"ו. ועיין בשו"ת משנת יוסף (חלק א סימן כב, כג ועוד) שהבאנו וכו' שאם אחד סומך על המתיר, אין המסייע עובר על לפני עור אף אם הוא אינו רוצה לסמוך על זה. וכן כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח חלק א סוף סימן קפו) שבכל דבר שנעשה על פי הוראה אין בזה איסור לפני עור ולא מסייע ידי עוברי עבירה, כי לא עשו בזה

mideRabbannan.¹⁶ The logic should thus not be extended in this case.

Therefore, if after learning the *sugya* well, one reached the conclusion that it is *assur* to open a bottle or package, or received a *psak* from his main *rav* that it is *assur* to open, then he may not give to a child to open. On the other hand, someone who is strict because that is what his parents did or what his *rebbeim* taught him, or because he accepted this ruling from a *rav* that is not his main *rav*, he may ask a child to open.¹⁷

בני אברהם

כשאנו פסיק רישיה שיכבה הנר. וכתב הרמ"א שישתדל לעשותו על ידי עכו"ם. וכתב הביאור הלכה שהטעם שיש להשתדל לעשותו על ידי עכו"ם הוא כדי לחוש לדעת הירושלמי דאסור לנער השלחן בעצמו. והמשנה ברורה (שם ס"ק טו) הביא שאם אין עכו"ם יש לעשותו על ידי קטן. הרי שמה שמותר מעיקר הדין ורק אנו מחמירים לכתחילה, יכול לעשותו על ידי קטן. [וכן מבואר מדברי המשנה ברורה (סימן שה ס"ק עא)]. וכן כתב בחינוך ישראל (שם ס"ק לה) בשם הפוסקים להקל על ידי קטן כשהוא חומרא בעלמא, עיין שם. ובאמת אף כשקיבול מאיזה רב או שכן נהגו אבותיו להחמיר, מותר לבקש מהקטן לפתוח עבורו. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א דרך אם הכריע להלכה שיש איסור אין לבקש מהקטן לפתוח עבורו ואם לאו יש להקל. וכן שמעתי ממו"ר הגרי"ד הארפענעס שליט"א (בעל מחבר שו"ת נשמת שבת), דבכל שאלה בהלכות שבת, כשהכריע לאיסור, אסור לספות לקטן, אבל אם רק קיבול מאיזה רב לאיסור או שכן נהגו אבותיו, יש להקל לספות לקטן, ולסמוך על המקילים. אמנם אם קיבל מרבו מובהק שלא לפתוח, דינו כאילו הוא בעצמו הכריע כן להלכה, וכמו שכתבנו לקמן (הערה 23).

התורה עבור גדול, לכאורה צריך למחות בידו אף שיש מקילים, וכמבואר בשלחן ערוך (סימן שלד סעיף כה), ואף כשאנו בנו (שם במשנה ברורה ס"ק סו ושער הציון ס"ק נד). ועדיין צריך עיון.

16. אף שכתבנו בהערה הקודמת שלכאורה צריך להחמיר שלא לתת לקטן לפתוח עבורו מה שהוא עצמו סבירא ליה לאיסור, אף שיש מקילים, מכל מקום באיסור דרבנן אפשר שיש להקל כפשטות לשון הבית יוסף והמג"א, בצירוף מה שיש ספק ספיקא להקל, שמא מותר לספות איסור דרבנן לקטן [כדעת הרשב"א ודעימיה, הובאה בפוסקים בסימן שמג], ושמא הלכה כדעת המקילים שמותר לפתוח בעצמו. וכן כתב להקל לספות איסור דרבנן לקטן כשיש מקילים בספר מנוחת אהבה (חלק א עמוד תיח) מהאי טעמא. ועדיין צריך עיון.

17. הנה מדברי הרמ"א (סימן רנט סעיף ז) למדנו שאם מעיקר הדין סבירא ליה שמותר לעשות איזה מעשה בשבת, ורוצה להחמיר על עצמו לחוש להמחמירים, מותר לצוות לקטן לעשותו, כשהוא לצורך שבת, וכן כתב במקור חיים (שם) כמו שכתבנו (בהערה 15). וכן מוכח מדברי הפוסקים בסימן רעז סעיף ג, שאם שכח הנר על גבי השלחן מותר לנער

When needed for a *mitzvah* (e.g., a *Shabbos* or *Yom Tov* meal), one may ask somebody else's child to open a bottle in an unusual manner. Doing *melachah* in an unusual manner (such as turning the bottle and holding the cap) is only *assur mideRabbannan*. Several *poskim* rule that it is *mutar* to ask a child to do something that is *assur mideRabbannan*, provided that it is: a) somebody else's child, b) not done regularly, and c) for a *mitzvah*.¹⁸ If there is a non-Jew available, one should preferably ask the non-Jew to open the bottle as explained above (Section C).

בני אברהם

וממילא קעביד אדעתא דגדול]. וכן מבואר בגר"ז (שם), שכתב דאף היכא דספיית איסור דרבנן מותרת [כגון באקראי שאין חשש דילמא אתי למיסרך כנ"ל] אכתי יש ליזהר "שיהיה בענין שאין בו איסור מה שעושה בשבילו כמו שכתב בסימן שלד, כגון לצורך מצוה". ומבואר דמלאכת קטן בשביל גדול אסורה, רק דלצורך מצוה הוי שבות דשבות שמותרת וכמו שהיא מותרת לגבי נכרי. ועיין עוד בתהלה לדוד (סימן שמג ס"ק ד).

ולפי דברינו, יש מקום להקל לצוות לקטן לפתוח בקבוקים כלאחר יד כששכח לפתוח מערב שבת כשיש צורך לזה, כגון בשמחה שיש בו כמה בקבוקים ואין לו נכרי, וקשה לעשות נקב בכל בקבוק [עיין לקמן (פרק 8 אות 8)]. והטעם שצריך לצוות לקטן לפתוח כלאחר יד, הוא כדי שהאיסור יהא רק מדרבנן, ואז יש לסמוך על הגר"ז להתיר ספייה לקטן באיסור דרבנן במקום מצוה. [ולענין כיצד לפתוח הבקבוק כלאחר יד, לזה יש עצה פשוטה, דהיינו לאחוז הפקק ולסבב הבקבוק, שבחול הדרך הוא לאחוז הבקבוק ולסבב הפקק.]

אולם יוצא מדברי המשנה ברורה (סימן שלד

18. הנה אף על פי שפסק השלחן ערוך (סימן שמג סעיף א) שאסור לספות אף איסורי דרבנן לקטן אף שאינו בנו, מכל מקום כתב הגר"ז (שם סעיף ז) דבמקום צורך יש לסמוך על שיטת הרשב"א שמותר לספות איסורי דרבנן לקטן. וכתב הגר"ז דהאיסור לספות איסור דרבנן לקטן לצורך גדולים הוא דילמא אתי למיסרך, לפיכך בדבר שהוא אקראי בעלמא מותר לספות לקטן אף לצורך גדולים, דכשהוא אקראי אין לחוש דילמא אתי למיסרך. אולם מלאכת הקטן לצורך גדולים צריך להיות לצורך מצוה, שכן יוצא מדברי הגמרא (שבת קכא, א) דקטן שבא מעצמו לכבות דליקה אין שומעין לו, והיינו מפני שקטן עביד אדעתא דגדול. וטעם האיסור כשעושה הקטן לצורך הגדול, שגזרו חז"ל לאסור מלאכת קטן עבור גדול על דרך שגזרו כן לגבי מלאכת נכרי, כדי שלא תהא מלאכתנו נעשית בשבת על ידי קטנים. וכן יוצא מדברי המשנה ברורה (סימן שלד ס"ק סו) שהחויב למחות בקטן היינו אפילו כשאינו בנו. ובשער הציון (ס"ק נו) ביאר דבכהאי גוונא הוי איסורו מדרבנן וכעין האיסור לגבי נכרי, וכדמשמע בגמרא שם שקטן היה ראוי להשוותו לנכרי [אי לאו משום דאין בו דעת

E. Stopping a Child from Opening Bottles and Packages

If there are renowned *poskim* who permit opening an item on *Shabbos*, one need not prevent a child from opening the item. This applies even if the adult would not open the item himself. One may even hand the item to a child, as long as the child is not specifically instructed to open it.

Some *poskim* maintain that a parent may rely on the more lenient view when it comes to the obligation of *chinuch*. This is because a parent is only required to teach his child the accepted *halachah*. Thus, even if the parent himself refrains from a certain activity, whether he arrived at that conclusion through learning the *sugya* or accepted the *psak* from his primary *rav*, he need not stop his child from doing it.¹⁹ For example, although one should not open “freeze pops” (see Chapter 12, Section I) or

בני אברהם

מנכד הגר"פ שיינברג זצ"ל במי ששכח לכבות הנורה במקרה מערב שבת והיה שם מאכלים של שבת, שהורה הגר"פ שיינברג זצ"ל לצוות לקטן שאינו בנו לפתוח המקרה כלאחר יד, ובזה יש לסמוך על הגר"ז כמו שכתבנו. ועיין עוד בזה בשו"ת נשמת שבת (שם סימן תסז).

שער הציון ס"ק נד) שקטן שהוא בנו שעושה איסור לצורך אביו, מחויב מן התורה למחות בו שלא יעשה משום "לא תעשה כל מלאכה וכו' ובנך", וזהו אף באיסור דרבנן, כמו גבי כיבוי דליקה (שבת קכא, א) שהוא מלאכה שאין צריכה לגופה, ומכל מקום כתב שם שאם עושה על דעת אביו מחויב מן התורה למחות בו.

19. הנה ביארנו לעיל (הערה 17) שאם בא לדי מסקנא שאסור לפתוח איזה בקבוק ואריזה בשבת, אסור ליתן לקטן לפתוח אף לצורך עצמו, שהרי יש בזה איסור ספייה לקטן כמבואר בשלחן ערוך (סימן שמג סעיף א). ויש להסתפק אם הקטן מדעת עצמו בא לפתוח איזה בקבוק או אריזה שנחלקו גדולי פוסקים אם מותר לפתוח, והאב אחר שלמד הסוגיא בעיון עולה מהסוגיא שיש להחמיר

אמנם מדברי הגר"ז שלא חילק בין בנו וקטן אחר מוכח לכאורה דלא סבירא ליה כמו המשנה ברורה שיש איסור מיוחד של שביתת בנו. וכן דן בזה בשו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן תסה), והביא אחרונים שהחמירו כהמשנה ברורה, וגם הביא אחרונים שהקילו כסתימת הגר"ז, עיין שם. ולמעשה כדי לצאת לכל הדיעות אם אפשר יש לצוות לקטן שאינו בנו לפתוח הבקבוקים כלאחר יד. וכן שמעתי

“juice boxes” (see Chapter 9, Section C) in the normal manner, one is not required to stop his child from doing so. Furthermore, one may even hand over the item to the child as long as one doesn’t instruct the child to open it.²⁰ A competent Rav should be consulted to determine what the accepted

בני אברהם

חינוך ליכא בזה, דמצות חינוך הוא לחנך הקטן שלא יעבור ח"ו על איסור, או שיקיים המצות כראוי [וכמו שכתבנו מזה בשו"ת משנת יוסף (חלק י סימן קיב-קיג) ועוד]. וכן יש דברים שחששו בזה דאיתי הקטן למסרך, ולכן מברכים בליל יום הכיפור שהחינוך בלי כוס, ואין נותנים לתינוק (סי' תריט, א). אבל אין הדבר אומר שצריך האב לחנכו שיסבור בכל דבר הלכה בדיוק כמותו, וכל מה שאסור לדידיה גם הקטן צריך לנהוג כן, דשפיר יש לומר דבדבר שאינו ודאי איסור ויש המתירים אותו ורבים נוהגים כמותם, אין האב מחויב לחנכו לנהוג כמותו, שהרי בידי הקטן לברר ההלכה כשיגדיל ואם יעלה במצודתו שהדבר מותר יכול לנהוג כן ולסמוך על דעת המתירים, עכ"ל. [ועיין שם שמצדד להקל שאף אין בזה איסור ספיה]. אמנם הגר"ש פעלדער שליט"א הוסיף, דכל זה אם הקטן אינו חשב שעשה שום איסור, אבל למשל אם הקטן בא לקרוע חתיכה של נייר, יש לחנכו שאין לקרוע בשבת, אף שלפי השלחן ערוך הרב (סימן שמ סעיף יז) יש להקל לקרוע נייר כיון שהוא גוף אחד, מכל מקום מצד חינוך יש למנוע הקטן מלקרוע, שאם לאו הקטן יחשב שמותר לקרוע בשבת, שקשה להבין שרק בגוף אחד מותר לקרוע.

20. הנה קיימא לן דאסור לספות אף איסור דרבנן לשום קטן בידים (סימן שמג סעיף א). וכתבו הפוסקים (מג"א סימן שמג ס"ק ג ומשנה

ולא לפתוחם, האם מחויב מצד חינוך למנוע הקטן מלפתוחם או לא. ואחר חיפוש לא ראיתי איזה גילוי בזה בדברי הפוסקים. אמנם ממו"ר הגר"ד הארפענעס שליט"א (בעל מחבר שו"ת נשמת שבת) שמעתי להקל שהרי חיוב חינוך הוא רק מדרבנן, וכיון שיש גדולי פוסקים שהקילו, הגם שלא נקטינן כוותייהו, מכל מקום יש להקל ואין צריך לחנך הקטן, דספק דרבנן לקולא. וכדברים אלו כתב בספרו שו"ת נשמת שבת (חלק ה סימן תעב ד"ה מיהו). ועיין עוד בספרו שו"ת מקדש ישראל (ספירת העומר סימן לו). וגם יש לצרף מה שכתב בספרו שו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן תק), שאם הקטן אינו יודע שעושה מלאכה בפתיחת איזה אריזה או בקבוק, מותר לומר לו לפתוח עבורו, עיין שם. וגם בנידון דידן סתם קטן אינו יודע שיש חשש של קורע, תיקון מנא, וכיוצא בזה בפתיחת אריזות ובקבוקים.

וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א להקל בזה, והסביר שחיוב חינוך הוא לחנך הקטן מה שהוא מותר ומה אסור לעשות בשבת, ואם הקטן פתח איזה בקבוק ואריזה שסבירא ליה גדולי פוסקי זמנינו להקל, אין זה מגרע בחיוב חינוך, שהרי אף שלדעתו יש בזה איסור, אבל גדולי עולם סבירא ליה להתיר.

וכעין דברים אלו כתב בשו"ת משנת יוסף (חלק יד סימן רמא) וז"ל, יש לומר דגם משום מצות

F. Opening Bottles and Packages for Someone Who is Stringent

If someone concludes that it is *assur* to open a particular bottle or package on *Shabbos* he should not allow someone who is lenient to

בני אברהם

משום דהוי ספייה בידים, דהזגים משמיעים קול שיר, ולכאורה לפי הגר"ז יש להתיר משום שאינו מאכלות אסורות. וכן הקשה בתהלה לדוד (סימן שמג ס"ק ב). וראיתי בארחות שבת (חלק ב עמוד תרכב) שתירץ, דאולי מיירי באופן שהגדול מלביש את הקטן בבגד, וסבירא ליה להפוסקים דזה חשיב כנותן לתוך פיו דחשיב ספייה אף באיסורי שבת. וכעין זה שמעתי מהגר"ש פערלער שליט"א. וכעין זה כתב בשו"ת מחזה אליהו (חלק א סימן פג אות י) דכיון שהלביש הקטן זה הוי כמצוה הקטן לעשות האיסור.

על כל פנים לפי הנתבאר אין שום איסור ספייה ליתן לקטן שפופרת של קרח [freeze pop] או קרטון של שתיה [juice box] הגם שכתבנו (לקמן פרקים ח-ט) שיש להחמיר שלא לפתוח אותם בדרך הרגיל מכמה חששות, אבל כיון שאינו אומר להקטן לפתוח, רק נותן בידיו, לפי הגר"ז אין זה נחשב לספייה. וכן שמעתי להורות מהגר"ש פערלער שליט"א. [ועיין עוד בכל זה בקצות השלחן (סימן קמז בבדי השלחן ס"ק יא) ושו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן תעז).]

21. שהרי לאו בכל מקום שימצא איזה פוסק שמתיר לפתוח איזה אריזה או בקבוק יכול

ברורה שם ס"ק ד) דנכלל באיסור ספייה הוא ליתן ליד הקטן, ולכן אסור ליתנו דבר מאכל של איסור אפילו לשחק בו, שמא יאכלנו. ויש להקשות, דמאיך גיסא כתבו הפוסקים (גר"ז סימן שמג סעיף י ומשנה ברורה סימן שמ ס"ק יד) שמותר ליתן לקטן עוגה שיש עליה אותיות כל זמן שאינו נותן לתוך פיו, אף שיש איסור לשבר העוגה בידים, שמוחק האותיות. ולכאורה יש לאסור בזה משום איסור ספייה. ובדעת המשנה ברורה יש לתרץ, דשמא לא ישובור העוגה בידיו, אלא יאכלנו ואין איסור בזה (כמבואר במשנה ברורה שם ס"ק יז), ולכן אין זה נחשב לספייה. אבל להפוסקים שקדמו להמשנה ברורה שלא התירו לאכול העוגה, הדרא קושיא לדוכתה. ועיין בהגר"ז (סימן שמג סעיף י, ומקורו כנראה מדברי המג"א סימן תרטז) שכתב לחלק בין איסורי מאכלות לבין איסור שבת, שבאיסורי מאכלות עצם נתינת המאכל לפני הקטן חשיבא כספיית איסור, אבל לענין ספייה מלאכות שבת אין איסור ספייה כשנותן לקטן חפצים שיכול לעשות בהן מלאכה אף אם ידוע שעתיד לעשותה. ואף שכתבו הפוסקים (מג"א סימן שא ס"ק לה, גר"ז שם סעיף כא, וביאור הלכה שם סעיף כג) שאסור ליתן לקטן בגד שארוגים בו זגים

open them for him (regardless if he arrived at that conclusion through learning the *sugya* or accepted the *psak* from his primary *rav*). This holds true even if the opener drinks from the bottle.

If one merely refrains from opening bottles or packages as a stringency but is not personally clear if it is *assur* to open them, he may ask someone who is lenient to open them on his behalf. Even if one's father was stringent, or if he was instructed not to open them by a *rav* who is not his main *rav*, he still may ask somebody lenient to open for him.

There are *poskim* who maintain that there is no concern of *lifnei iveir* (the *issur* against causing another to sin; literally: putting a stumbling block in front of someone) in asking a friend who is lenient to open the bottle or package for him, even though he maintains that it is *assur*. This is because they both are aware that some opinions permit opening bottles or packages and others forbid it. Someone who opens bottles or packages has a right to rely on the lenient *psak*. As such, one is not causing his friend to “stumble.”²²

בני אברהם

כלים שלהם. ויש להקשות, דכיון שבית הלל סוברים שכלים שלהם היו טמאים, איך שרי להלוותם לבית שמאי, ואיכא משום לאו ד'לפני עור'. ולכאורה מכאן יש ראיה ברורה, דכיון שבית הלל יודעים דבית שמאי סוברים שהכלים טהורים, הגם שלדעתם אינו כן, אין בזה 'לפני עור', דשניהם 'דברי אלוקים חיים'. ובהמשך דבריו דחה הכתב סופר את דברי השער המלך (אישות פרק ט הלכה טז) שלמד מדברי השיטה מקובצת שאשה שאמרה שהיא טמאה, אסור לה להיות עם בעלה משום 'לפני עור'. והוא הדין אם נוהג איסור בדבר, אסור ליתנו לחבירו שנוהג היתר בדבר משום

לסמוך עליו שלא לחנך הקטנים, למשל בפתיחת פקקי מתכת הגם שיש גדולי פוסקים שהקילו לפתוחם בשבת וכמו שכתבנו לקמן (פרק 8 אות א), אבל מאידך גיסא קשה לסמוך עליהם מאחר שהגדולי הדור: הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, הגרי"ש אלישיב זצ"ל ועוד החמירו בזה. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א.

22. כן האריך בזה בשו"ת כתב סופר (יו"ד סימן עז), והביא ראיה ממה דאיתא בגמרא (יבמות יד, ב) שהגם שבית הלל סבירא ליה שכמה כלים שבית שמאי מטהרים באמת הם טמאים, עם כל זה לא נמנעו בית הלל להלוות לבית שמאי

However, contemporary *poskim* are only lenient if there is no clear *issur* involved, and one merely took on an additional stringency. In such a case, one may ask a friend to open the bottle or package, since he himself knows that he is being strict as an extra level of concern, while there is room to be lenient.

Similarly, someone who is strict because that is what his parents did or what his *rebbeim* taught him, or because he received this *psak* from a *rav* who is not his main *rav*, may ask his friend to open the bottle or package for him. If, on the other hand, after learning the *sugya* well, he reached the conclusion that it is *assur* to open the bottle or package and that there is no sufficient room to be lenient, or accepted this *psak* from his primary *rav*, then he may not ask his friend to open them for him. Since, in his opinion,

בני אברהם

פוסקים מותר לפתוח בקבוקים, ולכן אין זה עבירה. ומטעם 'אמירה לישראל', כתב במשיב נבונים (שם ד"ה והנה) דלא מיביעא לדעת הסוברים דאין איסור באמירה לישראל, אלא אפילו לדעת הסוברים דיש אמירה לישראל, דכמו שמצינו במשנה ברורה (סימן שכה שער הציון ס"ק יג) דאף דהרבה פוסקים סבירא ליה דגם לדין יש רשות הרבים, לענין שבות דאמירה לעכו"ם סמכין בזה על המקילין, דסבירא ליה דאין לנו רשות הרבים. והוא הדין בנידון דידן דאף דאינו רוצה לסמוך למעשה על המקילים, מכל מקום יכול הוא לסמוך עליהם לגבי דין אמירה דלא הוי אלא שבות. וגם אין לחוש לזלזל בכבוד חבריו שנראה כאילו מחשיבו 'לשבת גוי' שלו, שהרי הכלל הוא 'אלו ואלו דברי אלוקים חיים', ובדבר זה יש דעות לכאן ולכאן, ומה בכך דחבירו נוהג בזה לקולא, וכל התורה היא כזה, ואין כאן זלזול כלל. [וגם

'לפני עור'. והכתב סופר דחה הראיה, דשאני מחלוקת הפוסקים, הגם שהאוסר סבירא ליה שהמתיר טועה בהלכה, מכל מקום יודע שהמתיר סבירא ליה להתיר, ואם כן לדעת המתיר, אינו נותן לפניו שום איסור. מה שאין כן באשה שאמרה שהיא טמאה, המציאות היא שהיא טמאה, רק שבעלה אינו יודע מזה, ואילו היה יודע, ודאי לא היה נכשל באיסור.

וגם אין לאסור מטעם שליחות, שהרי מוכח מדברי הכתב סופר (שם) שהתיר למי שנוהג שלא להדליק טוטין מנר של חלב, לבקש מחבירו שנוהג היתר בדבר. הרי שהתיר אף לעשות מעשה עבורו. וכן כתב בשו"ת משיב נבונים (חלק ד סימן טו ד"ה אבל) דמה דאמרינן דאם השליח בר חיובא או שאינו יודע שהוא איסור אז יש שליח לדבר עבירה, זה דוקא באופן שהוא איסור ממש, אבל באופן דאין כאן איסור ודאי, לא אמרינן זה הכלל, וכאן להרבה

those who permit this activity are mistaken, it is indeed *lifnei iver* to ask his friend to do so.²³

It is *assur* to ask a friend to open the bottle or package, regardless of whether the friend benefits from opening it. He is still causing his friend to “stumble” for his sake. The friend takes the benefit only in order to allow

בני אברהם

מלשון האגרות משה (או"ח חלק א סוף סימן קפו) משמע דסבירא ליה שאף אם הכריע לאסור אין שום איסור של 'לפני עור', עיין שם.]

23. הנה בשו"ת מנחת שלמה חלק א (סימן מד) הביא דברי הכתב סופר [הובאו בהערה הקודמת] ומצדד בדבריו על כל פנים באיסור דרבנן, וכתב שיש לומר שגם השער המלך מודה באיסור דרבנן. אמנם במנחת שלמה חלק ב (סימן לה אות יז) כתב שאם המחמיר סובר מכח הכרעתו דאסור, מסתבר שגם צריך לחשוש ללפני עור, אבל אם רק מחמיר על עצמו מפני מנהג אבותיו או רבותיו, בכגון דא אין צריך לחוש ללפני עור. ובמאור השבת (חלק ב עמוד תקלד) שאל להגרש"ז אויערבאך זצ"ל, איך פסק במנחת שלמה חלק ב שאם הכרעתו דאסור מסתבר שיש לאסור משום לפני עור, הרי במנחת שלמה חלק א פסק להקל כהכתב סופר. והגרש"ז אויערבאך זצ"ל השיב וז"ל, עיקר כוונתי [במנחת שלמה חלק ב] שאם האוסר רק סתם מחמיר אין בזה חשש של לפני עור למי שנוהג להקל, אך אם הוא עצמו הכריע להלכה שאסור יש מקום לדון, ועיין בספרי הכללים, עכ"ל. וכנראה שהגרש"ז זצ"ל לא החליט לאסור אף כשהאדם עצמו הכריע להלכה לאסור, ועדיין צריך עיון. על כל פנים הגרש"ז זצ"ל סבירא ליה שאם רק מחמיר על

עצמו אין צריך לחוש ללפני עור.

והגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ז הערה טז) הורה דרך אם קיבל מרבו מובהק או שכן הכריע להלכה יש לחוש ללפני עור, אבל כשהוא מחמיר על עצמו או שכן קיבול מאיזה רב או שכן נהגו אבותיו, מותר לבקש מחבירו לפתוח הבקבוק עבורו. וגם הגר"י בעלסקי זצ"ל (שלחן הלוי בירורים סימן י) סבירא ליה שאם רק מחמיר על עצמו מעיקר הדין מותר לבקש מחבירו לפתוח הבקבוק עבורו, אבל אם מכריע שיש בזה איסור או שכן קיבול מרבותיו אסור לבקש מחבירו לפתוח הבקבוק עבורו מהרבה טעמים: א. שליחות. שהרי מה שאמרו 'אין שליח לדבר עבירה', הוא רק בבר חיובא כיון 'שאף הוא מזהר על הדבר' (לשון רש"י בבא מציעא י, ב), אבל במקום שהשליח אינו בר חיובא, אז יש שליח לכולי עלמא. ומי שהכריע או שנוהג כרבו מובהק לפתוח בקבוקים, הרי זה מעשה של 'היתר', ונחשב ל'לאו בר חיובא' לגבי אותו מעשה. ולכן אסור לבקש ממנו לפתוח הבקבוק עבורו. ב. לפני עור. כיון שאצלו יש בזה איסור, הרי אם מבקש מחבירו לפתוח הבקבוק עבורו, הרי החטיא את חבירו ועבר על 'לפני עור'. ואף אם יש מי שירצה לפקפק שבכהאי גוונא ליכא 'לפני עור' [כמו שהארכנו לעיל בדברי הכתב סופר], מכל מקום יודה בודאי

the item to be opened; his primary intention is to open it for the other person.²⁴

בני אברהם

עבורו. וציין לדברי הרמ"א (סוף סימן תרכד) דיש מחמירים לעשות יוה"כ ב' ימים, וכתב המשנה ברורה דכשחל יום הכיפור ביום ה' אסורים אחרים להכין להם צרכי שבת בשבילן בערב שבת שהוא יום הכיפור שלהן, וגם אסורים להרבות בשבילן, ואם בישלו בשבילם חשיב בישול באיסור ואסור בדיעבד משום מעשה שבת. מבואר דאפילו דבר שהוא נוהג בו רק כחומרא, לא יעשה חבירו עבורו. [וצריך לברר איך הכתב סופר מיישב ראית הגרי"ש אלישיב, וכן לאידך איך הגרי"ש אלישיב מיישב ראית הכתב סופר.] ועיין עוד בזה בחזון עובדיה (שבת חלק ד עמוד שצז) ובהלכה ברורה (סימן שיח סעיף פו).

24. כן כתבו הגר"י בעלסקי זצ"ל (שם) והגרפ"א פאלק זצ"ל (שם).

שמכוער הדבר מאד. ג. אמירה לישראל. דכמו שאסור לבקש מעכו"ם לעשות איסור עבורו, הדין כן לגבי ישראל. ד. זלזול בכבוד חבירו. יש זלזול בכבוד חבירו כשישתמש בחבירו כאילו הוא ה'שבת גוי' שלו, שיעשה עבורו מעשה שלדעתו הוא אסור, ובזה הוא מראה זלזול מרב בכבודו של בר ישראל, עיין שם במה שהאריך בכל זה. ומהגר"ש פעלדער שליט"א שמעתי דרך אם הכריע להלכה יש לחוש ל'לפני עור', אבל אם לאו יש להקל. ומצדד שאף אם קיבול מרבו מובהק, אין בזה 'לפני עור'.

אמנם הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שבות יצחק חלק יד עמוד קפא) פסק דאף אם נוהג רק לחומרא שלא לפתוח בקבוקים ולא מדינא, אין לבקש מחבירו שנוהג היתר בדבר לפתוח הבקבוק



PART TWO

Practical Applications

This section applies the *halachos* explained in Part One to food packages commonly found in modern households.

Introduction

In chapters 1- 6 we discussed the various *melachos* that opening a package on *Shabbos* could potentially involve. In the coming section we will apply this information practically. We will discuss tens of common packages and explore the concerns that opening them on *Shabbos* could potentially involve and if and how those concerns can be avoided.

A Brief Summary of the Preceding Chapters

As the coming section relies heavily on the preceding chapters and makes frequent reference to them, we will briefly review the parts of those chapters that are most relevant to opening packages on *Shabbos*.

Chapter One: *Soseir*

Many *poskim* assert that any disposable package qualifies as a *musteki* (an inferior type of *keili*), which may be destroyed to gain access to its contents if they are needed for *Shabbos*.

Chapter Two: *Korei'a*

Tearing is only *assur mid'Oraysa* if it is constructive. According to most *poskim*, a *keriah* may be considered constructive even if the torn object will not be sewn back together.

Destructive *keriah* is generally *assur mideRabbanan* but it is *mutar* for a *Shabbos* need. Any *keriah* that ruins the item to some degree, such as, a rip that extends a few centimeters further into a package than it typically would, is considered destructive.

Separating objects that were glued together with the understanding that they would be attached for at least seven days is a form of *korei'a* according to some *poskim*. According to many *poskim*, if the objects were glued

together to be sold, with the understanding that the consumer would eventually separate them, they may be separated even after more than seven days. However, because there are *poskim* who forbid this, it is preferable that such objects only be separated in an irregular manner.

Korei'a applies only to soft materials that can easily be folded, such as, paper, soft plastic, and cloth. Moreover, it is permitted to detach soft material from a hard object to which it was glued.

Chapter Three: *Mechateich*

Mechateich is violated by someone who cuts something to a specific size. Many *poskim* maintain that it is permitted to separate two clearly distinct and defined objects that are merely connected to each other, as it does not take effort or care to cut them to the appropriate size.

Making a hole or an opening in an object, without changing the object's dimensions, is not *mechateich*.

Chapter Four: *Asiyas Pesach*

It is *assur* to create a *pesach*, an opening, within an existing *k'li*. Reopening a *pesach* that had previously been open and then closed is *mutar*, regardless of how well it was sealed, provided that it was closed with the understanding that it would be reopened at some point.

Making a hole in a *musteki* that will only be used to empty its contents once is not *asiyas pesach*, even if those contents will be emptied over an extended period of time. Thus, because a disposable package qualifies as a *musteki*, it is not *asiyas pesach* to make a hole in a disposable package through which only its original contents will be removed.

According to some *poskim*, neatly opening a can with a can opener or a pull-ring is not *asiyas pesach* because opening it that way is merely accessing its contents in the only way possible.

Chapter Five: *Guf Atum*

The *Chazon Ish* maintained that opening a *guf atum*, a container that is completely closed and will not be reopened where the manufacturer sealed it, is forbidden on *Shabbos* because it is viewed as creating a *k'li*. However, nowadays, when cans are generally disposed of soon after being opened, it appears that the *Chazon Ish* would agree that opening a can is not considered creating a *k'li*.

According to some *poskim*, it is *assur* to open a *guf atum* that is not emptied in one meal because this creates a storage *k'li*. However, other *poskim* disagree and one may act leniently and open the container in an irregular manner.

Chapter Six: *Mocheik*

One should avoid tearing or breaking a letter while tearing open a package because doing so may be a violation of the *melachah* of *mocheik*. If it is impossible to access the food otherwise, one may rely on a lenient view and tear letters while opening a package.

All Packages Should Be Opened Before Shabbos

It must be stressed that all packages that must be broken or ripped in some way for their contents to be accessed should be opened before *Shabbos*. Although, as we will see, the vast majority of packages may be opened on *Shabbos* if necessary, there are usually views in the *poskim* that prohibit opening any given package, and it is preferable that those views be followed by opening packages in advance of *Shabbos*.¹

בני אברהם

1. וראה בשו"ת אגרות משה (או"ח חלק א סימן תורה מועטין בעוה"ר עיין בשבת דף קלט קכב) שהאריך בענין פתיחת קופסאות בשבת, שבמקום שאין בני תורה יש דברים שאין ובסוף התשובה (ענף י) סיים בזה"ל, וכל זה להתיר כדי שלא יבואו להקל, ורואה אני שכל מדינא, אבל למעשה אין להתיר, כיון שבני שכן בזה וכו', עכ"ל.

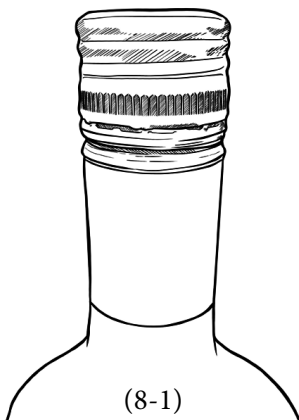
Chapter Eight

Screw-Top Bottle Caps

Introduction

There is a well-known dispute amongst the *poskim* regarding opening bottle caps on *Shabbos*. In this chapter we will explain the reasoning of the various opinions. Additionally, we will discuss the differences between plastic bottle caps and metal bottle caps, and whether there are universally acceptable methods of opening bottles, such as destroying or discarding the cap. (Regarding asking a non-Jew, a minor, or one who is lenient to open the bottles, see Chapter 7.)

A. Metal Bottle Caps



Metal bottle caps (8-1) with tamper-evident seals should not be opened on *Shabbos*. Even so, one should not protest against someone who is lenient with this matter. (See below for permissible methods of opening.)

Most bottle caps are made with a ring attached to the bottom of the cap, as a tamper-evident seal. When the bottle is opened for the first

time, the ring separates from the cap and remains on the bottleneck. According to many *poskim*, this may be an *issur d'Oraysa* of *tikkun maneh* or *makeh bepatish*. The reasoning for this is that the cap is not usable for covering and uncovering the bottle as long as it is attached to the ring. By detaching the ring, the cap becomes a functional *k'li*.¹

Although the cap is an adequate cover even before it is opened; still, it only becomes functional once it can be used to open and close the bottle at will. As long as the cap is attached to the ring, even though it is covering the bottle, it is not considered a complete cap. Therefore, according to many *poskim* opening the cap renders it fully useful, which may be *tikkun maneh* or *makeh bepatish*.²

Some bottle caps do not have a ring that breaks off. Instead, the bottom widens enough so it can be easily removed. These caps also present an issue of *tikkun maneh* or *makeh bepatish*, since the caps cannot be used to open and close the bottle normally until the bottom widens.³

בני אברהם

1. וכן כתב הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (תשובות כתי"י הובאה בשו"ת רבבות אפרים חלק ד סימן צו), הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שו"ת מנחת שלמה חלק ב סימן יא, שמירת שבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט סעיף יח), הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שבועת יצחק חלק יד עמוד קעה), הגר"י רודרמאן זצ"ל (שו"ת רבבות אפרים חלק ג סימן רסז), שו"ת מנחת יצחק (ליקוטי תשובות סימן לה), הגר"ש ואזנר זצ"ל (קובץ מבית לוי א עמוד נט), הגר"נ קרליץ זצ"ל (חוט שני חלק ב עמוד רעד), הגר"ח פ שיינברג זצ"ל (חידושי בתרא משנה ברורה חלק ג עמוד תא), הגר"מ הלברשטאם זצ"ל (שו"ת דברי משה סימן יז), הגר"י קמנצקי זצ"ל (אמת ליעקב סימן שיד), הגר"פ א פאלק זצ"ל (מחזה אליהו חלק ג סימן נג, פיה פתחה בחכמה פרק ז סימן
- ה), הגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב עמוד תע), ועוד.
2. כן השיב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מנחת שלמה חלק ב סימן יא ס"ק ד) לטענת הפוסקים [חזון עובדיה (חלק ה עמוד שעג), שו"ת ציץ אליעזר (חלק יד סימן מה ס"ק ד), שו"ת עמק תשובה (חלק ד סימן יז), ושו"ת להורות נתן (חלק ז סימן כא)] שרצו להתיר פתיחת הפקק משום שגם מקודם היה הפקק סותם את הבקבוק. וכדברי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, כן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ליקוטי תשובות סימן לה).
3. דעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (שו"ת רבבות אפרים חלק ד סימן צו), הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מאור השבת חלק א עמוד תפא, שמירת שבת

Several *poskim* were lenient and allowed metal bottle caps to be opened on *Shabbos* for various reasons.⁴ However, many *poskim* were stringent, as explained above. As such, one should be stringent and not open these bottle caps on *Shabbos*. Nevertheless, one should not protest against someone who is lenient and opens metal bottle caps on *Shabbos*, as there are *poskim* who do permit it.

Some are concerned that opening the bottle cap is *mechateich* as well, as the ring is broken off from the cap at a specific point, i.e., where the factory separated most of the ring from the cap. However, according to many *poskim* this is not an issue, being that the size of the cap is predetermined, and it is visibly separate from the ring. As such, no precision is necessary in the act of detaching the cap from the ring, ruling out concern of *mechateich* (see Chapter 3, Section E).

בני אברהם

ובאמת יש לומר שהפותח הפקק מעל גבי הבקבוק הגם שעיקר כוונתו הוא לשתות מהמשקה, מכל מקום יש לו גם כוונה לתקן פקק הראוי שיכול להשתמש בו כרגיל, שהרי יודע שיצטרך לסגור ולפתוח הפקק על הבקבוק אחר כך, ולכן רואים כאילו יש לו ב' כוונות: א. לפתוח הבקבוק כדי לשתות מהמשקה, ב. לתקן פקק שיכול להתשמש עמו אחר כך, וכן כתב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (מנחת שלמה חלק ב סימן יא ס"ק ג עמוד מג). וכדברי המנחת שלמה כן נראה מהמשנה ברורה (סימן רנג ס"ק צט), ודו"ק.

ועיין עוד בשו"ת אבן ישראל (חלק ב פרק יד עמוד קנג), שו"ת ציץ אליעזר (חלק יד סימן מה), שו"ת להורות נתן (חלק ז סימן כא, חלק ח סי' יט-כ), ובאריכות בדברי הפוסקים בספר פיה פתחה בחכמה (נספח א).

כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה סו), והגר"י בעלסקי זצ"ל (שלחן הלוי עמוד פג).

4. דיש שרצו להקל לפתוח הפקק משום שהפותח את הפקק אינו מכוין כלל לתיקון הפקק, אלא כוונתו כדי שיוכל לשתות מהמשקה, ומבואר במגיד משנה (פרק יב מהלכות שבת הלכה ב) דבנוגע לתיקון מנא היכא דאינו מכוין לזה לא נחשב לתיקון כלל, ואפילו אם הוא פסיק רישיה. וכן כתב הגר"ע יוסף זצ"ל (חזון עובדיה שבת חלק ה עמוד שסח) ושו"ת דבר יהושע (חלק ב סימן מה). ומכל מקום דבריהם קשה להבין, דהאחרונים (הובאו בביאור הלכה סימן תקי סעיף ג ד"ה אבל) כתבו דזהו רק כשאין בתיקון זה שום חשיבות אצל בני אדם, אבל עשיית פקק שדרכן של בני אדם להשתמש עם הפקק לפתוח ולסגור הבקבוק, הרי נחשב פעולה שלו תיקון מנא. וכן דעת החזון איש (סימן נא ס"ק יא), עיין בזה במילואים (סימן ו).

There is also no concern of *korei'a* when the cap is detached from the ring, as *korei'a* only applies to pliable materials and not to stiff materials such as the bottle cap and ring (see Chapter 2, Section G). Likewise, there is no concern of *asiyas pesach*, since the bottle was already open at the top. Removing the bottle cap uncovers a preexisting opening and does not create a new one (see Chapter 4, Section B).

B. Plastic Bottle Caps



(8-2)

Although there is a sound reason to permit opening plastic caps (8-2) (with a tamper evident ring) on *Shabbos*, most prominent *poskim* do not differentiate between metal caps and plastic ones. Therefore, one should be stringent and refrain from opening plastic bottle caps. Nonetheless, one should not protest if others are lenient.

It is well-known that Hagoan Rav Shlomo Zalman Auerbach, *zt"l*, did differentiate between metal caps, which he forbade opening on *Shabbos*, and plastic caps, which he permitted. The difference is based on the method of manufacture. A metal cap is made from a blank which is placed over the top of the bottle. This blank is then stamped and formed to fit the bottle. The unformed blank is loose and slightly larger than the top of the bottle, and cannot function as a bottle cap yet. After it is fit to the top of the bottle, it is still unusable due to the tamper seal. Only when the cap is opened for the first time is it finally formed into a finished cap. Thus, the initial opening of such a cap on *Shabbos* is *tikkun maneh* or *makeh bepatish*.

A plastic cap, on the other hand, is a fully formed cap before it is attached to the bottle. The cap, with the ring, is screwed onto the bottle as is. Being so, the cap is considered a finished product from the very beginning. Granted,

the ring prevents the cap from being opened and closed normally as long as it is attached, but this is not a deficiency in the design of the cap. The very purpose of the ring is to keep the bottle tightly sealed and to show that it has never been opened. Therefore, on a plastic cap the ring is not considered a part of the cap which must be removed to allow the cap to function. Instead, it is considered a separate item which adds a feature – tamper-proofing – to the cap. Consequently, the act of disconnecting the ring from the cap does not complete the cap, it merely removes this extra seal.⁵

Despite Rav Shlomo Zalman Auerbach's reasoning, most *poskim* do not differentiate between plastic caps and metal caps. They are concerned there is an *issur d'Oraysa* of *tikkun maneh* or *makeh bepatis* to plastic

בני אברהם

או שעוה, כיון שגם לאחר ההפרדה חשיב פקק הברגה, רק יפסיד את האפשרות של סגירה מוחלטת, עכ"ל.

וכן הובא בספר הליכות משה (חלק א פרק ד סעיף ד) שכן סבר הגר"מ הלברשטאם זצ"ל (בעל מחבר שו"ת דברי משה). והביא שם עדות מחותנו שהיה נוכח כשחמיו זצ"ל דן בזה עם הגרש"ז זצ"ל במשך שעה ארוכה בבירור מציאות הדברים ובמקורות ההלכה, והסכימו שניהם להתיר. וגם בעל מחבר חידושי בתרא (הגר"ד אלטוסקי זצ"ל) דיבר בזה עם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל ושמע סברתו והסכים לדבריו, וכן הורה למעשה (כן שמעתי מחתנו). ועיין עוד במילואים (סימן ח) שהארכנו בשיטת הגרש"ז זצ"ל והבאנו מה שהקשו עליו, ומה שנראה לתרץ בעד הגרש"ז אויערבאך זצ"ל.

והגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב עמוד תעג-תעד) הורה שלמעשה יש מקום גדול לסמוך על דברי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, ואף דלכתחילה יש להחמיר, מכל מקום

5. וזה לשון תשובת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל במאור השבת (חלק ב עמוד תקנ), פקק של פלסטיק ליכא משום עושה כלי, כיון שכבר היה כלי מקודם לפני ההרכבה שעל הבקבוק, ואף שהטבעת מפריעה, היינו שבפעם ראשונה יש גם הנאה של הברגה וסגירה מוחלטת, עכ"ל. כלומר שכבר היה כלי מקודם, והטבעת שהיתה לפקק לא נחשב לגריעותא מהיות כלי, אלא אדרבא אינו אלא מעליותא שהיה ראוי על ידי הטבעת להברגה וסגירה מוחלטת. וכן כתב הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בשמירת שבת כהלכתה (חלק ג עמוד יד, הודפס נמי במהדורה חדשה חלק א פרק ט הערה עג) וז"ל, אך אם הפקק הברגה נעשה כולו לפני ההרכבה על הבקבוק, הואיל והטבעת שבקצה עוד לפני הפתיחה ניכר שהוא דבר נפרד מגוף הפקק, וניכר הדבר שעשוי רק שבתחילה יהא ראוי לסגירה מוחלטת, ושיהא ניכר אם משהו פתח אותו, נראה דמותר, כיון דמה שהיה בתחילה נשאר עכשיו, בלי הטבעת האחרונה שהיתה תלויה בו, ורואין את הטבעת כהדבקה של טיט

bottle caps too, since they cannot be used normally as long as the ring is attached.⁶ Additionally, there is no clear proof to Rav Shlomo Zalman Auerbach's novel differentiation. Bearing all this in mind, and considering that there is concern of an *issur d'Oraysa*, one should be stringent and not open plastic bottle caps on *Shabbos*.⁷

It can be argued that it is possible to remove the cap with the ring still attached, making the cap usable as is. There should thus be no issue with detaching the cap from the ring. Nevertheless, although such caps can be

בני אברהם

וגם הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שבועות יצחק חלק יד עמוד קעח), הגר"ח פ' שיינברג זצ"ל (עדות בנו, נכדו, ותלמידו), בעל שו"ת מנחת יצחק (קובץ קול התורה מב עמוד כז), שו"ת מנחת אשר (חלק א סימן כח), הגר"נ קרליץ זצ"ל (חוט שני חלק ב סימן לז ס"ק ג), בעל שו"ת שבט הלוי (כן העיד הגרמ"ש קליין שליט"א, הובא בפיה פתחה בחכמה פרק ז הערה יב), הגרפ"א פאלק זצ"ל (שו"ת מחזה אליהו חלק ג סימן נג, פיה פתחה בחכמה פרק ז סעיף ו), החמירו שלא לפתוח פקקי פלסטיק מצד תיקון מנא או מכה בפטיש. וגם בשו"ת נשמת שבת (חלק ז סימן ערה) מפקפק על דברי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל.

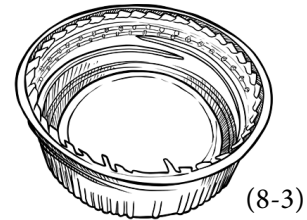
7. וכן כתב הגרפ"א פאלק זצ"ל (שו"ת מחזה אליהו חלק ג סימן נג ס"ק ד, פיה פתחה בחכמה בירורי הלכה סימן ד ס"ק ד) אחר שביאר היטב את שיטת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, וזה לשונו, והוא מילתא חדתי ולא אדע מהיכן למידין דבר זה, דלכאורה מאחר דמעתה יש צורך בתיקון זה למה לא יהא בו משום מכה בפטיש וכו', מכל מקום חידוש גדול הוא שאין זה בכלל מכה בפטיש, ולא ידוע לי תנא דמסייע לחידוש זה, עכ"ל.

היכא שיש צורך עונג שבת, וכגון שאין לו בקבוק אחר עם משקה כזה ורצונו במשקה זה דוקא, אפשר להקל כדבריו.

והנה יש אומרים שמה שהתיר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל לפתוח פקקי פלסטיק, זהו דוקא בזמנו שהטבעת היתה יותר דקה מהפקק, דאז היה ניכר שהטבעת היא דבר נפרד מהפקק, ותפקידו הוא רק לשמש לסגירה מחולטת לפעם הראשונה כמו שכתבנו לעיל, אבל בזמנינו שהטבעת אינה יותר דקה מהפקק, אלא היא כחתיכה אחת, אף הגרש"ז אויערבאך זצ"ל מודה שאין היתר לפתוח. אמנם עיין במילואים (שם), שהבאנו מכמה תלמידי הגרש"ז זצ"ל שאף בזמנינו ההיתר של הגרש"ז זצ"ל במקומו עומד.

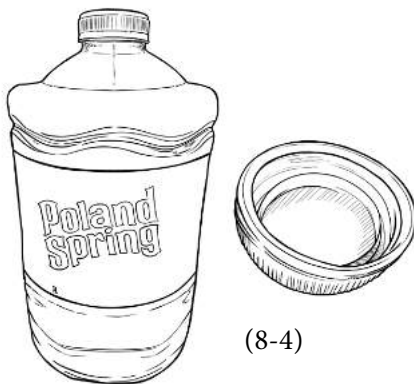
6. כן העיד הגאון רבי דוד פיינשטיין זצ"ל (ודברת במ חלק א סימן צה) שאביו בעל האגרות משה היה אוסר גם פתיחת פקקי פלסטיק משום תיקון מנא. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א, ששמע מהגר"י בעלסקי זצ"ל שדיבר עם האג"מ בפתיחת פקקי הברגה, ועל פי סברת האג"מ יש לאסור גם כן פקקי פלסטיק.

screwed on the bottleneck fairly easily with the rings attached, they can still only be removed again with great difficulty (due to the “teeth” on the tamper-evident band) (8-3). This renders the cap only semi-functional as long as the ring is attached. Therefore, removing the ring still improves the cap’s functionality.⁸ (See the following section for further discussion of this topic.)



There is no concern of violating the *issur* of *mechatiech*, *korei'a*, or *asiyas pesach*, as explained in Section A.

C. Plastic Caps with Flimsy Rings



With some plastic caps (8-4), if the ring is removed together with the cap, and the connection between the ring and the cap is then strengthened with glue/tape, the cap can then be easily opened and closed. One may be lenient to open such caps in an unusual manner, such as holding the cap and turning the bottle.

Some plastic bottle caps, particularly on water bottles, do not have any “teeth” on the tamper-evident ring. The ring is just another layer of plastic (i.e., a fold). If the cap is pried off of the bottle together with the ring, and the connection between the ring and the cap is then strengthened with glue/tape, the cap can be used to open and close the bottle normally,

בני אברהם

8. וכמו שכתב המשנה ברורה (סימן תקיד ס"ק אסור, דהוא גם כן בכלל תיקון מנא. ומשמעות (ט) בשם הגר"ז דפתילה שהיא ארוכה ביותר, המשנה ברורה שיש בזה איסור מן התורה. ואין נאה לו, וחותר ממנה כדי לקצרה גם כן ועיין עוד בבנין שבת (חלק א פרק כח).

without disconnecting the ring. (Without the glue, the ring tends to break off, due to the weakness of the plastic.) With such caps, removing the ring does not affect the functionality of the cap — it only shows that the cap has been opened. If so, the cap is already complete even when the ring is attached.⁹

However, if these caps are fully tightened to the bottle, the ring will get stuck on the part of the bottle that juts out underneath the threaded portion, making it difficult to remove the cap. Care must be taken not to accidentally over-tighten the cap, an issue that does not arise once the rings were removed from the cap. One can thus argue that removing the ring would still be *tikkun maneh*, as it allows the user to freely tighten the cap. This argument is not conclusive, however, since the cap is functional and may otherwise be used normally even with the ring attached. It seems

בני אברהם

בעל מחבר שו"ת נשמת שבת והראיתי לו סוגי הפקקים הנ"ל, והסכים עמי למה שכתבנו. ואמר מו"ר שליט"א דצריך לראות בכל פקק בפני עצמו אם אחר שהסיר הפקק יחד עם הטבעת, אם שוב יוכל לסגור ולפתוח הפקק על הבקבוק [כגון עם דבק] בלי שום קושי, דפקקים אלו מותר לכתחילה לפתוח בשבת. אמנם כשיש איזה קושי להשתמש עם הפקק כשהוא מחובר לטבעת מחמת השיניים, כגון פקקים על בקבוקי חברת 'קוקה קולה' ועוד, דהשיניים הם קשים ומעכבים [קצת] הפתיחה, אם כן כשמנתק הפקק מהטבעת מתקנו, דעכשיו יש לפנינו פקק מתוקן שיכול להשתמש עמו בקלות, עכ"ד. [ואף על פי שיכול להשתמש עם הפקק בלי לנתקו מהטבעת, מכל מקום כיון שעכשיו יכול להשתמש עמו בקל, גם זה נכלל בתיקון מנא כמבואר במשנה ברורה (סימן תקיד ס"ק לט) עיין בהערה הקודמת, ועיין עוד בט"ז (שם ס"ק יב).]

9. ראיתי בניסוי שערכתי בכמה מיני פקקים שאין להם שיניים תחת הפקק, אלא יש להם כמין כפול, ומחמת היצור של הבקבוק נמצא בסוף הברגה בליטה מרוחבת, ויש קושי להסירו מעל גבי אותה בליטה, ובגלל חולשת החיבור של הטבעת להפקק, על ידי מניעה קלושה במהלך הפתיחה מתנתקת הטבעת מהפקק. אכן אם הסיר הטבעת כשהוא מחובר להפקק מעל גבי אותה בליטה, יוכל לפתוח ולסגור הבקבוק בלי שום קושי [כשמחבר הפקק לטבעת על ידי דבק], רק שאינו יכול לסגור הפקק עד סוף הברגה כמו שביארנו. ובניסוי שערכתי מצאתי דגם כשאינו סוגר הפקק עד סוף הברגה ממש, מכל מקום הפקק נשאר מהודק היטב על הבקבוק, וכנראה שיכול אפילו להפך הבקבוק מלמעלה למטה, ולא יישפך ממנו המשקה. ומסתברא מאוד דפקקים אלו מותר לפתוח. ולבירור הדין נכנסתי לפני מו"ר

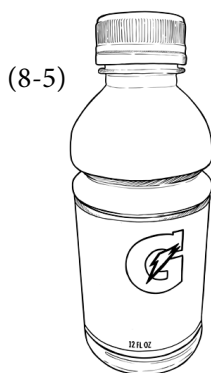
that at the very least, one can be lenient to open the bottle in an unusual manner, such as holding the cap and turning the bottle.¹⁰

To rely on this method, one must test the bottle before *Shabbos* to ensure that:

- The cap and ring are easily removed after they are glued/taped together.
- The bottle is securely closed and will not spill.
- Gas does not escape from carbonated beverages.

If these conditions are not met, separating the cap from the ring would be considered a *tikkun* in the cap and therefore *assur* to open. It is important to test every type of bottle separately as manufacturing methods change over time.

D. Caps on Single-Serving Bottles



The caps on single-serving bottles (8-5), (such as small 12 oz. bottles of water or powerade) are not typically put back on once removed, since most people drink the entire contents of the bottle in one sitting. These bottles may be opened in regular fashion on *Shabbos*, provided that there is no intent to use the cap to close the bottle again.

בני אברהם

10. כששאלתי להגרפ"א פאלק זצ"ל חוות דעתו בכל זה, הוא ענה לי דהגם שיכול לפתוח ולסגור הפקק באופן הראוי כשהטבעת מחובר להפקק, מכל מקום יש לאסור פתיחתו כשמנתק הפקק מהטבעת, דזה גופא שעושה שיהא הפקק רפוי ויכול לפותחו בקל בפעם ראשונה, ואילו כשהפקק מחובר לטבעת קשה להסירו [מעל גבי הבליטה תחתונה] בפעם ראשונה, אסור מצד תיקון מנא. ועוד טעם

לאסור משום דרוב בני אדם רוצים לסגור הפקק עד סוף הברגה, למשל במיני בקבוקים שיש להם גא"ז, כדי שלא יהא אפילו קצת מהגא"ז יוצא מהבקבוק. ואמר עוד טעם להחמיר [אפילו בבקבוקים שאין להם גא"ז], דגם אם נשאר הפקק מחובר להפקק, יש חשש שפעם אחת בשוגג יסגור הפקק עד הסוף ממש, ושוב יהא קשה להסירו כבפעם הראשונה, ואם כן זה גופא שמנתק הפקק מהטבעת ועל ידי זה לא

The intent of the opener to discard the cap is generally not sufficient to allow opening a cap. Since separating the cap from the ring still forms a cap that is usable to everyone else, this intent is contrary to the general practice and therefore we say his intent is insignificant (see Section G below). In this case, however, the cap is typically discarded since most people will finish the bottle in one sitting. Being so, if the opener intends to discard the cap, his intent is in line with the general practice, and therefore significant. He may therefore open the bottle normally.¹¹

בני אברהם

יהא הפקק נשאר באופן שיהא קשה לפותחו, חשוב תיקון מנא, עכת"ד. גרוע, שאינו משמר על תכולתה, ואסור לפתוח הפקק כשמנתקו מהטבעת.

וכשיברתי בזה עם מו"ר בעל מחבר נשמת שבת, הוא הסכים דאפשר שיש לאסור פתיחת בקבוקים שיש להם גא"ז כמו שאמר הגרפ"א פאלק זצ"ל [וצריך לנסות זאת]. אולם מה שטען הגרפ"א פאלק זצ"ל דבמיני בקבוקים שאין להם גא"ז, כגון בקבוקי מים, יש לאסור פתיחתו משום דזה גופא שעושה שיהא הפקק רפוי ויכול לפותחו בקל לפעם ראשונה חשוב תיקון מנא, אמר מו"ר שליט"א דזה דוחק, דסוף סוף הפקק כמות שהוא נחשב לפקק שנגמר מלאכתו ואפשר להשתמש עמו כמו שראוי, רק מטעם צדדי [מחמת יצור הבקבוק] צריך להסיר הפקק מעל גבי הבליטה התחתונה כדי להשתמש עמו כשהוא מחובר לטבעת, אבל סוף סוף אינו מתקן הפקק בשום אופן. ומה שחשש הגרפ"א פאלק זצ"ל שישגור הפקק בשוגג עד הסוף, ואז יהא קשה לפותחו, אמר מו"ר שליט"א דזהו רק חשש מן הצד, ואין לחוש לזה, מאחר שהפקק כמות שהוא פקק הגון, עכת"ד. אכן, פשוט שאם יפול הבקבוק [דבר השכיח] וישפוך [הרבה] משקה ממנו, נמצא איפה שהפקק הוא פקק

ולמעשה יש מקום להחמיר בפקקים שאם סוגרו עד הסוף כשהטבעת מחובר לו, יהא קשה להסירו, דשפיר טען הגרפ"א פאלק זצ"ל, שהרי בכל פעם שסוגר הפקק, יצטרך דקדוק רב שלא יהא עד הסוף ממש, ואילו פקק רגיל בלי הטבעת אין צריך לדקדק בזה, וזה גופא חשש תיקון להפקק [דומיא לדברי המשנה ברורה (סימן תקיד ס"ק לט)]. אמנם אין זה מוכרח כמובן כמו שכתבנו לעיל בשם מו"ר שליט"א. ולכן נראה דעל כל פנים יש להקל לפתוח פקקים אלו בשינוי, כגון לאחוז הפקק, ולסבב הבקבוק [כי דרך הרגיל לפתוח הבקבוק הוא לאחוז הבקבוק ולסבב הפקק], בצירוף שיטת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שהקיל בכל פקקי פלסטיק, וגם יש לצרף השיטות שהקילו לפתוח כל סוגי פקקים. וכן הצעתי לפני הגר"ש פעלדער שליט"א פקק הברגה מבקבוקי מים, ולמסקנת הדברים הסכים שיש להקל לפותחו על כל פנים בשינוי מטעם שביארנו לעיל.

11. הנה בחזון איש (סימן נא ס"ק יא) כתב דאסור לפתוח קופסאות שימורים אף היכא דאין

This applies only if he truly intends to drink the entire contents of the bottle. If, however, he does not intend to drink the entire bottle and plans to save some for later, his intent to discard the cap is not enough to allow opening it, since most people would not discard the cap in such circumstances. This renders his personal intent not to use it insignificant.¹²

בני אברהם

בפתיחת הקופסא לעשות כלי שימושי אלא להוריק תכולתה, דראוי להתחשב עם דעתו, שהרי אין דעתו בטילה כלל. וכן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ד הערה לא, זכור ושמור מהדורה חדשה חלק ג עמ' רכ-רכד). [ועיין עוד לעיל (פרק 5) שהארכנו בדברי החזון איש]. וגם בנידון דידן שהדרך להרבה בני אדם שלא להשתמש עם הפקק אחר פתיחתו, אלא זורקו לאשפה, ולכן בודאי אם דעתו שלא להשתמש עם הפקק, יש להתחשב עם דעתו. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א. וגם יש לצרף שיטת הפוסקים שהקילו לפתוח הפקק בדרך הרגיל. [ולכן אף שבשו"ת מנחת יצחק (חלק ד סימן פב ס"ק לו) מבואר בדעת החזון איש דאם מקצת בני אדם משתמשים עם הקופסא לא מהני לזורקו, אולם סברתו צריך עיון כמו שכתבנו]. אמנם אם רק מעט בני אדם אינם משתמשים עם הפקק בשימוש חוזר, אז אין מתחשבין בדעתו, כמו בזמן החזון איש שמעט בני אדם אינם משתמשים עם הקופסא אחר הורקת תכולתה, דכיון שרוב משתמשים עמה, אמרינן בטלה דעתו. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א שצריך להיות דרוב בני אדם אינם משתמשים עם הפקק בשימוש חוזר.

12. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א.

בדעתו להשאיר את האוכל בתוך הקופסא אחרי פתיחתה, אלא פותח אותה על מנת לרוקנה כולה בבת אחת ולהשליכה לאשפה מיד, דאף על פי כן אין להתיר את פתיחתה בשבת, דאין מתחשבין בדעתו, כיון שבפועל הרי עשה כלי הגון שדרכן של בני אדם להשתמש עם כלי כזה להניח בתוכו מסמרים ובורית אחר הורקת תכולתה, או אף לאחסון שארת תכולתה להזדמנות הבאה. והנה כתב המגיד משנה (פרק יב מהלכות שבת הלכה ב) דלגבי תיקון מנא היכא דאין התיקון נצרך ואין דעתו על זה, לא נחשב לתיקון כלל, ולא אסרינן ליה אף היכא דהוי פסיק רישיה, ומכל מקום כתבו האחרונים (הובאו בביאור הלכה סימן תקי סעיף ג ד"ה אבל) דהיכא דנעשה תיקון גמור שדרך בני אדם להשתמש עם תיקון כזה, אז נחשב הוא למלאכה אף אם אינו מכין לזה. ולכן כתב החזון איש דפתיחת קופסא היא תיקון הגון, ואף שדעתו לזרוק הקופסא מיד לאשפה, אין מתחשבין בדעתו.

אכן יש לומר דזה היה רק בזמנו של החזון איש שלא היו רגילים להשליך את הקופסאות לאשפה מיד אחר פתיחתן. אך בימינו שדרכן של הרבה בני אדם שמרוקנים מיד כל תכולתה, נראה שגם החזון איש מודה שאם אין דעתו

E. Caps with No Ring



(8-6)

A cap without a tamper-evident ring (8-6), whether metal, (such as a Snapple cap), or plastic, (such as a grape juice bottle with a plastic wrapper on top of the cap), may be opened.

Since these caps are entirely functional before they are put on the bottle, and they are unchanged in the initial opening, there is no issue whatsoever in opening them on Shabbos.

Caps that have a plastic wrapper over them may be removed on *Shabbos*, as it is a destructive *keriah* made for a *Shabbos* need (see Chapter 2, Section B).

F. Making a Hole in the Cap



(8-7)

One may open any type of cap if the cap is punctured first (8-7). (Care should be taken not to destroy any words or pictures while puncturing the cap.) The cap should be discarded immediately upon opening and not reused. If a large hole is made, rendering it ineffective as a cover, the cap need not be discarded. Likewise, if the contents are carbonated, the cap does not need to be discarded even if only a small hole is made.

Many *poskim* allow opening a cap after a hole has been made in it. The reasoning is that puncturing the cap breaks it, and opening it afterward does not make it into a functional cap.¹³

בני אברהם

13. דעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (הלכות שבת אויערבאך זצ"ל (שבות יצחק חלק יד עמוד קפ), במטבח, להגרש"ב קאהן, פרק טו הערה י), הגרש"ז הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שבות יצחק שם), בעל

A bottle cap has two functions: it stops things from entering and exiting the bottle. It protects the contents of the bottle from dust and dirt, and it stops liquids from spilling and gases from escaping.

If a small hole is pierced in the cap, it can still protect the contents from outside contaminants, but it no longer serves to retain the contents if the bottle is tipped over. Such a cap remains useful to some extent. Opening it thus creates a semi-functional cap and should be *assur*.¹⁴

However, if the cap is to be discarded, one is permitted to open it. In the next section, we will explain that it is *assur* to open a cap based on the intent to discard it. But that is only true when a fully functional cap is made. In that case, even though the opener intends to discard the cap and not use it, his intent is insignificant compared to the majority of people who would use it, and he has created a useful cap despite himself. However, if the cap is punctured and is thus only semi-functional, then we can take his intent

בני אברהם

ואית ביה משום תיקון מנא. וכן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ז סעיף יד, טו, ובירורים שם סימן ב). וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א. וגם הגר"ח פ' שיינברג זצ"ל (חידושי בתרא משנה ברורה חלק ג עמוד תא) סבירא ליה שיש לאסור, שלדעתו הפקק הוא כלי מעליא ולא מוסתקי, ולכן אין היתר לשברו לדעת השלחן ערוך (סימן שיד סעיף א). וכן דעת הגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב פרק לב הערה קו). ועיין עוד מה שכתבנו לעיל (פרק 1 אות B).

14. וכן כתב בשמירת שבת כהלכתה (מהדורה חדשה פרק ט סעיף יח) שצריך לעשות הנקב גדול עד שהפקק לא יהיה ראוי לשימוש בתורת פקק. וביאר בהערה שם דאם הנקב אינו רחב, הרי תיקון פקק שראוי לשימוש

ואית ביה משום תיקון מנא. וכן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ז סעיף יד, טו, ובירורים שם סימן ב). וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א. וגם הגר"ח פ' שיינברג זצ"ל (חידושי בתרא משנה ברורה חלק ג עמוד תא) סבירא ליה שיש לאסור, שלדעתו הפקק הוא כלי מעליא ולא מוסתקי, ולכן אין היתר לשברו לדעת השלחן ערוך (סימן שיד סעיף א). וכן דעת הגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב פרק לב הערה קו). ועיין עוד מה שכתבנו לעיל (פרק 1 אות B).

14. וכן כתב בשמירת שבת כהלכתה (מהדורה חדשה פרק ט סעיף יח) שצריך לעשות הנקב גדול עד שהפקק לא יהיה ראוי לשימוש בתורת פקק. וביאר בהערה שם דאם הנקב אינו רחב, הרי תיקון פקק שראוי לשימוש

to discard it into account, as most people would not want to use a damaged cap.¹⁵

If a large hole is made in the cap, so that it can no longer perform any of the functions of a regular cap well, it is not necessary to immediately discard the cap.¹⁶ Likewise, if the bottle contains carbonated beverages, even a small hole allows the gas to escape, and the cap is not considered functional, as the contents will quickly go flat.¹⁷

The *issur* of *s'tiras k'li* on *Shabbos* does not apply here, since the cap is only a *k'li musteki*, which may be destroyed for a *Shabbos* need (See Chapter 1, Sections A, B).¹⁸ Care must be taken not to destroy letters or images (see Chapter 6, Sections A, B).

בני אברהם

שבקבוק זה משתמש בו בדיעבד, אם כן אין כאן בעצם תיקון כלי. ועדיין צריך עיון.

16. וכן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ז סעיף טו). וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א. והוסיף הגרפ"א פאלק זצ"ל (שם הערה ל) דאף על גב שאחר שעשו נקב רחב בהפקק כבר אינו ראוי לכלום, מכל מקום מותר לפתוח אותו ולהסירו מעל גבי הבקבוק ואין לחוש כלל לאיסור מוקצה, דכמו שמותר להסיר את הקליפה של פרי ולא אסרו בה משום טלטול מוקצה, הכי נמי בפקק הזה שמיועד לסתום את פתח הבקבוק, ומעכב את הוצאת המשקה כראוי, הרי הוא דומה לקליפת הפרי שאין בה משום איסור מוקצה.

17. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א.

18. ואף דהקלקול בנידון דידן אינו כדי להגיע אל האוכל כמו בשובר חבית, אלא נעשה כדי להתיר לפתוח הפקק ולהגיע אל המשקה,

15. וכן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה שם). ויש לבאר על פי דברי המגיד משנה (פרק יב מהלכות שבת הלכה ב) דבנוגע לתיקון מנא כל שאינו מתכוין לתקנו אי אפשר לחייבו אף שהוא פסיק רישיה, אלא אם כן הוא תיקון ששאר בני אדם רגילים לתקן (ביאור הלכה סימן תקי סעיף ג ד"ה אבל). אמנם הרבה נהגו לעשות נקב קטן ושוב להשתמש עמו כפקק רגיל, וכן משמע מסתימת הפוסקים שאין צריך לזרוק הפקק. ולכאורה לפי מה שכתבנו קשה להקל בזה. שוב ראיתי שכן כתב בספר הליכות משה להגר"מ הלברשטאם זצ"ל (עמוד לג) שסגי כשיעשה נקב קטן בפקק ואחר כך מותר לפתוחו. וכן דעת בעל שו"ת מנחת יצחק (קובץ קול התורה מב עמוד כח). ובהערה (שם) ביאר בדעת המנחת יצחק דאפשר שסבירא ליה דלא אזלינן בתר דעתו, אלא כיון שבמציאות הפקק מקולקל ואפילו הוא בעצמו לא היה משתמש בו לכסות בקבוק אחר, אלא

G. Discarding and Saved Bottle Caps

One may not open a bottle cap based on his intent to immediately discard it. However, one may be lenient and open a plastic bottle cap in an unusual manner, and immediately discard it. Similarly, one may open a plastic bottle cap in an unusual manner if a replacement cap is available from before *Shabbos*. In this case, he can even choose to keep the bottle cap that is being opened and discard the replacement cap.

It seems clear from the *Gemara* that creating a useful item on *Shabbos* is *assur*, even if the intent is to immediately discard it unused. This applies to our case as well. The cap may not be opened simply because one intends to discard it immediately. The reason for this is that most people would be satisfied with the cap that was separated from the ring, since it can now be used as a regular cap. Therefore, even though in this particular instance the opener does not intend to use the cap, we consider his opinion insignificant. The truth is that even he himself would gladly use the cap were it not *Shabbos*.¹⁹

Nevertheless, since there are *poskim* who allow one to open a bottle cap if he intends to discard it immediately, one may be lenient regarding opening

בני אברהם

דידיה, אלא הולכין בתר רוב בני אדם, וכיון דלדידהו ניחא בתיקונו, בטלה דעתו אצל כל אדם. דבאמת אף לדידיה הוה ניחא ליה אם לא היה יום טוב, ורק משום איסור תיקון מנא רוצה לזורקו לאשפה, ודומיא דמה שמצינו בגמרא (פסחים כו, ב) "עלה עליה [פרה אדומה] זכר פסולה", עיין בתוספות שם. וכן דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ז סעיף טז) ובשו"ת דברי משה (חלק א סימן יז). וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א. וכן דעת בעל מחבר שו"ת באר משה ובעל מחבר שו"ת בצל החכמה (עדות בעל שו"ת דברי משה, הובא

מכל מקום אפשר להחשיב זאת כמקלקל לצורך אוכל, וכן הסכימו הגרי"ש אלישיב זצ"ל והגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שבות יצחק חלק יד עמוד קפ).

19. דהנה בגמרא (סוכה לג, ב) איתא שאסור לתקן ההדס ביום טוב דהיינו ליטול הענבים ממנו, אלא אם כן יש לו הדס אחר. ולכאורה אף אם אין לו עוד הדס, יש להתיר לתקנו כשאינו מכוין לזה, ואין לומר שסוף סוף הרי תיקן הדס, דיש לומר שישליך ההדס מיד אחר שמתקנו לאשפה. אלא נראה מכאן שאין הולכין בתר

plastic bottle caps in an unusual manner (i.e., instead of grasping the bottle and turning the cap, one should grasp the cap and turn the bottle). The cap must be immediately discarded.²⁰

בני אברהם

לו למצותו, ולכן היכא דיש לו עוד הדס בביתו ולא בעי ליה למצוה, תו לא חשיב תיקון מנא. מה שאין כן פקק הברגה, שהוא כלי מעליא, מה איכפת לן דאית ליה פקק אחר, סוף סוף הרי תיקן כלי מעליא. ועוד שבתוספות (שבת קג, א) ביארו הטעם להקל ללקט הדס כשיש עוד הדס בביתו, משום שתיקון הדס הוא רק מדרבנן, והוי פסיק רישיה דלא ניחא ליה באיסור דרבנן. ולפי זה, כיון שאנו מחמירים שיש איסור מן התורה אף בפתיחת פקק מפלסטיק כמו שכתבנו לעיל (אות ב), אין היתר כשיש עוד פקק בביתו, דאכתי הוא פסיק רישיה דלא ניחא ליה באיסור מן התורה.

אולם בשולחן שלמה (חלק ב עמוד קצה) הביא מהגרש"ז אויערבאך זצ"ל שמצדד להקל לפתוח הפקק כשיש לו עוד פקק בביתו משומר מערב שבת, דומה להושענא אחריתי (וכן כתב בשמירת השבת כהלכתה מהדורה חדשה פרק ט הערה סו). ושוב העיר דבתוספות (כתובות שם) כתבו להתיר רק בהדס משום מצוה, וגם אפשר דתיקון ממש [כעשיית פקק] חמור יותר מתיקון הדס למצוה. ועם כל זה כתב הגרש"ז זצ"ל דמכל מקום נראה דיש להקל. ושוב הביא שהגרש"ז זצ"ל באמת מסתפק בזה (כמו שכתב במאור השבת חלק ב מכתב כה ס"ק ג) כמו שכתבנו, דאפשר דדוקא כשהתיקון אינו טבעי רק למצוה הוא דשרי, ולא כשעושה ממש כלי, ומסיק הגרש"ז זצ"ל דמכל מקום נראה דכשיש לו פקק אחר דעתו רק להוציא

בהליכות משה עמוד לג). וכן כתב החזון איש (סימן נא ס"ק יא) בנוגע לפתיחת קופסאות שימורים בשבת, דאף אם דעתו לזורקה לאשפה אין היתר, שהרי תיקן כלי מעליא, ולא מתחשבין בדעתו. ועיין עוד בזה לעיל (הערה 11).

20. איתא בגמרא (סוכה לג, ב) אין ממעטין [ענבי הדס] ביום טוב, משום ר"א ברבי שמעון אמרו ממעטין, ופריך, והא קא מתקן מנא ביום טוב, ומתריך רב אשי, כגון שלקטן לאכילה, ור"א ברבי שמעון סבר לה כאבוה דאמר דבר שאין מתכוין מותר, ופריך, והא אביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות, ומשני, הכה במאי עסקינן דאית ליה הושענא אחריתי, ע"כ. ובתוספות (כתובות ו, א ד"ה האי) הביאו מהערוך שהוכיח מכאן דפסיק רישיה דלא ניחא ליה מותר, דאי לאו הכי מאי מהני דאית ליה הושענא אחריתי, הא עדיין הוי פסיק רישיה. אולם התוספות (שם) ושאר ראשונים חולקים על הערוך, דאיכא למימר דמצוה שאני, אי נמי דהואיל ואית ליה הושענא אחריתי תו לא הוי פסיק רישיה שמא לא יצטרך לה ונמצא שלא תיקן כלי, עיין שם. ויוצא מדברי הראשונים שאין היתר לפתוח פקק כשיש עוד פקק בביתו, דרק בהדס יש להקל כשיש עוד הדס בביתו, משום שהוא לצורך מצוה, ואין זה נוגע לפתיחת פקק. ועוד טעם להקל בהדס כשיש עוד הדס בביתו משום שההדס בעצמותו אין לו חשיבות, וכל חשיבות תיקון מנא שבו נובע רק מהא דצריך

כתיקון פקק הברגה (ראה בית יוסף סימן שיח סעיף יב ד"ה מיחם, מג"א סימן שיח ס"ק לו, מחצית השקל סימן שי ס"ק טז), ואף שרוב אחרונים חולקים על זה (לחם משנה פרק יב מהלכות שבת הלכה ב, הגהות רעק"א סימן שיח ס"ק לו, לבושי שרד ושאר אחרונים שם, ועיין עוד במנחת יעקב חלק ב עמוד שטז), מכל מקום יש לצרפם לכל הנ"ל. ועל כל פנים נראה דיש להקל לפתוח הפקק כשיש עוד פקק בביתו כשפותחו כלאחר יד, כגון לאחוז הפקק ולסבב הבקבוק, דהוי פסיק רישיה דלא ניחא ליה באיסור דרבנן [כלאחר יד] עם כמה צירופים. ועיין עוד בקובץ הלכות (שבת חלק ב עמוד תעז-תעח) שהגר"ש קמנצקי שליט"א מצדד להקל לפתוח אף פקקי מתכת על פי כמה סברות שכתבנו לעיל, אבל הניח הדבר בצריך עיון.

וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א דבפקק פלסטיק שהגרש"ז אויערבאך זצ"ל התיר לגמרי לפתוח, וכשהוא כלאחר יד, ונוסף לזה שהוא פסיק רישיה דלא ניחא ליה [כשיש עוד פקק משומר ביתו מערב שבת], יש להקל כששכח לפותחו מערב שבת, עכת"ד. ויותר מזה נראה דאף כשאין לו פקק משומר בביתו מערב שבת, אם דעתו לזרוק הפקק שפתח, זהו גם כן פסיק רישיה דלא ניחא ליה, ויש להתיר על כל פנים בפקקי פלסטיק כשפותחו כלאחר יד כנ"ל. וכן הורה הגר"פ שיינברג זצ"ל (חידושי בתרא משנה ברורה חלק ג עמוד תא) דבשעת הדחק גדול, יש להתיר פתיחת הפקק אם פותח בשינוי וזורקו אחר כך. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א שכיון שדעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל להתיר אם זורק הפקק לאשפה, יש לסמוך עליו בפקקי פלסטיק כשפותחו כלאחר יד, כששכח לפתוח הפקק מערב שבת.

את המשקה ואין דעתו כלל על הפקק, משום הכי מותר להשתמש גם באותו הפקק, עכת"ד. ודבריו צריך ביאור, דעדיין יש להקשות, שהרי לדעת התוספות (כתובות שם) רק לצורך מצוה יש להתיר, או משום דשמא לא יצטרך לההדס ונמצא שלא תיקן מידי, אבל בפקק שהוא כלי מעליא אין להתיר. וכן לפי התוספות בשבת (קג, א) רק בתיקון הדס יש להקל דהוא רק מדרבנן, אבל בתיקון הפקק שהוא מן התורה אין להקל. [ובהליכות משה (עמוד לג) להגר"מ הברשטאם זצ"ל, הביא שדיבור בזה עם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל וחזר בו ממה שכתב בשמירת שבת כהלכתה להתיר. אמנם למעשה כנראה שלא חזר בו שהרי אף במאור השבת דעתו נוטה להחמיר, ואף על פי כן הגרש"ז זצ"ל עבר על כל מה שכתב בשמירת שבת כהלכתה בסוף ימיו, ולא חזר בו כמו שהובא בהמדורה חדשה וכן בשולחן שלמה כמו שכתבנו למעלה. ועדיין צריך עיון]. ושוב ראיתי דגם בשו"ת אבן ישראל (חלק ט סימן כא) האריך טובה בזה, ומסיק שאם יש לו פקק משומר בביתו מערב שבת מותר לפתוח הפקק, עיין שם.

והנה מבואר מכל הראשונים הנ"ל שאם יש לו עוד הדס בביתו, הוי על כל פנים בגדר פסיק רישיה דלא ניחא ליה, וגם הראשונים שחולקים על הערוך מודים לזה, רק הם כתבו שאין להתיר אלא במקום מצוה וכדומה. ומצינו בשלחן ערוך (סוף סימן שכ) שמצרפים עוד סברות להקל כשהוא פסיק רישיה דלא ניחא ליה. ובנוגע לפתיחת פקקי פלסטיק יש לצרף שיטת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל ודעימיה שהורו שמותר לפותחם כמו שכתבנו לעיל (אות ב). וגם יש לצרף שיטת כמה אחרונים שפירשו בדעת המגיד משנה (פרק יב הלכות שבת הלכה ב) שכתב שבתיקון מנא כל זמן שאינו מכווין לעשות הכלי אף שהוא פסיק רישיה אין לאסור, שזהו אף בכלי מעליא

If a replacement cap is available from before *Shabbos*, one may open plastic bottle caps if they are opened in an unusual manner.²¹ In this case one may choose to keep the bottle cap that is opened and discard the replacement cap.²²

For every bottle that one plans to open on *Shabbos*, there must be that number of opened caps from before *Shabbos*. If one plans to open numerous bottles at the same time, he must make sure there is the identical number of previously opened caps from before *Shabbos*. However, if the bottles are opened one at a time, the same prepared cap can be reused again. Hence, once the first bottle that was opened on *Shabbos* is emptied of its contents, a new bottle may be opened and discard the bottle cap from the first opened bottle.²³

It is a good idea to have at least one bottle cap from any type of bottle stored away from before *Shabbos*, to enable opening a closed bottle on *Shabbos* in the process stated above.²⁴

בני אברהם

21. וכמו שכתבנו בהערה הקודמת.

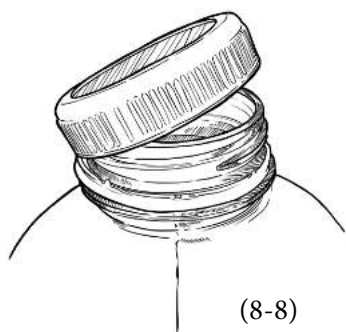
22. כן יוצא מדברי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בשולחן שלמה (חלק ב עמוד קצה) שכתב וז"ל, דכשיש לו פקק אחר דעתו רק להוציא את המשקה, ואין דעתו כלל על הפקק, מותר להשתמש גם באותו הפקק, עכ"ל. והסברא היא שאין לו שום צורך להשתמש עם הפקק שפתח, שהרי יש לו אותו פקק בביתו, ואם כן הוי פסיק רישיה דלא ניחא ליה. אמנם נראה שצריך לזרוק הפקק משומר בביתו מערב שבת, שאם משתמש עמה, נמצא שניחא ליה בהפקק שפתח בשבת, והוי פסיק רישיה דניחא ליה, ורק כשאינו ניחא ליה יש להקל.

בביתו, הוא משום שאין לו שום צורך בהפקק שפתח, והוי פסיק רישיה דלא ניחא ליה, עם עוד צירופים. וכל זה כשפתח הבקבוק הראשון, אבל בשעה שרצה לפתוח הבקבוק השני, אינו יכול לומר דלא איכפת ליה בתיקון הפקק שפתח דיש לו עוד פקק שהוכן לו מערב שבת, דהפקק שיש לו בביתו מערב שבת צריך לו לבקבוק ראשון שפתח. אמנם כשכבר נגמר הבקבוק הראשון שפתח בשבת, בשעת פתיחת בקבוק השני כבר אין צריך את הפקק שהוכן לו מערב שבת. ולכן העצה היא לשמור כמה פקקים בביתו מערב שבת, וכנגד מספר הפקקים שהכין יכול לפתוח אותו מספר בקבוקים בבת אחת.

23. הנה כבר כתבנו דהטעם שאינו חייב בפתיחת הפקק בשבת כשיש עוד פקק

24. ופשוט שצריך להיות מוצנע בביתו פקקים מכל סוגי הבקבוקים שעתיד לפתוח, שהרי

H. Leaving the Ring Attached to the Cap



(8-8)

It is permitted to open the cap if the ring remains partially attached (8-8).

One may open a bottle cap if it is partially opened in such a way that some of the threads between the cap and the ring remain attached. The rationale for this is that the *issur* of *tikkun maneh* or *makeh bepatish*

only pertains when the item reaches its final state. If it will not remain in this state, but will still be changed further, the *issur* of *tikkun maneh* or *makeh bepatish* do not apply. Here too, since people do not leave bottle caps attached to the rings, these *issurim* do not apply. Even if the cap can be opened and closed while just one thread remains intact, it is not an *issur* of *tikkun maneh* or *makeh bepatish*, since the cap is not yet complete.²⁵

בני אברהם

חייב. והדר תנן, זה הכלל כל העושה מלאכה ומלאכתו מתקיימת בשבת חייב, ע"כ. ופירש רש"י (ד"ה כל) "שיש מתקיימת כיוצא בזה, ואין מוסיף עליה". וכן כתבו הר"ן (שם ד"ה כל) והמאירי (שם ד"ה זה הכלל). ובגמרא שם (קג, א) איתא, זה הכלל לאתויי מאי, לאתויי חק קפיצא בקבא, ע"כ. ופירש רש"י "בגולם גדול הראוי לחוק בו קב, חקק שלשה לוגין, ואף על פי שעתיד להוסיף, יש שמקיימין כן". ובחידושי מהר"ם קזיס (קב, ב ד"ה זה הכלל) מפרש כוונת רש"י, דודאי חיוב מכה בפטיש הוא אף בכלשהו, אבל זהו דוקא כשדרך בני אדם לעשות לפעמים אותו כלשהו בלי להוסיף עליו, דבכהאי גוונא אפילו אם עושהו על מנת להוסיף עליו חשיב תיקון מעליא וחייב משום

יש כמה סוגי פקקים שאינם מתאים לכסות בקבוק אחר, למשל פקק של בקבוק מים אינו יכול לסגור בקבוק של סודה.

25. וכן הורה הגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב עמוד תעט). וביאר דאף דיש איסור מכה בפטיש בתיקון כלשהו, היינו רק בתיקון שכשלעצמו הוא תיקון מעליא, אבל היכא דלעולם אין מתקיים כך, לא מקרי תיקון מעליא ולא מיחשבא גמר מלאכה, ופתיחת הפקק לעולם אין נעשית בצורה זו שנשאר מחובר לטבעת שהרי אי אפשר לפותחו ולסוגרו בקל, ועל כן בכהאי גוונא לא מיחשבא תיקון מנא, עכת"ד. והוסיף בעל מחבר קובץ הלכות ראייה לזה מדברי הגמרא (שבת קב, ב) שאיתא שם, המכה בפטיש וכו' כל שהוא

I. Partially Detaching the Ring Before Shabbos

Even if the ring was partially detached before *Shabbos*, it is *assur* to break the remaining threads.

The cap is only partially useful while it is attached to the ring, as it cannot be easily opened and closed. This is true even if the cap is almost

בני אברהם

אמנם דעת הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ז סעיף ט) להחמיר בזה. ובפיה פתחה בחכמה (שם הערה יט) הביא ראיה מדברי התוספות (ביצה לב, א ד"ה אין). דתנן (שם) אין פותחין את הנר מפני שהוא עושה כלי, ע"כ. ופירש רש"י דהיינו לתחוב אגרופו לתוך החרס בעודו רך כדי לעשות בתוכו בית קיבול. והקשו התוספות "דאם כן פשיטא דאסור דאפילו אין עושה כלי גמור מכל מקום אסור להתחיל את הכלי". הרי דאף על גב דעתיד להקשותו ולייפותו יותר, מכל מקום כיון דראוי להשתמש בו כך, יש בפעולתו משום מכה בפטיש. ובאמת לפי מה שכתב בקובץ הלכות (שם) בשם מהר"ם קזיס, יש לומר שרש"י בביצה הולך לשיטתו בגדר מכה בפטיש, דכיון שלעולם אין מקיימים כך, אין בזה מכה בפטיש, אבל תוספות חולקים. וצריך עיון.

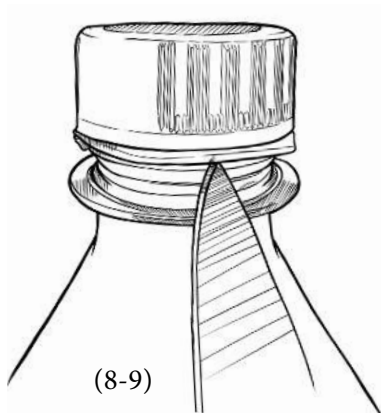
ואם הפקק מפלסטיק, יש עוד טעם להקל לפותחו רק במקצת, שהרי המציאות היא שאם הסיר הטבעת כשהוא מחובר להפקק אפשר להשתמש עם הפקק על כל פנים בשעת הדחק [כשמחבר הפקק לטבעת על ידי דבק], ואם כן כשמנתק הפקק מהטבעת רק במקצת, עדיין אינו יכול להשתמש עם הפקק

מכה בפטיש, עיין שם. ולפי זה אתי שפיר, דבפקק הברגה שלעולם אין דרך לפותחו בצורה ההיא בלי להוסיף עליו, על כן לא מקרי תיקון גמור ולא הוי מכה בפטיש. וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א דיש להקל בזה, שהרי לא נגמרה עשיית הפקק כל זמן שהוא מחובר לטבעת, אף אם בדוחק יכול לכסות ולפתוח הבקבוק.

אולם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (שו"ת מנחת שלמה חלק ב סימן יא) כשדן בפתיחת פקק מתכת, כתב שאף אם אינו מנתק הפקק לגמרי מטבעת יש בזה איסור דרבנן. והובא בשמו ששוב חזר בו ואמר שיש בזה חשש מן התורה (שומר שבת כדת עמוד טז). וכן דעת הגר"ח גריינמאן זצ"ל (שם). אמנם הגרמ"מ קארפ שליט"א (קובץ הליכות שדה גליון קז עמוד כו, הלכות שבת בשבת חלק א עמוד תשנ) העיד שהביא בקבוק עם פקק פלסטיק לפני הגרש"ז אויערבאך זצ"ל בסוף ימיו (חול המועד סוכות שנת תשנ"ה), והגרש"ז זצ"ל אמר שאם לא מנתק הפקק לגמרי מהטבעת אף האוסרים לפתוח הפקק מודים, דלא שייך מכה בפטיש דעדיין לא נגמר הפקק. [והביא שכן דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל]. וצריך עיון מדברי הגרש"ז זצ"ל במנחת שלמה הנ"ל.

entirely detached from the ring. Detaching the final threads creates a fully functional cap, and is *assur*.²⁶

J. Removing the Cap with the Ring Attached



It is *mutar* to remove the cap without detaching it from the tamper-evident ring (8-9). This can be done by prying the ring upward with a knife so that it does not break while turning.

This method avoids all concern of *tikkun maneh* or *makeh bepatish*, since the cap remains exactly as it was before it was put on the bottle.²⁷

בני אברהם

הוסיף הגרפ"א פאלק זצ"ל (שם הערה כ), דאם כבר היה ראוי לפתוח ולסגור בדוחק משום שהיה מנותק קצת, והוא בא ומנתק עוד כמה נימין, ועדיין נשארה הטבעת מהודקת קצת על ידי איזה נימין, נראה דבזה אינו עובר על שום איסור, ואף על גב שנעשה יותר קל לפתוח ולסגור, מכל מקום הרי לא נתקן הכלי לגמרי וגם לא עשה מדבר שאינו ראוי לכלום שיהיה כלי הראוי, וכמו שכתבנו בהערה הקודמת בשם החיי אדם.

27. וכן הובא בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל (הלכות שבת בשבת חלק א עמוד תשנ, שו"ת וישמע משה חלק א עמוד קמג).

רק בשעת הדחק, וכנראה שאין בזה איסור מכה בפטיש, דמתחילה היה פקק בשעת הדחק, וגם עכשיו לא נתקן הפקק לגמרי. וכן יוצא מדברי החיי אדם (הלכות שבת כלל כ נשמת אדם ס"ק ה).

26. וכן פסק הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (בנין שבת חלק א עמוד קנח) והגר"ש קמנצקי שליט"א (קובץ הלכות שבת חלק ב עמוד תעט) בנוגע לפקקי מתכת. וכיון שכתבנו לעיל (אות ב) להחמיר שלא לפתוח פקקי פלסטיק, הדין כך אף בפקקי פלסטיק, וכן כתב הגרפ"א פאלק זצ"ל (פיה פתחה בחכמה פרק ז סעיף י). וכן שמעתי מהגר"ש פעלדער שליט"א. אמנם